

บันทึก เวที “ 21st Century Skills กับ การปฏิรูปการศึกษาด้วยพลังการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์”

วันที่ 16 สิงหาคม 2554

ปาฐกถา โดย ศ. นพ. วิจารย์ พานิช

สองวันนี้เรามาช่วยกันคิดว่า แต่ละท่านจะอย่างไรให้ผลสัมฤทธิ์ของลูกศิษย์ของท่านสูง เราจะทำอย่างไรกันดี โดยเป็นเครือข่ายที่เราจะช่วยเหลือกัน ทางมูลนิธิสดศรี เป็นเพียงผู้ปูเสื่อ สิ่งที่ทาง 2 มูลนิธิให้ คือเวที เป้าหมายสำคัญ คือ ผลการเรียนรู้ของลูกศิษย์ของเรา

การปฏิรูปการศึกษาไทยเราทำมา 12 ปี แล้ว ที่ผมนั่งประชุมเมื่อวาน ส่วนใหญ่พูดเรื่องครู งบประมาณ โรงเรียนแต่ไม่มีใครพูดถึงเด็ก

เราจึงไปเลือกขวนคนที่เอาใจใส่เด็กจริงๆ คือ ครู เพราะเรามีความเชื่อว่า การศึกษาจะมีคุณภาพได้ ครูต้องทำเพื่อศิษย์ เวลาคิดปฏิรูปต้องคิดไปจากผลการเรียนรู้ของศิษย์ learning outcome ที่ชัดเจน ซึ่งเราวัดเองก็ได้

หนังสือเล่มนี้ (21st Century Skills : Rethinking How students learn, 2010.) เป็นการนำเอาผลการวิจัยมาสังเคราะห์ 800 กว่าตัวอย่าง พบว่ายังมีความเข้าใจผิดอยู่มากในโลกและสังคมไทย “ปริญญาของครูมีผลต่อการเรียนรู้ของศิษย์?” ตอบด้วยสถิติ คือ “ผิด” ปริญญามีผลน้อยมาก แต่สิ่งที่มีผลมากคือ การเรียนรู้ของครู เราต้องนำเอาการทำหน้าที่ของครูมาเป็นการเรียนรู้ของครู เรื่องนี้มีคนเสนอไว้แล้ว แต่ในสังคมไทยจะเอาปรับใช้อย่างไร เครื่องมือหนึ่งคือ PLC ครู ที่คือการรวมกลุ่มกันเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครู

ถามว่าเรียนรู้อะไร ให้นักเรียนเรียนรู้ที่ดี นั้น เรียนอะไร ในวงการศึกษากลับไป จะไปเน้นที่ core คือสาระความรู้ไม่ผิด ทั้งหมดคือ ต้องรู้ แต่ไม่พอ อันนั้นเป็นพื้นฐาน แต่สิ่งที่สำคัญและต้องการมากกว่าคือ Life and Career Skills (สีแดง) / Learning and Innovation Skills (สีเหลือง) / Information , Media, and Technology Skills (สีน้ำเงิน) ซึ่งเป็นทักษะทั้งหมดต้องฝึกตั้งแต่เรียนหนังสือ หรือตั้งแต่เล็ก เพราะทักษะคือสิ่งที่ต้องฝึกฝน

สีแดง ทักษะชีวิต ในฐานะครู คือ เทพธิดาแห่งความเมตตา ที่ต้องดูแลให้เขามีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เช่น ทักษะอาชีพ คนเป็นหมอมต้องละเอียด ทักษะเรื่องความละเอียดก็ต้องฝึก การฝึกทักษะ เหมือนการฝึกเล่นฟุตบอล ต้องฝึกตั้งแต่ต้น แล้วค่อยๆ ขยับขึ้น ป.3 เตะบอลอย่างหนึ่ง มัธยมก็เตะอีกอย่างหนึ่ง

สีเหลือง สิ่งที่เป็นเคล็ดลับ หรือจุดบอดของการเป็นครูคือ สมมุติเราสอนเด็กม.1 เรามักคิดเสมอว่า การสอน ม.1 เมื่อ 20 ปีที่แล้วมันดี เราจึงได้ประสบความสำเร็จอย่างนี้ ก็เลยคิดจะสอนแบบนั้น ถ้าพ่อแม่เก่งและฉลาดก็อยากให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดีอย่างที่เคยได้ ซึ่งไม่ถูกต้องเพราะเวลามันห่างกันหลายสิบปี ตัวอย่างเช่นเมื่อหกสิบปีที่แล้ว ผมเรียนหนังสือชั้นม.1 สิ่งที่มาบกรวนสมาธิจากการเรียนไม่มี แม้แต่วิทยุยังไม่มี แต่เด็กสมัยนี้ ความรู้เต็มไปหมด ดูทีวีก็เป็นความรู้ เราต้องแข่งกับความรู้ที่มายุ่นยวนกับเขา เราอยู่กับเด็กที่มีสิ่งที่ให้เขาเลือกเยอะมาก การเรียนก็เป็นทางเลือกหนึ่งของเขา สมัยผมไม่มีทางเลือก อยากเล่นอะไรก็ต้องทำเอง ดังนั้นเราจะเอาตัวเราเป็นตัวตั้งแล้วจัดการการศึกษาให้ลูกหรือลูกศิษย์ของเราตามที่เรายุ่งได้ไม่ได้แล้ว

โลกที่เปลี่ยนแปลง คือตัวร้ายที่ทำให้ความรู้ที่เราสอนลูกศิษย์ใช้การไม่ได้ สมัยผมเรียนจบหมอ 45 ปีที่แล้วใครผ่าท้อง ต้องให้นอนนิ่งอาทิตย์หนึ่ง แผลจะได้ติด แต่ตอนนี้ถ้าใครผ่าท้องเขาให้เดินวันรุ่งขึ้นเลย นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าความรู้ที่เราเรียนวันนี้อาจผิดได้ในวันพรุ่งนี้ แล้วความรู้ที่เราไม่ได้สอน ที่เขาจะต้องไปหาเองก็มีอีกมาก

เพราะฉะนั้น สี่เหลี่ยม (Core Subjects) คือความรู้ที่อาจผิดในอนาคต สี่เหลี่ยมทำหน้าที่เป็นฐานให้เรียนต่อไปได้ แต่ถ้ามีความรู้แต่ไม่มีทักษะการเรียนรู้ก็เรียนต่อไม่ได้

สี่เหลี่ยม มีทักษะการเรียนรู้อย่างเดียวไม่พอก็ต้องเอาไปปรับใช้สร้างนวัตกรรมได้ ทักษะพวกนี้เป็นทักษะที่ต้องเรียน ไม่ใช่ต้องสอน (สอนกันไม่ค่อยได้) ต้องทำให้เด็กหรือช่วยให้เด็กได้เรียน

สี่เหลี่ยม คือ Information , Media, and Technology Skills ถ้าไม่ฝึกก็จะแยกไม่ได้ ถูกหลอกได้ง่าย ระบบไอซีทีก้าวหน้ามาก เด็วนี้ผู้รับสารเป็นทั้งผู้สร้างและส่งสารด้วย นี่เป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องมีในการดำรงชีวิตข้างหน้า และเป็นชีวิตที่ไม่แน่นอน

การเรียนรู้สมัยใหม่ต้องเรียนทั้ง content และทักษะ (สาระความรู้และทักษะสำคัญ) ถ้าจะให้ลูกศิษย์ได้ผลการเรียนรู้ที่ดี ข้อมูลนี้ได้มาจากการวิจัย

การที่จะให้ได้ ทั้ง 4 อย่างในโมเดล (Life and Career Skills (สีแดง) / Learning and Innovation Skills (สีเหลือง) / Information , media, and Technology Skills และ Contents) ต้องมี 4 อย่างข้างล่างนี้เป็นระบบสนับสนุน

1. มาตรฐานและการประเมิน ผมคิดว่าในวงการการศึกษาไทยใช้การประเมินที่ผิด ผิดในแง่ที่ว่า ใช้การประเมินให้ได้ / ตก การสอบและการประเมินที่มีพลังบวกต่อการเรียนรู้ คือ การประเมินเพื่อการพัฒนา ว่าคุณก้าวหน้าไปแค่ไหน เป็น การประเมินแบบ formative เช่นในชั้นเรียน มีใครเรียนไม่ทัน เราจะช่วยเขาอย่างไร ฉะนั้น ครูต้องสามารถร่วมกัน ออกข้อสอบที่จะวัดความก้าวหน้าของศิษย์ได้ และข้อมูลที่ได้ต้องนำมาพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาตัวผู้สอน
2. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผมคิดว่าหัวใจสำคัญ คือ อย่าสอนตามหลักสูตร คือ อย่าพยายามครอบคลุม เนื้อหาทั้งหมดตามหลักสูตรโดยไม่แยกแยะ แต่ต้องหาแก่นสำคัญของเนื้อหา จัดให้เด็กได้เรียนตรงเนื้อหาให้หลุดไป แล้วส่วนปลีกย่อยจะตามมาเอง การพยายามสอนให้ครบตามหลักสูตร ลูกศิษย์ก็เหนื่อย ครูก็เหนื่อย แต่ครูไม่ใช่ เทวดา instruction คือ ไม่สอน เป็นการพูดให้แรง ครูต้อง Teach less, Learn More คือ ต้องจัดให้เด็กเรียน เราสอนน้อยๆ แต่ไม่ได้หมายความว่าเราไม่ใส่ใจ เราต้องยิ่งใส่ใจมากคือ มีกระบวนการให้เด็กเรียน คือใช้ PBL เป็น กระบวนการให้เด็กเรียนรู้
3. Professional development การพัฒนาครูโดยการทำหน้าที่ของครู โดย learning เป็น community ครูต้องเป็น นักเรียนในวิชาที่ตนจัดให้ลูกศิษย์เรียนรู้ ครูต้องฝึกทักษะในการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กอยากรู้ อยากเรียน ฝึกคนเดียวยาก ต้องฝึกกับกลุ่ม
4. บรรยากาศการเรียนรู้ หัวใจคือ ความปลอดภัย ถ้าเด็กมาโรงเรียนกลัวครู กลัวเพื่อนเยาะเย้ย เด็กจะเรียนได้น้อย เรียนได้ยาก และการทำให้ครูกับนักเรียนเหมือนเพื่อนกัน

การเรียนรู้ต้องเรียนทั้งสาระความรู้และทักษะ ทักษะสำหรับศตวรรษใหม่ 3 R 7C ตัว 3 R¹ พูดกันมานานแต่ 7 C² ยังไม่ค่อยพูดกัน

¹ Reading, 'Riting, 'Rithmetics

² Critical thinking & Problem solving, Creativity & innovation, Collaboration, teamwork & leadership, Cross-cultural understanding, Communication, information & media literacy, Computing & media literacy, Career & learning self – reliance (+ Change อ.วิจารณ์เพิ่มเติม)

Critical thinking มีการพูดกันว่านักเรียนต้องคิดเป็น ก็จะมีการเปิดวิชาคิด ซึ่งจะแย่งแน่ เพราะ Critical thinking อยู่ในทุกที่ซึ่งต้องมีบรรยากาศ และ Critical thinking เป็นทักษะต้องฝึกและสั่งสมไปเรื่อยๆ Critical thinking อยู่ในทุกวิชา และต้องมาจากการช่างสังเกตด้วย

Creativity และ Collaboration ทั้งการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการร่วมมือ ได้มาจาก PBL และการทำงานรวมถึง ความรู้ความเข้าใจบางอย่างเช่นความเข้าใจคนที่อยู่ต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา สอนได้น้อย แต่เรียนรู้ได้ในกระบวนการเรียน

Communication การสื่อสาร ถ้ามี PBL ต้องมีการนำเสนอ ซึ่งก่อนหน้านี้ก็ต้องมีทักษะเรื่องการใช้สื่อรวมถึง ความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเอง

Change ผมเพิ่มเรื่องทักษะของการเปลี่ยนแปลงให้รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นของธรรมดา และในโลกสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงจะเร็ว และไม่คาดฝัน

ในการเรียนรู้เพื่อเป็นคนขอศตวรรษที่ 21 ทักษะที่ต้องเรียนรู้มีมากมาย ครูสอนได้เพียงนิดหน่อยเท่านั้น ในจำนวน นี้ Personal Mastery เป็นตัวสำคัญ

พูดเรื่องเด็กวัยรุ่น แพ้ภัยความเป็นวัยรุ่นของตัวเอง ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะไม่มี Personal Mastery ที่จะคุมตัวเองได้ ต้องรู้จักคุณค่าของตัวเอง รักตัวเอง และต้องเข้าใจคนอื่น เห็นใจคนอื่น เรื่องนี้ไม่ต้องสอนแต่ส่งเสริมให้เรียนรู้ได้จากการ ทำงาน เพราะทักษะเป็นเรื่องของการเรียนรู้

การที่ครู โรงเรียน จัดให้ลูกศิษย์เรียนรู้ ต้องตีความเรื่อง learning outcome ใหม่หมด เรื่องที่ควรเรียนรู้มีหลายเรื่อง แต่จะตอนนี้ขอพูดถึงบางเรื่องเท่านั้น

STEM Literacy S – Science, T – Technology, E – Engineering, M – Mathematics เพื่อให้คิดเป็นระบบ
Aesthetic ถ้ามองเห็นความงามในสิ่งต่างๆ จะทำให้มีชีวิตที่ดี เห็นความงาม และทำให้เราเข้าใจคนอื่นได้มากขึ้น
Civic Literacy ความเป็นพลเมือง ภูมิใจในความเป็นคนท้องถิ่นของเรา สำนึกพลเมือง นอกเหนือจากภูมิใจ
มันใจแล้ว ต้องทำประโยชน์เห็นแก่ประโยชน์ของบ้านเมืองความเป็นพลเมือง การรักท้องถิ่น มีความภูมิใจในท้องถิ่น สำนึก
พลเมือง ทำประโยชน์เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่ประเทศชาติบ้านเมือง ต้อง มีการออกแบบการเรียนรู้ ให้ได้ใช้ความรู้ในโครงการ
ให้ใกล้กับชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด

โรงเรียนและครู ต้องช่วยให้เด็กไต่บันไดของมาสโลว์ (Abraham Maslow) ให้เขาไต่ขึ้นไปเองให้ได้ เราเป็นผู้ช่วย
นี่เป็นโจทย์ที่ครูและโรงเรียนต้องช่วยเด็ก สำคัญที่สุดคือการยกระดับจิตใจให้ทำดีเพื่อคนอื่นเพื่อสังคม และตอบได้ว่าทำไป
เพื่ออะไร ทำไมถึงทำสิ่งนั้น หรือทำดีเพื่อความดีตามขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมของ Lawrence Kohlberg

การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การใช้ผ่านการทำโครงการ ซึ่งจะให้ดีที่สุด ต้องเป็นโครงการที่ใกล้ตัว ถ้าเราเห็นความสำคัญ
ของสิ่งเหล่านี้ เราก็จะออกแบบการเรียนรู้ให้ไปถึงการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ การเป็นครูสมัยนี้ท้าทายมาก เพราะโลก
เปลี่ยนเร็ว ความรู้ล้าสมัยเร็ว มีเรื่องราวต่างๆวิ่งมาชนมากมาย ถ้าไม่รู้จักเลือก ชีวิตก็จะมั่ว ลูกศิษย์เราจะเป็นอย่างนี้
เยอะ ไม่สามารถมีสมาธิกับเรื่องที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นอนาคตของตัวเองได้ เพราะมัวแต่ยุ่งกับเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง และสมัย
นี้เรื่องไม่เป็นเรื่องเยอะมาก ถ้าไปบอกว่าอย่าไปยุ่งเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง เขาก็จะยิ่งไปยุ่ง

การศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับยุคสมัย สมัยใหม่ต้องเน้น skills มากกว่า content จุดสำคัญคือ ห้องเรียนแบบ classroom ควรให้เหลือแค่ 20% ทำห้องเรียนให้เป็นห้องเล่น (studio)

การเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ ต้องได้ทักษะ และต้องเป็นการเรียนรู้ที่ได้ถึงระดับ Transformative การเรียนรู้มี 3 ระดับ

Informative Learning การเรียนเพื่อรู้ข้อมูล เป็นความรู้แบบถามได้ตอบได้

Formative Learning การเรียนที่นำไปใช้ในวิชาชีพ

Transformative Learning เรียนแล้วเปลี่ยนจิตใจ เรียนออกไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง โลกเปลี่ยนรุนแรง เอาแน่ไม่ได้ ใครที่ไม่มี leader skills ไม่สามารถเป็น change agent ได้ก็จะถูก change และถ้าเรียนไปแล้วไม่เห็นแก่สังคมส่วนรวมโลกจะอยู่ไม่ได้ ต้องเรียนเพื่อไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี

ในการเรียนรู้ต้องใช้ PBL เป็นหลัก ก็จะได้ team skills ครูต้องเปลี่ยนจากครูสอนมาเป็นครูฝึก ฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูต้องมีวิธีสอนแบบไม่สอน บางเรื่องเป็นโครงงาน เรียนจากเรื่องจริง เรื่องท้องถิ่นในชุมชน เกิดแรงบันดาลใจกับลูกศิษย์ของเรา ขณะเดียวกันก็สร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน เช่นโครงงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เท้ากับโยงคนในชุมชนเข้ามาเรียนรู้ด้วย

ครูมีหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ ให้ learning skills ต้องสร้างแรงบันดาลใจผ่านกระบวนการหลายอย่าง เช่น การชื่นชม การให้โจทย์ดีๆ ที่ท้าทาย เป็นต้น

สองวันนี้ เรากำลังมาสร้างเครือข่ายครูนักจัดการเรียนรู้ Teach like your hair's on fire เป็นหนังสือที่อยากแนะนำให้คนที่เป็นครูเพื่อศิษย์ได้อ่าน สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา กำลังจัดพิมพ์ฉบับแปล

การเรียนรู้ที่ดี ครูต้องเปลี่ยนวิธีสอน เปลี่ยนวิธีประเมินใหม่ เขาบอกว่าข้อสอบควรเปิดเผย ไม่ควรเป็นความลับ ให้เด็กได้ซ่อม ได้เรียนรู้ ต้องสอบเป็นทีม ให้เพื่อนที่เรียนเร็วช่วยเพื่อนที่เรียนช้า ให้พยายามสอบข้อสอบที่ไม่ใช่ถูกผิด แต่เป็นการสอบความคิด คำตอบสุดท้ายอาจจะผิด แต่มีการให้เหตุผลดีมากก็ได้

ตัวช่วยของครู คือ PLC (Professional Learning Community) เป็นการเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครู training เป็นตัวเสริมเท่านั้น ไม่ใช่ตัวนำ PLC คือ COPs ของครู ครูใช้ KM ในการเรียนรู้ร่วมกัน จะช่วยให้ครูเรียนและฝึกทักษะการเป็นครูได้โดยใช้เครื่องมือคือ PLC

การเรียนแบบโครงงาน หรือ PBL อาจเรียนได้ลึก หรือตื้นก็ได้ อยู่ที่ครูมีวิธีการทำ reflection ที่เป็นการพาไปสู่การตั้งคำถาม “ทำไม” ได้ไหม ซึ่งต้องเกิดจากสัมผัสจริงระหว่างที่ทำ เกิดความเข้าใจว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

คนที่เป็นครูต้องฝึกทักษะการเลือกความรู้ที่เข้าถึงแก่น ต้องมีทักษะการประเมินความก้าวหน้า ทักษะการเรียนรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ ทักษะการเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้องฝึก อุปสรรคสำคัญคือ ความรู้สึกของเด็กที่รู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในความเป็นอิสระของตัวเอง ครูต้องหาทำวิธีให้เกิดตรงนั้นให้ได้ คำที่ผมพูดใช้ประจำ คือ ไม่มีถูก ไม่มีผิด การแลกเปลี่ยนกันอย่างไม่มีการผิดจะลดความกลัว และได้วิธีคิดที่แตกต่าง จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างและซับซ้อน

Learning by doing : A Handbook for Professional Learning Communities at Work ของ Richard DuFour และ Rebecca DuFour เป็นหนังสือที่เป็นคู่มือของ PLC ที่เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เขตพื้นที่ ต้องมาทำด้วย จึงทำให้เกิดพลัง เป้าหมายของ PLC คือ เด็กเรียนได้ดีขึ้น

ความรู้ที่เกิดขึ้นในการทำหน้าที่ครู ถ้าจัดให้เป็นระบบสามารถเป็นงานวิจัยได้ ครูที่เอาใจใส่ลูกศิษย์สามารถใช้การทำ KM รวมกลุ่มกัน จะทำได้ PLC

การสนับสนุนของผู้บริหาร เช่นการพบปะคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ทุกอาทิตย์ และสนับสนุนให้ครูได้ไปเสนอผลงานไปแสดงในระดับประเทศ สนับสนุนระบบ ICT ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง

เรื่องเหล่านี้ที่จริงมีอยู่ในตัวครู แต่ที่ผ่านมาเราถูกปิดกั้น ถ้าสามารถรวมตัวกัน ก็จะสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และยกระดับให้ดีขึ้นได้ ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ คณะศึกษาศาสตร์ ขอนแก่น ใช้วิธีของ Lesson Study (PLC แบบญี่ปุ่น) มาช่วยทำให้ผลสอบ O-NET ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และมีนัยสำคัญ

สุดท้าย อยากเห็น PLC ครู ที่เป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งแต่เดิมอยู่ในรูปโครงการวิทยาศาสตร์ อยากให้มีความแพร่หลายออกไปอีก เป้าหมายคือ เด็กเรียนแล้วได้ทั้งความรู้และทักษะที่โยงไปสู่ปัญญา ทำให้ชีวิตครูเป็นชีวิตที่มีความสุขมากขึ้น ทางมูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ จะเป็นพันธมิตรในการขับเคลื่อน โดยมีเงื่อนไขว่าทรัพยากรทั้งหลายผู้เข้าร่วมต้องหามาเอง

เวที “ จัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างทักษะอนาคตในบริบทไทย ด้วย PBL ”

เรื่องเล่าจากประสบการณ์ตรงในการจัดกระบวนการเรียนรู้

- “จุดไฟ “เอ๊ะ” สร้างกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนบ่อแก้ววิทยา จ. กำแพงเพชร” โดย อ.สุรพันธ์ พันธุ์สมบุญณ์ ครูชีววิทยา ชั้น ม.2 โรงเรียนบ่อแก้ววิทยา
- “โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ ของโรงเรียนنگไกรลาศวิทยา จ. สุโขทัย” โดย ดร.ดุษฎี สีตลวงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนنگไกรลาศวิทยา
- “ออกแบบเรียนรู้บนวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ในแบบโรงเรียนเพลินพัฒนา จ. กรุงเทพฯ ” โดย อ.วิมลศรี ศุขีวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านการจัดการความรู้ และ อ.วนิดา สายทองอินทร์ หัวหน้าส่วนพัฒนาหน่วยวิชาภูมิปัญญาภาษาไทยโรงเรียนเพลินพัฒนา
- “จัดการศึกษาโดยเอาชีวิตเป็นตัวตั้ง ในแบบโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา จ. บุรีรัมย์” โดย อ.วิเชียร ไชยบัง ผู้อำนวยการโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา

นพ.ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ เลขาธิการมูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ วิทยากรดำเนินการสนทนาเรื่องเล่าจากประสบการณ์ตรง โดยมีผู้ร่วมเล่าเรื่อง 5 ท่าน

อ. สุรพันธ์ พันธุ์สมบุญณ์ ครูชีววิทยา ชั้น ม.2 โรงเรียนบ่อแก้ววิทยา “จุดไฟ “เอ๊ะ” สร้างกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนบ่อแก้ววิทยา” ประสบการณ์สอน 12 ปี เริ่มจาก เป็นอาจารย์สอนวิทยาศาสตร์กับชีววิทยา ทำคู่มือและแผนการสอนออกมาสอน แต่เด็กไม่มีแววตาในการรับรู้ จึงรู้สึกตัวเองมีข้อบกพร่องที่ต้องพัฒนา วันหนึ่งเด็กบอกว่าครูครับผมอยากชวนครูไปเที่ยวทุ่งนา พอไปถึงทุ่งนาเด็กถามว่า ครูรู้จักกล้วยไม้ไหม หมูบ้านผมมีกล้วยไม้เยอะแยะ ครูจึงชวนกันคุยกับเด็กหลายคนช่วงหลังเลิกเรียน ครูบอกว่าเคยเจอแต่ดอกสีม่วง เด็กก็อธิบายเรื่องดอกกล้วยไม้ที่เขาพบเจอให้ฟัง แล้วเด็กก็

ถามว่าครูในโรงเรียนทำไมบังคับให้เด็กจำสูตร ทำไร้อย่างสองไร่ยังไม่ต้องถอดครุฑเลย แต่ผมเองก็ไม่ได้ตอบเด็ก แต่กลับมาคิดว่า การบังคับเด็กให้เรียนหนังสือเป็นการทำบาปเด็ก เลยหาการเรียนรู้แบบใหม่เช่นลองไปสอนในชุมชน วันหนึ่งได้สอน ชีววิทยา เดิมเป็นคนไม่ชอบให้เด็กดูตามตำราอยู่แล้ว เลยใช้วิธีวิทยาศาสตร์เข้าสอนกับวิถีชุมชน โชคดีที่เจอกับผู้บริหารที่สนใจด้านนี้ จึงจัดค่ายพาเด็กเข้าไปเรียนในชุมชน เช่นไปดูคอกหมูแล้วใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ทุกขั้น เช่นให้เขาดูปัญหาที่เกิดขึ้นจากคอกหมู ตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่เอาไปบูรณาการกับวิชาชีววิทยา

พ่อแม่ของเด็กส่วนใหญ่ทำนา เด็กจึงมักจะเอามาเล่าให้ครูฟังว่านาล่ม จึงถามเด็กว่า ปัญหาเกิดจากอะไร เด็กตอบว่าข้าวดีด ครูไม่รู้ข้าวดีดคืออะไร ก็เลยชวนเด็กเรียนเรื่องข้าวดีด ข้าวโม่งเดียวเด็กเสนอปัญหามาเป็นร้อยปัญหา จึงค่อยๆ มาจัดกลุ่มว่าข้าวดีดคืออะไร การเจริญเติบโตเป็นอย่างไร ชาวบ้านได้รับผลกระทบอย่างไร แก้ไขอย่างไร เด็กบางกลุ่มสนใจเรื่องการกำจัดข้าวดีด การเรียนรู้จึงไม่ใช่จบแค่เทอมเดียว แต่เด็กสนใจที่จะแก้ไขปัญหาก็จะไปช่วยพ่อแม่แก้ไข ปัญหาที่ถูกลอกให้ข้อสารเคมี

เด็กพบว่า ถ้าพ่อแม่ใช้สารเคมีป้ายปลายข้าวดีดแต่สารเคมีจะติดตัวไป แต่ถ้าแก้ปัญหาด้วยการไถกลบ ข้าวดีดก็มักจะขึ้นมามาก ทำให้ครูเองก็ได้เรียนรู้พร้อมกับเด็กด้วย เด็กทุกคนจะมาช่วยกันวิเคราะห์หาวิธีการกำจัดข้าวดีด มีการออกแบบการทดลอง การเชิญชวนาเข้าร่วมโครงการ โดยการแบ่งกลุ่มชาวนาเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มดำนา และกลุ่มหว่าน เมื่อผ่านไปสี่เดือนก็ไปดูกันว่านาแบบไหนเหลือข้าวดีดเยอะ

สรุปว่าถ้ามีการเว้นระยะการทำงานไป จะมีข้าวดีดน้อยลง เวลาผ่านไป 2 เดือน ผมก็เห็นว่าชีววิทยาไม่เห็นต้องเรียนในหนังสือ แต่สามารถค้นคว้าได้จากที่ต่างๆ เช่น ค้นคว้าจากเว็บไซต์ในการหาความรู้เรื่องข้าวดีด และการลงมือทดลองในแปลงนา เป็นต้น

ตอนนี้มีโครงการใหม่ของเด็ก ม.3 เนื่องจากเด็กเห็นว่าป่วยแพง เด็กจึงชวนครูทำนาจากแปลงขึ้นใหม่ ช่วงแรกพ่อแม่ถามว่าชวนเด็กทำอะไรประโยชน์ ทำไมไม่ให้เด็กได้เรียน แต่ตอนนี้พ่อแม่เด็กเห็นผล กลายเป็นว่าดีจังเลยให้เด็กเรียนผ่านทุ่งนา และเห็นว่าโรงเรียนน่าจะนำเอาวิธีที่ทดลองกันไปเผยแพร่ในชุมชนด้วย

นพ. ประเสริฐ จากการเล่าเรื่องจะเห็นว่าครูส่งเสริมให้เด็กมีการทำงานเป็นการทีม การเชื่อมต่อชุมชน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเชื่อมโยงกับสไลด์ของอาจารย์วิจารณ์ที่นำเสนอไว้เมื่อสักครู่นี้

เด็กมีความสุขกับการเรียน ไม่น่าเบื่อ เก็บข้อมูลอย่างขี้มดขี้แมลงวัน มื้อเย็นโคลนล้างน้ำก็ออก แต่ความรู้ที่เด็กได้จะอยู่ติดตัวเด็กไปตลอด เป็นการที่ทำให้เด็กนำความรู้ที่ถนัดมาใช้แก้ไขปัญหาก็ได้ ผลที่ได้คือ ครูมีการเรียนการสอนที่ไม่อึดอัด มีความท้าทายในการสอนตลอดเวลา ครูมีหน้าที่จุดประกายให้เด็กอยากรู้ จากคำถามของเด็กที่ทิ้งไว้ให้ครูลำบากใจมาคิด มาสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยใช้คำถามกระตุ้น

ดร. ดุษฎี สิตลวรารักษ์ ผอ.โรงเรียนกกรไกรลาศวิทยา “โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่” ขอเริ่มจากการเดินทางของตัวเอง เดิมเป็นศึกษานิเทศ พบว่าเขตการศึกษาเขต 7 มี 8 จังหวัด สุโขทัย อยู่อันดับที่ 5 - 6 ถ้าตัดโรงเรียนที่ไม่พร้อมออกไปจะอยู่อันดับที่ 8 รู้สึกอยู่ไม่ได้ เลยคิดว่าจะลงไปเป็นครู ศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหาร จึงเลือกมาบริหารเพราะคิดว่าน่าจะตอบโจทย์ได้ดีที่สุด อยู่กรุงไกลาศ มีครู 50 คน ก็เลยคิดว่าจะทำให้เด็กคะแนนดีขึ้นได้อย่างไร มีเด็กคนหนึ่งอยู่ ม.6 ในวันไหว้ครู เด็กบอกว่าไม่มีครูคนไหนจำเขาได้เลย ขนาดเป็นโรงเรียนเล็ก ถ้าครูกับเด็กจำกันไม่ได้มันคล้ายกับโรงงาน ยังไงต้องหาวิธีเด็กกับครูกลุ่มน้อยๆ ดูแลกกัน ต้องทำเป็นบันไดไป จึงดูโครงสร้างจัดการบริหาร ถ้าครูช่วยกันไม่ได้ เด็กก็ช่วยกันไม่ได้

เด็กชายสมศักดิ์มาสาย ครูสมศรีสอนชั่วโมงแรก สอนเสร็จครูโมโห พุดให้ครูสมพรที่อยู่ ม.3 ฟัง ครูสมพรจึงวางแผนอยากให้เด็กออกจากโรงเรียนไปเสีย นี่เป็นโครงสร้างแบบทั่วไป ที่ครูไม่มีโอกาสวางแผนช่วยเหลือเด็ก เพราะเด็กเดินผ่านครูทีละคน ครูก็ได้แต่ปรับทุกข์กัน ดังนั้น จึงเปิดพื้นที่ทำมาหากินระหว่างครูกับเด็ก ครูกับเด็กก็เปลี่ยนแปลงกันและกัน จากการทำเศรษฐกิจพอเพียง เด็กจะบันทึกการเรียนรู้ ความรู้สึก การตั้งเป้าหมายทุกวัน

มีวันหนึ่งครูฯ สงสัยเรื่องบวบ เด็กสามารถอธิบายให้ครูเข้าใจได้ เด็กมีความสุขที่ตอบในเรื่องที่ครูไม่รู้ ครูเองมีความสุขที่เด็กได้แสดงตัวตน ในที่สุดเริ่มมีสถานี่ทดลองระหว่างครูกับเด็ก เกิดการถอดบทเรียนของเด็ก ครู ชาวบ้าน

สิ่งที่หลายปีมานี้ ทำงานเพื่อให้เด็กทำอะไรผ่านครู เด็กจะมีอะไรรู้อะไรต้องผ่านครูก่อน ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษา 70 เปอร์เซ็นต์ วิชาใดวิชาหนึ่ง ตัวกระตุ้นครู คือ การชมกับให้งบประมาณ ส่งครูไปอบรม มีการพัฒนาครูด้วยการเอาหัวหน้าหมวดมาประชุมทีม หลังจากนั้นครูก็เอาวิธีนี้ไปทำกับเด็ก

โรงเรียนนี้มีคนมาดูงาน เวลาที่มีแขกมาเด็กจะดูแลแขกดีมาก มีวันหนึ่งมีเรื่องใช้เลือดออกของชุมชน ครูแนะนำว่าแผนแม่บทชุมชนต้องมีแผนพัฒนาเยาวชนในชุมชน แล้วโรงเรียนจะส่งเด็กไปให้ แนวคิดนี้ทำให้เด็กมีเวทีมากมายในการเข้าไปสัมพันธ์กับชุมชน

นพ. ประเสริฐ เรื่องที่แลกเปลี่ยนนี้เป็นวิธีการกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบให้ครูน้อย และเด็กทุกคนได้พบกัน ประเด็นสมชาย นั้นเป็น life skill อย่างหนึ่งของเด็ก สรุปว่าต้องทำ scale ของโรงเรียนให้เล็กลง เพราะจะช่วยให้ครูทำงานง่ายขึ้น

อ. วิมลศรี คุษิลวรรณ ผช. ผอ.โรงเรียนเพลินพัฒนา เล่าว่าโรงเรียนเพิ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 และเปิดจริงในปี พ.ศ. 2547 เราพยายามหากระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ทำอย่างไรให้เด็กเพลินกับการเรียนรู้ ครูเพลินกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และอยากทำโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ในปีการศึกษานี้โรงเรียนนำเอาโครงการ Lesson study เข้ามานำร่องในโรงเรียนประถม พบว่าการนำเอาแนวคิดที่เป็นการจัดการกระบวนการให้ครูเรียนรู้เป็นกลุ่ม ช่วยให้ครูสามารถปรับพัฒนาได้เร็ว เห็นผลคาบต่อคาบ

เดิมเราใช้ KM มาสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับครู เกิดการเรียนรู้ที่ดีมาก แต่การปรับพัฒนายังอยู่ในรอบใหญ่ที่มองเห็นเป็นรอบภาคเรียน หรือรอบปีการศึกษา ที่โรงเรียนไม่ได้ใช้หนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งเป็นแบบเรียนหลัก คุณครูต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมที่ทำให้หัวใจของการเรียนรู้นั้นเข้าถึงเด็ก ทำให้ครูต้องเป็นนักออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้ยังชัดเจน และส่งผลไปถึงเด็กมากขึ้น และเร็วขึ้นเมื่อเรามีกลุ่มครูมาร่วมเรียนรู้

อ. วนิดา สายทองอินทร์ หัวหน้าส่วนพัฒนาหน่วยวิชาภูมิปัญญาภาษาไทย โรงเรียนเพลินพัฒนา สร้างกลุ่มเรียนรู้กับครูที่สอนชั้น ป. 6 มาตั้งแต่ปีที่แล้ว และจากปัญหาครูขาดตัวเองที่ดูแลวิชาการอยู่จึงลงไปสอน ตอนนั้นไปสอนเรื่องการเขียนแบบโวหารแบบต่างๆ สอนไปได้ 2 สัปดาห์ รู้สึกติดกับเด็ก เพราะกระบวนการของเรายังไม่ละเอียดละไมเพียงพอที่จะดึงดูดศักยภาพในการเขียนของเขาออกมา

พอปีนี้ได้ทำ Lesson Study ก็เอามาแลกเปลี่ยนกัน น้องอีกสองคนก็มีแสดงความคิดเห็นออกมา เกิดการตั้งเป้าว่าเราสอนเรื่องนี้เราอยากให้เด็กได้อะไรในความเข้าใจของแต่ละคน อย่างไรก็ตามจึงเรียกว่าเขียนบรรยายได้ดีแล้ว เขียนพรรณนาได้ดีแล้ว ครูรุ่นน้องคนหนึ่งเขาเคยรู้สึกอึดอัด เพราะเขาสอน ม.ปลาย แล้วย้ายไปสอนที่มหาวิทยาลัย ทำให้ได้พบกับเด็กที่

ตัวเองเคยสอนมา แล้วรู้สึกว่าได้ม.ปลายที่ม.ต่อมหาวิทยาลัยไม่ได้มีอะไรติดตัวมาอะไรเลย ส่วนครูอีกคนหนึ่งมีประสบการณ์สอนน้อย แต่เขาก็มีประสบการณ์ของวัยรุ่น และเข้าใจวัยรุ่นยุคนี้มากกว่าครูคนอื่น เรา 3 คนก็เอาประสบการณ์มารวมกันดูว่าจะเอาไปใช้ประโยชน์อะไรในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ได้บ้าง

ช่วงปิดภาคฤดูร้อนได้ไปอบรมแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟ ที่เขาเน้นเรื่องของศิลปะและการสร้างแรงบันดาลใจ ในฐานะครูภาษาไทยก็มองว่าภาษาคือสิ่งที่ตอบสนองแรงบันดาลใจลึกๆ ช่างใน ก็เลยเอาวิธีการของเขามาใช้วางแผน เพราะถ้าอยากให้เด็กได้แรงบันดาลใจภาษาที่ละเมียดละไม เราต้องสร้างบรรยากาศ ครูจึงจุดตะเกียงเล่านิทาน เลิกเอาเรื่องที่ภาษางดงามมาแล้ว พอเล่าเรื่องเสร็จก็ให้วาดรูป เราสังเกตเห็นได้เลยว่าเด็กเขาตื่นตัวในความสุข รูปที่เขียนออกมาก็เป็นรูปนามธรรม เป็นการวาดสีชอล์กลงบนกระดานโปสเตอร์สีดำ แล้วครูก็ให้เขาเขียนบรรยายเกี่ยวกับงานของเขาเอง เราเห็นคาตาเลยว่าแม้เด็กที่ไม่ชอบเขียนก็เขียนใหญ่เลย มีอาการชะงัดไปดูว่าเห็นเพื่อนเขียนเยอะ แล้วตัวเองก็เลยกลับมาเขียนเพิ่มอีก

จุดมุ่งหมายของการเรียนนี้ตั้งไว้ว่า นอกจากจะเรียนรู้เรื่องทักษะภาษาแล้ว เรายังอยากให้เด็กมีความคิดกว้างไกล และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากความคิดของตัวเองได้ จึงออกแบบให้เด็กถือไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนแล้วให้กล่าวคำที่ไพเราะแก่เพื่อนด้วย เช่น

“ฉันขออนุญาตใช้งานของเธอเป็นแรงบันดาลใจในการเขียน”

“ฉันยินดีให้งานศิลปะของฉันเป็นแรงบันดาลใจของเธอ”

“ฉันขอบคุณมากสำหรับงานศิลปะดีๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจ”

พอจบกิจกรรมเด็กๆ บอกว่า รู้สึกดีจังที่ภาพที่ตัวเองวาดเป็นแรงบันดาลใจให้เพื่อน เราฟังนิทานเรื่องเดียวกัน วาดได้ไม่เหมือนกัน เขียนได้ไม่เหมือนกัน เมื่อครูถามว่าแล้วหนูเรียนรู้อะไรจากเรื่องนี้ เด็กตอบว่า ผมมองรูปผมเอง ผมเห็นสีสันธรรมดา แต่เพื่อนเขียนว่า ภาพของนายทำให้เรารู้สึกว่าต้องทำในสิ่งที่ถูกต้องเสมอ เราได้เรียนรู้ว่ามีทุกคนคิดเหมือนและคนที่คิดต่าง

เทอมนี้สอนแค่เรื่องบรรยาย กับพรรณนา ให้เด็กเริ่มอินกับการเขียน รักที่จะเขียน และเขียนกันใหญ่ ไม่ละโมภโลกมาก สอนเขียนทุกรูปแบบแล้ว แต่ก็พบว่าครู ต้องทำงานหนักมากก่อนเข้าชั้นเรียน และการแชร์กันช่วยกันได้

นพ. ประเสริฐ แรงบันดาลใจต้องมาก่อน มี Aesthetic Literacy และ Civic Literacy การเคารพความเห็นที่แตกต่าง ถ้าเราทางเรื่องเล่าทั้งสามเรื่องออกมาก็จะเห็น skills ต่างๆ มากมาย

อ.วิเชียร ไชยบัง ผอ.โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา เล่าว่าไปคุยกับเพื่อนที่อยู่สิงคโปร์ ที่นั่นมีโรงเรียนประมาณ 300 โรงเรียน ถามเพื่อนว่ารมต.เขาว่ายังไง เขาบอกมา 4-5 ข้อ ผมจำได้ 2 ข้อ คือ เขาอยากให้พลเมืองของเขาดูแลตัวเองและคนอื่นได้ และอยากให้รักประเทศ

ผมนั่งรถแท็กซี่ที่คนขับอายุ 72 ถามเขาว่าทำไมมาขับแท็กซี่ เขาบอกว่าที่นี่ถ้าไม่มีเงิน ก็ไม่มีเพื่อน ถ้าไม่มีเงินก็ไม่มีข้าวกิน ถ้าไม่มีเงิน ก็เหมือนหมา อีกครั้ง คนขับอายุ 40 กว่า ถามเขาว่าถ้าให้เลือกว่าอยู่ที่ไหนก็ได้เขาจะเลือกอยู่ที่ไหน เขาตอบว่าที่ไหนก็ได้ ที่ไม่ใช่สิงคโปร์

สำหรับผมสิ่งสำคัญที่สุดของคนในศตวรรษที่ 21 คือ อยู่ให้ได้ก่อน การอยู่ให้ได้ ต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรค์ปัจจัยการดำรงชีวิตได้ ส่วนคำถามว่าเด็กจะได้อะไร จริงๆ แล้วเป็นคำถามที่เป็นไปตามใจเรา ที่ผ่านมาการศึกษามันผิด แต่ไม่มีทางเลือกอื่นที่จะสามารถคนพัฒนาคนจำนวนมากได้ เราจึงยังใช้วิธีการนี้อยู่ แต่เมื่อเราเชื่อมั่นมันผิด เราก็จะพยายามแสวงหาวิธีการใหม่ๆ

เด็กจะได้อะไรในใจผมคิดว่าโรงเรียนไม่มีแบบเรียน ไม่มีการประเมิน เราลองเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่มากกว่าหลักสูตร คือ ความฉลาดด้านใน ฉลาดทางจิตวิญญาณที่ทำให้อยู่อย่างมีความสุข มีหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามความสนใจของเด็ก ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง พาเด็กเดินทางไกล เข้าไปป่าชุมชน เจอดันเต้ เขาตัดทิ้งไว้ เราแบกดันเต้เข้าไปกลางป่า แล้วถามเด็กว่าเขารู้สึกอย่างไร หลังจากกลับมาก็พัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องป่า ให้เด็กเข้าไปเก็บข้อมูลในป่า เข้าไปทำงานในชุมชน คิดการแสดงเข้าไปแสดงในชุมชน เด็กกลุ่มนั้นครั้งหนึ่งสอบ O-NET ได้ศูนย์ แต่ผมไม่แคร์ ผมคิดว่าเด็กได้ความฉลาดด้านใน ผมรู้สึกได้

โดยภาพรวมสิ่งที่ครู โรงเรียนคาดหวัง เราจะไม่ยอมให้เด็กของเราไม่ล้มเหลวสักคนเดียว ความไม่ล้มเหลว คือ มีโอกาสความก้าวหน้า ในการออกงานด้านต่างๆ เท่าไร ความออกงานด้านจิตวิญญาณ ความฉลาดด้านใน ให้เขาไปถึงโอกาสนั้นให้ได้ ถ้าเราตั้งว่าอยาก让孩子ไปถึงความพอดี พอใจที่มีชีวิตอยู่ ก็ยากเพราะไม่สอดคล้องกับจิตที่ เลยกกลับมาถามว่าเราทำผิดหรือเปล่า สิ่งที่เราอยากให้ได้ มันใช้ได้หรือเปล่า เราอยากเห็นการศึกษาที่ดีทั้งหมด แต่ไม่มีใครกล้าที่จะขัดขึ้นบางสิ่งที่มีอยู่ เราจะพาเด็กไปตายหรือเปล่า กระบวนการเรียนรู้ของเราที่เรียนเป็นหน่วย จะเปลี่ยนไปตามที่เด็กต้องการ ตามความสนใจของเด็ก

อ. วิมลศรี ศุษิลวรณ์ เราเห็นปัญหาอย่างที่ว่า อ.วิเชียรเห็น ตอนนี้อยู่กลุ่มการศึกษาทางเลือกกำลังพยายามหาวิธีการประเมินใหม่ๆ อยู่ ทางสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ของ มศว. ประสานมิตรมีแบบทดสอบที่ใช้วัดสมรรถนะในการเรียนรู้ และที่เพลินพัฒนาก็นำแบบทดสอบนี้มาใช้วัดสมรรถนะการเรียนรู้ของเด็ก ถ้ามีการนำความรู้เรื่องการทดสอบจาก มศว. กับมสธ. ที่ทำเรื่องนี้กันอยู่แล้วมาสร้างตัวชี้วัดให้กับกลุ่มการศึกษาทางเลือก อีกไม่นานเราก็จะมีตัวชี้วัดอื่นๆ ที่ใส่แว่นตาไม่เหมือน O-NET เอาไว้ใช้กัน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวงใหญ่

- เห็นประเด็นร่วมของ 4 กรณี ว่า มีฐานเรื่องความสัมพันธ์ จึงทำให้ประสบความสำเร็จ ปริญญาของครูไม่ได้เป็นตัวบอกความสำเร็จของเด็ก สิ่งที่มีผลมากคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก แล้วที่ชื่นใจผู้บริหาร 2 คนเป็นตัวอย่าง ดีใจที่มี ผอ. เขตมาอยู่ตรงนี้ด้วย
- คิดว่าที่ท่านนำเสนอ เป็นแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาที่ extreme ผมมองว่าการปฏิรูป น่าจะมี 3 อย่างทั้ง content, process, outcome ผมชอบโมเดล แต่ที่เป็นอยู่ในโรงเรียน เราไปทำเกษตรโดยไม่ยึดโยงกับสาระการเรียนรู้ ครูอาจจะจับประเด็นผิด เชื่อมโยงไม่ได้ เด็กที่ฟินแลนด์ จะไม่เข้าโรงเรียนก่อน 7 ขวบ และเข้าแล้ว 2-3 ปีแรก เรียนไม่เกิน 4-5 ชั่วโมง เห็นด้วยกับคุณหมอวิจารณ์ว่า ถ้ามีแรงบันดาลใจมันจะขับเคลื่อนมหาศาล และเห็นด้วยกับการต้องมีทักษะต่างๆ

- ทุกท่านมีอุดมการณ์ มีใจ ผมอยากพูดถึงว่าในมหาวิทยาลัย ยังไม่มีแนวคิดนี้ ครูเพื่อศิษย์ คนที่จบเป็นครูไม่มีความคิดนี้ น่าจะปลูกฝังอุดมการณ์นี้ ตั้งแต่เรียน ด้วยการขยับมาดูการสอนคนที่ เป็นครูในระดับมหาวิทยาลัยด้วย
- โจทย์คือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยากให้สร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนครู เพื่อพัฒนาคนที่จะเป็นครูของครู ให้มีครูที่เรียนรู้จากการเป็นครูได้อย่างต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับลูกศิษย์สร้างได้ ถ้ามีตัวอย่างการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครู แต่รู้สึกว้า หน้าที่ของเราคือจะสร้างไปแรงบันดาลใจกับเพื่อนครู อย่างไร รวมทั้งนักศึกษาที่จะเป็นครูได้อย่างไร ต้องกลับไปพัฒนาทักษะในการเป็นครูของครูอย่างไร
- คิดว่าการศึกษาระยะหลัก เป็นชุดความคิดหนึ่ง ที่ทำให้คนพึ่งตนเองไม่ได้ และการศึกษาทางเลือกก็เป็นอีกชุดความคิดหนึ่ง ไม่ต้องสู้กัน ต่างคนก็ทำใครอยากพึ่งตนเองได้ก็มาทำ ชุมชนของเราคงต้องพึ่งตัวเองและจับมือกันไป

นพ. ประเสริฐ เรายินดีรับคำท้าของอ.วิเชียร เราจะสร้าง Formative Assessment ให้กับการศึกษาทางเลือกของเราให้เป็นกระแสหลัก เราต้องการชุมชนการเรียนรู้ เราต้องการ PLC การเรียนรู้ของครู เชื่อว่า ประเทศไทยไม่ได้มีเพียงแค่ 5 คนที่อยู่บนเวที เราสามารถสร้างการเรียนรู้ของครูเพื่อศิษย์ได้ มูลนิธิจะช่วยปูเสื่อให้ เราต้องการชุมชนการเรียนรู้ของครู และเราจะ เป็นกระแสหลักได้ต่อเมื่อเราสร้างชุมชนการเรียนรู้ เราเชื่อว่าในประเทศไทยยังมีคนที่คิดอย่างนี้อยู่อีก

กระบวนการในภาคบ่าย

สรุปความคาดหวัง BAR

- อยากให้เด็กมีความสุข
- อยากได้ประสบการณ์ อยากทำเพื่อศิษย์
- อยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในเรื่องกระบวนการและแผนการเรียน
- อยากได้เครือข่าย COPs
- อยากได้แนวทางการจัดการเรียนการสอน

เวทีสนทนาแลกเปลี่ยน “ร่วมปฏิรูปการศึกษาไทย ด้วยการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์”

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

รอบที่ 1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (4 คนต่อกลุ่ม) จำนวน 56 คน ในประเด็น “การศึกษายุคใหม่ที่ต้องการสร้างจะเป็นอย่างไร และในฐานะที่เป็นครูจะทำให้เกิดได้ขึ้นอย่างไร” เวลาในการสนทนา 20 นาที

รอบที่ 2 การย้ายตนเองไปโต๊ะสนทนาใหม่ เลือกเจ้าบ้านหนึ่งท่านเพื่อนั่งโต๊ะเดิม อีกสามท่านย้ายไปที่โต๊ะอื่น เจ้าบ้านเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ผู้มาใหม่ฟัง ผู้มาใหม่ช่วยกันเพิ่มเติมที่ละท่าน

รอบที่ 3 การศึกษาไทยยุคใหม่ควรเป็นเช่นไร และแต่ละท่านจะดำเนินการอย่างไร

การนำเสนอกลุ่มใหญ่

นพ.ประเสริฐ เปิดประเด็นการแลกเปลี่ยนรวม เป้าหมายการศึกษา วิธีการทำงานเพื่อนำสู่เป้าหมาย เทคนิค

ครู 1 เริ่มที่ตัวเอง รู้ดีทุกอย่าง แต่ไม่กล้าทำ ต้องเริ่มที่ตัวเอง อยู่กับระบบให้ได้ ค่อยเป็นค่อยไป เสริมความมั่นใจ ระดับปัจเจก เริ่มที่ครู ถ้าครูคิดได้โรงเรียนจะสบายขึ้น

ครู 2 ถ้าตั้งใจจะเป็นครูเพื่อศิษย์ได้ ต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ค่อยให้ความรู้ทีหลัง ให้เด็กมีส่วนร่วม ครูไม่ค่อยให้โอกาสเด็ก ถ้าจะให้เด็กมีความสุขครูต้องเปิดโอกาสให้เด็ก ครูมักอ้างว่างานเยอะ ถ้าเราเป็นครูเราต้องมีเวลาให้เขา (เป็นตัวอย่างระดับครู ฟังเด็กเป็น รู้ในหน้าที่)

ครู 3 เวลาของครู ที่อ้างว่าไม่มีเวลา เพราะไม่มีเวลาจริงๆ เช่น สอน 20 ชม. อาทิตย์หนึ่งมี 5 วัน มีการตรวจงาน เด็ก สอน ตรวจงาน มีการเตรียมสอน ใช้เวลาจริง 3 ชม. รวมเป็น 60 ชม. แล้วมีงานพิเศษนอกเหนือจากการสอน ใช้เวลา 3 ชม. 3 งานก็ 9 ชม. ไม่มีเวลาจริงๆ เรื่องประสิทธิภาพสอนต้องช่วยกันคิด ถ้าคำนวณแล้วพบว่าไม่มีเวลาจริง คงต้องมีการสร้างเครือข่ายมาแลกเปลี่ยนวิธีการกันว่า “จัดการเวลาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ”

ครู 4 เสริมว่าไม่มีเวลาจริง เนื่องจากเป็นครูบ้านนอก สอนชีวฯ วิทยาศาสตร์ สังคม เพราะครูไม่พอ เริ่มต้นงาน จนถึงสี่โมง กว่าเข้าบ้าน เตรียมการสอนตอนตีสามถึงตีห้า การตรวจสมุดน้อยมาก จึงไม่มีทางที่จะรู้ว่าเด็กอ่อนเรื่องไหน ปัญหาด้านการใช้ภาษา การคำนวณ ต้องพัฒนาที่ตัวครูก่อน ให้เวลาครู

อ.ศิวัต โรงเรียนเพลินพัฒนาเป็นโรงเรียนเอกชน ทุกครั้งที่ผลักดันการเปลี่ยนแปลงจะไปกระทบกับวิถีชีวิตของครู ถ้าเราจัดเวลา พื้นที่ และกำลังคนไม่ได้ เรื่องอื่นก็เดินไม่ได้ เรื่องนี้จะเป็นวาระของผอ. เพราะถ้าขับเคลื่อนไม่ได้เรื่องอื่นก็เดินไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น ต้องทำการสำรวจเวลาครูทั้งร.ร. เพื่อดูว่าจะไรต้องลดอะไรต้องตัด ผู้บริหารต้องรู้ทั้งระบบ ถ้าครูจัดการเวลาไม่ได้ ผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยครูเรื่องบริหารเวลา

ครู 5 คี้อยู่ที่เรื่องของความกล้า เมื่อตั้งคำถามใหม่ทุกคนตอบได้ แต่เมื่อกลับไปทำงานจริงเป็นเหมือนจำนนไปตามระบบ เราจะไม่เห็นการศึกษาแบบใหม่ถ้าเราไม่กล้า

ครู 6 ก่อนสอนมีความสุขที่จะไปสอน อยากเจอเด็ก ถ้าวันไหนที่ครูรู้สึกอย่างนั้น ชีวิตนี้จะรู้สึกมีความสุข ตอนนั้นถ้าครูไม่มีระบบการจัดการที่ดีจะไม่มีความสุข การจัดสรรเวลาตามหลักศพพอเพียง วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก แต่ด้วยความรักเด็กจะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ อยากให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ผ่านกิจกรรม ทำอย่างไรให้ครูมีใจ

ครู 7 ขอฟุดเรื่องเวลา ถ้าเป็นท่าน ท่านจะทำอย่างไร สอน 2 ชั้น งานทุกอย่างครูทำหมด งานหนัก แต่อยู่ได้เพราะใจ งานสอนไม่ได้เตรียมสอนเลย วิชาไทย คณิต ขอให้เด็กคิดเป็น อ่านได้ เน้นสองวิชาหลัก เวลาไม่อยู่ก็มีคนสอนแทน ได้แรงบันดาลใจจากเด็กท่านั้น อยู่ได้ด้วยใจ

ครู 8 เป็นครูมา 38 ปี จบเอกการศึกษาผู้ใหญ่แต่สอนอังกฤษตั้งแต่ปีแรกที่บรรจุ มีแลกเปลี่ยนให้ครูด้านภาษาอังกฤษ ได้รางวัลมากมาย รางวัลที่ได้รับควรให้กับเด็ก เพราะเด็กเป็นแรงบันดาลใจให้ตัวเองชอบภาษาอังกฤษ เมื่อถูกบังคับให้สอนในฐานะที่เป็นอาชีพ จึงปรับความเครียดให้เป็นความสุข ไปเรียนเพื่อให้ตัวเองมีความสุข อยากให้เด็กมีเสียงหัวเราะก็จัดกระบวนการสอนให้เด็กหัวเราะ ถ้าเราอมลดตัวลงมากเป็นเพื่อนกับเด็ก ให้เขาปัญหาพัฒนาตัวเอง ไม่อยากให้เป็นครูเครียด

นพ. ประเสริฐ ชัดเจนที่ครูมีเป้าหมาย ที่หวังดี แต่ก็มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน บางคนชัดเจน ครูจำนวนไม่น้อยที่มีข้อจำกัดก็พยายามหาวิธีทำให้ตนเองมีความสุข แต่ก็มีครูจำนวนหนึ่งที่ผู้บริหารดีสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ ชวนไปเรียนรู้ พัฒนาครู แต่ก็มีคำถามเล็ก ที่ว่า ถ้าเราจะรวมกันเป็นเครือข่าย อาจครูกลุ่มหนึ่ง ผู้บริหารกลุ่มหนึ่ง จัดการกับมาตรฐานที่มาบังคับเรา จึงขอชวนคุยกัน จับกลุ่มกันตั้งเป้าหมายร่วมกันให้ทำงานกันได้

นพ.ประเสริฐ ชวนมองอนาคตว่าเราจะทำอะไรได้บ้าง

ครู 1 เสนอทำชุมชนบนอินเทอร์เน็ต สร้างพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ตลอดเวลา

ครู 2 ทำ PLC ให้มาก คิดว่ามาถูกทางแล้ว สอนฟิสิกส์มีนิสิต 80 คน ในการเรียนสหกิจศึกษา ระบบสหกิจบริษัท จะมาเสนอโครงการ นิสิตเลือกโครงการที่อยากเรียนรู้ เมื่อจบโครงการ นิสิตก็จบการศึกษา

สรุปปิดท้าย

นพ. วิจารณ์ PLC ที่แท้ต้องมากกว่าการครูแลกเปลี่ยนกัน แต่เราต้องการให้เด็กเรียนทันทุกคน เรียนสาระสำคัญ แล้วจะขยายไปสู่หลักสูตรทั้งหมด ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อพบเด็กที่เรียนไม่ทัน ต้องช่วยเหลือขึ้นมา ถ้าปล่อยทิ้งไว้ไม่ทำอะไร เด็กจะเสียผู้เสียคนไปเลยเพราะความรู้ ม.2 เป็นฐานสำคัญของม.3 ต้องช่วยให้เด็กเรียนรู้หลักสำคัญของการเรียนให้ได้ พุดง่ายแต่ทำยาก ต้องช่วยเด็กในเวลางาน ต้องทำภายในเวลา ครูต้องเปลี่ยนเวลาการทำงานใหม่ นี่คือน้ำหนักครูใหญ่ที่ต้องมีการปรับกระบวนการทำงานทั้งหมด ซึ่งจะโยนไปทั้งเขตพื้นที่ ไม่ใช่หยุดแค่กลุ่มครูแล้วให้เขาแก้ไขปัญหากันเอง เพราะทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือเวลาที่ต้องปรับใหม่ ครูทำเองไม่ได้ ผู้บริหารต้องเข้าไปเปิดช่องให้มีการจัดการเวลา เครือข่ายของผู้บริหารต้องทำในเครือข่ายระดับเหนือครู เพื่อให้ครูมีศักยภาพ แรงบันดาลใจ และเวลา

นพ. ประเสริฐ ชวนคิดว่า นักเรียนกับครูควรสนุกก่อน และเมื่อตอนเข้าหน้าตาของอาจารย์มาแล้วเรื่องก็บ่งบอกถึงความสนุก การออกนอกห้องเรียนก็ทำให้เด็กสนุก เรามี PBL ตัวอย่าง แต่ยังไม่สมบูรณ์ อยากให้ช่วยกันมาทำให้สมบูรณ์ ... ยังรู้สึกจะต้องค่อยๆ ทำ ถ้านักเรียนและครูสนุก อนาคตกลุ่มนี้ไม่ดับ สิ่งที่ไม่ได้วัดผลตอนสิ้นปี

ขอปิดท้ายด้วยการเล่าเรื่อง ตอนป.3 ครูยื่นหนังสือมาให้ผมอ่าน บอกว่าครูอ่านจบแล้วให้เขาไปอ่าน อยากบอกว่าสิ่งที่ครูทำเป็นพลังที่กระแทกยาวไปจนตลอดชีวิต เรื่องการทำให้นักเรียนสนุกนี้คิดว่าครูทุกคนมีวิธี

คุณปิยาภรณ์ มูลนิธิสยามกัมมาจลมีเป้าหมาย คือ ทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชน ถ้าเยาวชนจะพัฒนาได้ โค้ชของเยาวชนต้องดี ที่บ้านคือแม่ ที่โรงเรียนคือครู ถ้าจะทำเรื่องพัฒนาเยาวชนคงละเอียดโรงเรียนไม่ได้ จากการเฝ้าสังเกตดวงวันนี้ ต้องบอกว่ามีพลังสูง หลายท่านแซ่จากประสบการณ์ชีวิต อยากสรุปให้เห็นภาพว่าสิ่งที่พลังต้องมาจากประสบการณ์ตรง ไม่ใช่การสั่งเคราะห์่วงใหญ่ ไม่เอาความคิดเห็น

ช่วงเข้าประทับใจ.สุรินทร์ มาเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก วง COPs เจอกันจะบ่อยแค่ไหนก็ตามก็จะได้สิ่งที่นำมาปรับใช้ เริ่มจากวงแคบก็มีพลังที่จะเปลี่ยนประเทศไทยได้แล้ว เนื้อหาที่เอามาแลกเปลี่ยนถือว่าเป็นเรื่องที่เริ่มต้นได้ดี จึงขออนุญาตเรียนรู้ร่วมกัน

นพ.ประเสริฐ ในแง่ของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ถ้าจะทำ PLC อย่างชัดเจนต้องได้เรียนรู้ในปายนี้ ถ้าครูทุกคนมีความมั่นใจ กล้า ไม่ยอมจำนนต่อข้อจำกัดก็มีโอกาสในการพัฒนาที่ดีได้ เราทุกคนร่วมกันทำให้ครูมีโอกาสที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ความจริงเราต้องทำ PLC สำหรับผู้บริหาร หวังว่าจะมีโอกาสเป็นชุมชนเครือข่ายต่อไปในสารพัดรูปแบบ

การ AAR ผู้บริหาร

ทบทวนสิ่งที่เราได้ในวันนี้ อะไรที่เราได้มากกว่าสิ่งที่คาดหวัง อะไรที่เราอยากฝากไว้

ตัวแทน ผอ. เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้เปิดความคิดของตัวเองไปอีกกระยะ จากเดิมที่มีฐานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเขตพื้นที่ การที่ต้องเปลี่ยนผอ.เขตฯ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง จากที่ได้มาแลกเปลี่ยน ได้เปิดความคิด รู้สึกว่าเขตพื้นที่ต้องเป็นกำลังสำคัญ “ครูเพื่อศิษย์” เป็นครูที่ทำงานค่อนข้างหนัก บางครั้งเกิดความท้อแท้ คนที่จะเป็นคนหนุนครู เข้ามาช่วยเหลือครูก็คงไม่พ้นเขตฯ ภายในเขตพื้นที่เองก็ต้องกลับไปดูว่าเรารู้จักครูเพื่อศิษย์ครอบคลุมหรือยัง ประสพการณ์การที่มีคุณค่าของครูต้องเชื่อมต่อ และดึงสิ่งที่มีคุณค่าของครูออกมา งานแรกต้องสร้างเครือข่ายครูให้เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของตนเองก่อน

ผอ. 1 ได้สองเรื่องคือ เรื่องการสร้างแรงบันดาลใจและการจัดการเวลา

ผอ. 2 ความดีจะแสดงตัวเอง

ผอ. 3 ขอบคุณมูลนิธิ และจะกลับไปทบทวนตัวเองว่าสิ่งที่ทำงานร่วมกับครูมีอะไรที่ยังไม่สมบูรณ์โดยเฉพาะครูบางคนทีละเลงเขาไป มองไม่เห็นคุณค่าก็จะชวนไปตั้งวงเครือข่ายของตนเอง และจะพยายามตั้งวงต่อไป งานนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและมีความหวัง คิดว่าความหวังนี้ไม่สูญเปล่า

ผอ. 4 (โรงเรียนสวนส้ม สมุทรปราการ) อยู่ที่ผู้บริหาร อยากให้เชิญผู้บริหารทั่วประเทศมาแลกเปลี่ยนบ้าง จะได้รู้ความคิดใหม่ๆ ไปให้โรงเรียนมีความสุข

ผอ. 5 (นครศรีธรรมราช) วงการศึกษาน่าจะจัดเองขึ้นมาบ้าง เรื่องของความรู้เด็กไม่สำคัญเท่ากับความเอาใจใส่ของครู

ผอ. 6 มีคนจำนวนเยอะที่อยากทำตรงนี้ มีความหวัง และได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จะกลับไปคิดอีกว่าจะทำอย่างไรให้ดีขึ้น

ผอ. 7 ผู้บริหารต้องมีความสุขในการทำงานนี้ด้วยไม่ใช่เฉพาะครูอย่างเดียว รู้สึกดีใจที่ได้มา

อบจ.อุบลราชธานี ได้แนวคิดเพื่อไปสำรวจตัวเองว่าที่ทำมาดีหรือยัง มากพอหรือยัง เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพมากขึ้นโดยเฉพาะคุณธรรมเพื่อระดับประเทศสังคมได้มากขึ้น

วงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องเล่า “พัฒนาตนบนการเรียนรู้ของครูและศิษย์”

จัดกลุ่ม 3 คน แยกโรงเรียนแยกจังหวัด ให้แต่ละกลุ่มกำหนดว่าใครจะเป็น A B C ให้ A เล่า B ตั้งคำถาม C จดบันทึก เพื่อให้ได้เรื่องเล่าจากประสบการณ์ตรงของครูแต่ละคน

เมื่อบันทึกเรื่องเล่าแล้ว ให้คุณครูเจ้าของเรื่องระบุว่าเรื่องเล่าของตนตรงกับการสร้างทักษะใดในการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21

ประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

- “สอนน้อย เรียนมาก”
- ได้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอน เทคนิคที่หลากหลาย
- วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับชีวิตจริงแบบ PBL
- การจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข
- แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญอย่างหลากหลาย
- วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้กรีกท่งถิ่นสิ่งแวดล้อม
- แนวคิดในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองเพื่อไปสู่การส่งเสริมนักเรียน
- การรวมกลุ่มของครูเพื่อช่วยกัน พัฒนาการจัดการเรียนรู้
- ความคาดหวังของการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ การศึกษา เมืองไทยยังมีความหวังถ้าได้พัฒนาครู
- กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าเรื่อง เล่าประสบการณ์ พลังของครูเพื่อศิษย์ เพื่อสังคมที่ดีในอนาคต
- มีกำลังใจ พลังใจ ในการทำงาน มีเพื่อนร่วมทาง เครือข่าย มิตรภาพ เพื่อนใหม่ร่วมอุดมการณ์ ได้แรงบันดาลใจ
- ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้เล่า ผู้จัดบันทึก ผู้ถาม และการใช้คำถามเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ
- เรียนรู้กระบวนการทำงาน บนความสำเร็จของเพื่อนครู
- วิธีการพัฒนาครูที่ดีๆ แบบใหม่ๆ
- วิธีการทำ BAR และ AAR
- เรียนรู้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งแบบกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และข้อปั้งเรื่องเล่า
- เรียนรู้เทคนิคการทำงานของเพื่อนครู
- ความรู้เรื่องศตวรรษ 21st Century Skills และ เกิดพลังการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- แนวทางการบริหารจัดการการศึกษา
- แนวทางการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- หลักการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร
- การบริหารจัดการแบบโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่
- การบริหารจัดการสเวลาเพื่อเอื้อต่อการทำงานของครูที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
- แนวคิดที่จะนำไปสู่การศึกษายุคใหม่
- งานจะสำเร็จต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ได้มีโอกาสวางแผนร่วมกันลงมือปฏิบัติ และประเมินเพื่อพัฒนาต่อ

บันทึก เวที “ 21st Century Skills กับการปฏิรูปการศึกษาด้วยพลังการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์”

วันที่ 17 สิงหาคม 2554

ตั้งชื่อให้กับเรื่องเล่า

“คณิตคิดสนุก”

“เรื่องของหนูสู่นิทาน”

“ฝึกอ่านฝึกเขียนก็เรียนได้”

“ลูกของฉันต้องอ่านได้”

“ไปเรียนรู้สถิติที่โรงอาหาร”

“เรื่องเล่าเร้าพลัง”

“เราก็คือส่วนหนึ่งของความสำเร็จ”

“เราต่างก็มีส่วนร่วมแห่งความสำเร็จ”

“สอนอย่างมีความสุข”

“นวดคลายเส้น เน้นสุขภาพดี”

“คุณธรรมนำความสำเร็จ”

“เขียนเป็นคำ ทำเป็นเรื่อง”

“ตั้งสติ มีสมาธิก่อนเรียน”

“ให้ความรักก่อนให้ความรู้”

“เรียนให้รู้สู่ความสำเร็จ”

“เรียนอย่างมีความสุข”

“เรียนรู้การแบ่งเซลล์ด้วยการปั้นแป้งขนมปัง (ปั้นแบ่งแบ่งเซลล์)”

“ปฏิบัติการปฏิบัติจริง”

“ใกล้ชิดเห็นคุณค่าในกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่”

“ด้วยใจที่มุ่งหวัง”

“คุณแม่ 20”

“คุณครูสแซบ”

“เรียนเล่นเป็นคณิต”

“พระเอกในหัวใจครู”

“ท่องโลกนิทานสู่การเรียนรู้”

“เด็กหลังห้อง”

“ขนมเทียนลีลา พาชีวาพอเพียง”

“ละครสาม สัมตำมหาสนุก”

“ลูกใครก็สำคัญ”

“สืบสานศิลปความเป็นไทย”

กิจกรรมตีความทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ให้สะท้อนกิจกรรมของตนเองเห็นกระบวนการหรือทักษะใดของตนที่โดดเด่นที่สุดใน 7 ทักษะ แล้วแบ่งกลุ่มสนทนา และตีความเรื่องเล่าของตนตามทักษะนั้นๆ พร้อมทั้งอธิบายและให้เหตุผลสนับสนุนว่าเรื่องเล่าของตนว่ามีความโดดเด่นอะไรที่ตรงกับทักษะที่กลุ่มเลือกไว้อย่างไร

กิจกรรมนำเสนอการตีความทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ทักษะที่ 1 ยืดหยุ่นและปรับตัว

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- สร้างความตระหนัก ความสำคัญของการเรียนรู้ การใช้ชีวิตในสังคม
- การละลายพฤติกรรม ใช้เกม ใช้การสัมผัสทางกาย ใช้สัมผัสทางใจ เอาใจใส่ถึงใจ ใจเด็กใจครู ใจเด็กด้วยกัน
- การสร้างความคุ้นเคย มีการลดช่องว่าง ระหว่างครู-เด็ก เราเป็นทั้งเพื่อน และครู ลดช่องว่างเด็กเก่ง เด็กอ่อน สร้างจุดเด่นให้เด็กอ่อนเพื่อให้เพื่อนยอมรับ
- ไม่ยึดติดกรอบของหลักสูตรแกนกลาง แต่ดูว่าบรรลุนิติภาวะที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดไว้หรือไม่ (outside curriculum)

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- สังเกตในประเด็นของการให้ความร่วมมือ / การใช้ชีวิตในโรงเรียน / ผลงานที่เกิดขึ้น / ความก้าวหน้าของชิ้นงาน ว่าเป็นอย่างไร มีพัฒนาการไหม
- ทดสอบ

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัว

- อยู่กับผู้อื่นที่หลากหลายได้
- เปิดใจ มั่นใจ กล้าแสดงออก
- คิดนอกกรอบได้
- “สุขง่าย ทุกข์ยาก” พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)

ทักษะที่ 2 ความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- มีกิจกรรมนำ ที่นำไปสู่การรู้จักหลักธรรมนำชีวิต การมีสมาธิที่นำสู่ปัญญา การมีความคิดริเริ่ม ด้วยการเข้าไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน / แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และพาให้เข้าถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเข้าถึงคุณค่า ด้วยการซึมซับ ที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
- ค้นหาความรู้ ค้นหาประสบการณ์ ด้วยการออกไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- นำความรู้มาสร้างผลงาน ด้วยวิธีการของตน เกิดผลงานที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละคน

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- ผลงานที่สร้างมา มีการใช้ความรู้ใหม่ / มีความคิดหลากหลาย / มีการบูรณาการ / มีการต่อยอด เกิดเป็นนวัตกรรม
- พฤติกรรมเปลี่ยนไป มีความสนใจในหลักธรรม / มีสมาธิ / มีความสนใจในสิ่งแวดล้อม

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง

- อยู่ร่วมสังคมได้
- มีจิตอาสา
- รู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประเทศชาติ
- กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก

ทักษะที่ 3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- เรียนรู้จากบริบทที่ใกล้ตัว มองหาว่าในโรงเรียน วัด ชุมชน มีอะไรน่าเรียนรู้
- ขวนกันคิดจากสิ่งที่เด็กเห็น เห็นสภาพความเป็นอยู่ การทำมาหากิน เด็กเกิดความคิดอัตโนมัติ เกิดกระบวนการคิด ไม่ใช่การจำความรู้
- ครูดึงความคิดของเด็กออกมาด้วยการตั้งคำถาม

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- ประเมินจากความสุข ก่อนและหลังทำงาน
- วิธีการแก้ปัญหาในชุมชนในโรงเรียน แต่เป็นการนำความรู้ไปใช้

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

- มีความรักในชุมชน ไม่ทิ้งชุมชน พัฒนาชุมชนตนเอง
- รัก ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชุมชน
- ทำหรือตัดสินใจอะไรโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

ทักษะที่ 4 การเพิ่มผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- ตีความการจัดกระบวนการเรียนรู้
- ให้เด็กมาร่วมกันวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ว่า “ต้องการอะไร” ครูเป็นผู้ค้นหาโอกาส และหาวิธีการ
- เชื่อมประสบการณ์กับเพื่อนครู มีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกัน
- ใช้ความรักนำความรู้
- สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ให้เด็กศูนย์กลาง ไม่เคร่งเครียดกับสาระ
- เป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่น มีความหลากหลาย สร้างความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- สังเกตการแสดงออกถึง “ความสุข” ของนักเรียน
- นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีความพึงพอใจ
- ผู้บริหารพอใจ

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีทักษะการเพิ่มผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ

- เด็กมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- มีความรับผิดชอบ
- มีระบบการตัดสินใจที่ดี

ทักษะที่ 5 ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- ให้โอกาสในการนำ
- ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มละความสามารถ
- ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออก มีการนำเสนอ
- มีการเสริมแรง และการให้รางวัล

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- มีการทำบาทสมมติ เมื่อเด็กใช้คำสั่ง เพื่อนเข้าใจได้
- มีสถานการณ์ให้เด็กได้ทำจริง
- ผลงานผลิตพลงน้อยลง
- การอ่านหนังสือดีขึ้น
- สื่อสารผ่านการเขียนได้

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

- อ่านหนังสือและสื่อสารได้ดี

- รู้หน้าที่ มีฉันทะในการเรียน
- ไม่ทิ้งงานกลางคัน
- มีผลงานส่งทันเวลา
- มีวุฒิภาวะ
- มีเหตุผล
- มีการเสียสละ
- มีความมั่นใจในการซักถาม ไม่กลัวผิด
- ยอมรับคนอื่น เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม

ทักษะที่ 6 ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- เปิดโอกาส มีเวทีให้ อย่าปิดกั้น
- กำหนดเป้าหมาย กระตุ้นและชี้แนะ กำหนดเงื่อนไข และกำหนดสถานการณ์ให้ทำชิ้นงาน
- สนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม
- สร้างพื้นที่ปลอดภัย สร้างความไว้วางใจ ยอมรับฟังความคิด ใกล้ชิดและเป็นกันเอง นักเรียนจะกล้าพูดกล้าทำ
- สร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ และการเสริมแรง

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- สังเกตชิ้นงาน
- สัมภาษณ์วิธีการทำงาน และการนำไปใช้ประโยชน์

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

- มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง คือ มีกระบวนการคิด สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ได้
- มีความสุข

ทักษะที่ 7 การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- กำหนดประเด็น
- ร่วมอภิปรายขยายความคิดว่าจะมองลึกลงไปไหนหัวข้ออะไร อยากเรียนรู้เรื่องอะไร จะเรียนรู้อย่างไร
- ด้วยจิตคิดแก้ วางแผนแนวทางแก้ปัญหา สู่การปฏิบัติ
- ร่วมคิดวิเคราะห์หาสาเหตุผลลัพธ์ ทำไมยังไม่ถึงผลลัพธ์ เรามาทางวิพากษ์วิเคราะห์กันใหม่
- แก้ปัญหาเป็นกระบวนการ แก่ด้วยวิธีการใหม่ จนกว่าจะนำสู่ประเด็นที่เราตั้งไว้ในครั้งแรก

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- ผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ เน้นที่การได้กระบวนการคิด
- เวลาสั่งงาน สังเกต เด็กจะไม่ทำตามครุทันที จะมีการยั้งคิด เขาจะรู้ว่าทางไหนควรเดิน ถ้าไม่สำเร็จ ก็จะหาหนทางใหม่
- การทำงานผิดพลาดน้อยลง

คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา

- มีส่วนร่วมในการคิด ตั้งคำถาม และหาคำตอบ
- เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงคำตอบของตน
- มีเหตุผล มีความรอบคอบ
- มีความคิดวิเคราะห์
- มีความคิดหลากหลาย

การพัฒนาต่อยอดเพื่อการจัดเวทีครั้งต่อไป

- การทำเครือข่ายออนไลน์
- การเพิ่มความรู้เรื่อง 21st Century Skills
- การกลับไปพัฒนาการงานแล้วนำมาเล่าสู่กันฟัง

AAR ปิดงาน

1. ทบทวนกลับไปว่าวันแรกที่มาเวที คาดหวังอะไรไว้บ้าง
2. มีอะไรบ้างที่เราได้มากกว่าที่เราคิดไว้ อย่างที่คาดไม่ถึง เพราะอะไรเราถึงเก็บสิ่งที่เก็มนั้นได้
3. อะไรที่ยังอยากได้เต็มเต็ม และเพราะอะไรถึงเก็บไม่ได้
4. มีอะไรที่อยู่ในใจเรา เราสัญญากับตัวเองว่าจะกลับไปทำทันที

- คิดไว้ก่อนมาสองเรื่องคือ อยากรู้จักครู อยากรู้ว่าทำอะไรกันอยู่ ติดขัดอะไร สิ่งที่เราคาดหวังคือได้รู้ว่า แรงขับเคลื่อนคืออะไร อีกเรื่องหนึ่งคืออยากเห็นว่า ทีมนี้เป็นความหวัง เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ แรงบันดาลใจของอาจารย์ที่นี่เป็นแรงบันดาลใจของประเทศชาติ
- สิ่งที่เราหวังจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือการมารู้จักเครือข่าย ไม่ผิดหวังเลย ที่คาดไม่ถึง คือ เทคนิคของวิทยากรที่จัดกิจกรรมได้ลงตัว ทำให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนอย่างทั่วถึง มีขั้นตอนจากกลุ่มย่อยไปสู่กลุ่มใหญ่ สัญญากับตัวเองว่าจะเอาไปใช้ กับตัวเองและเด็ก ถ่ายทอดให้เพื่อนครู

- นำเรื่องที่เกิดกับตัวเองมาเล่าสู่กันฟังและมา แล้วรู้สึกตัวเองเล็กลงนิดใจ มีคนดีๆ อีกเยอะแยะ กลับไปสิ่งที่ทำอยู่ต่อไป ได้อีกจากผอ. ขอขอบคุณมูลนิธิและเพื่อนๆ ที่ทำให้ได้เห็นสิ่งดีๆ
- หวังมากว่าจะได้อะไรกลับไป ได้มากจากเพื่อนๆ หลายคน สิ่งที่ได้นั้นมากกว่า คือ ประสบการณ์ ความรู้ แนวทางที่จะไปปรับกับการสอนเด็กให้ได้มากได้ลึกกว่าเดิม จากเดิมที่คิดว่าตัวเองลึกแล้ว ตอนนี้เห็นว่ายังไม่ถึงต้องกลับไปทำต่อให้ทะลุไปจากเดิม ได้เรียนรู้จากครูใหม่ในเรื่องการ มองไกล มองยาว มองทะลุ เราเองก็ทำแต่เรายังไม่ถึง กลับไปจะไปต่อยอดให้ถึงอย่างที่คุณครูใหม่พูดให้ฟัง เราน่าจะมองให้ได้ถึงขนาดนี้ มองไปถึงสังคม ประเทศชาติ และโลก
- ที่ได้มาเพราะได้การติดต่อจาก สน. คาดหวังว่าได้รับความรู้ประสบการณ์กลับไป แต่สิ่งที่ได้มากกว่าคือ ได้ทั้งเทคนิค และกระบวนการทั้งจากวิทยากร ถ้ากลับไปเราอาจนำกระบวนการกลับไปใช้ได้ จากที่เราได้สัมผัสและร่วมกิจกรรม สัญญาไว้ว่าจะกลับไปทำ ได้เพิ่มเติมจากครูใหม่คือ ปกติสอนเด็กจบแค่เรื่องนี้ มองไม่ทะลุ การสอนให้ทะลุ ต้องสอนให้เข้าถึงที่มาแก่นแท้ของสิ่งต่างๆ จริง
- มาแล้วคงได้สิ่งดีๆ ความรู้ดีไปใช้กับศิษย์ มาแล้วรู้สึกทั้งในตัวครูทุกท่าน เห็นความตั้งใจของครู ทำทุกกิจกรรมให้เด็กไปสู่เป้าหมายของตน เห็นวิทยากรที่ใช้วิธีการที่หลากหลายที่ให้คนมีส่วนร่วม ประทับใจครูเด็กรุ่นใหม่ ครูบ้านเด็ก ไม่แบ่งงาน ไม่มีลูก ทุ่มเทให้เด็กเหล่านั้นมาก คิดไม่ถึง คิดใจที่ได้เจอครูแบบนี้ ประสบการณ์ที่เราได้ กลับไปเราต้องไปเพิ่มความตั้งใจของเราให้มากที่สุด พัฒนาตัวเองในการเข้าร่วมเครือข่าย
- อยากรู้ว่าครูเพื่อศิษย์ เขาทำอะไร เมื่อมาถึง สิ่งที่ได้ คือ กระบวนการจัดกิจกรรมของเพื่อนๆ ได้พลังของทีม วิทยากร ที่จะเล่าเรื่องอะไร เขาทำอะไร พอถึงเวลาเล่าจริง เขาเล่าได้เห็นพลังของความเป็นครู ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ
- คาดหวังแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่าย และไม่มีผิดหวัง เพราะได้รู้จักเครือข่ายจริงๆ ได้บันทึก จดจำสิ่งดีๆ กิจกรรมที่คาดหวังไม่ถึงคือ เทคนิคของวิทยากรที่ให้ทุกคนมีโอกาสแสดงออกได้ทั่วถึงทุกคน มีขั้นตอนกลุ่มย่อยสู่กลุ่มใหญ่ ได้เรียนรู้กระบวนการ PLC สัญญาว่าจะนำไปใช้ในตรงเรียน ถ่ายทอดต่อในโรงเรียน
- คาดหวังว่าจะนำเรื่องดีๆ ที่เกิดขึ้นไปเล่าสู่กันฟัง รู้สึกประหลาดใจที่มีคนดีๆ มากมาย ขอขอบคุณมูลนิธิที่ทำให้เกิดสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้น
- คาดหวังว่าจะได้รับความรู้และประสบการณ์ สิ่งที่ได้มากคือเทคนิค กระบวนการต่างๆ เป็นกระบวนการที่นำไปใช้ได้จริง
- คาดหวังว่าจะได้ความรู้ดีๆ สิ่งดีๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้มาก รู้สึกทั้งในตัวครู เห็นความตั้งใจของตัวครูที่พยายามทำทุกกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง เห็นความสามารถของวิทยากรที่พยายามทำให้ครูได้ใช้กระบวนการต่างๆ อย่างมีส่วนร่วม ประทับใจครูรุ่นใหม่ ครูหมู่บ้านเด็กยังอายุน้อย แต่ใส่ใจทุ่มเทให้กับเด็ก ช่วงร่วมกลุ่มสนทนา สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติม เพิ่มความรู้ใหม่ให้เข้ากับศิษย์ เรียนร่วมเล่น
- คาดหวังอะไร ไม่มีความคาดหวังใดๆ ในสมอง เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการดูหนังสือราชการ เห็นหัวเรื่องครูเพื่อศิษย์ เริ่มเห็นความหวังเล็กน้อย สิ่งที่ได้กระบวนการของเพื่อนๆ พลังของทีมวิทยากร ที่ชวนครูกัดเพื่อไม่ให้ครูหยุดนิ่ง ครูพูดเล่าเรื่องได้จนรู้สึกเหวอ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่รู้สึกว่าตัวเองยังทำได้ไม่ถึงครึ่งของพี่เขา กลับไปจะทำให้ห้องเรียนตัวเองมีชีวิตชีวา
- คาดหวังน่าจะมีกระบวนการที่ชัดเจน ต่อยอดความชัดเจนที่มีมาตรฐาน

- คาดว่าเรื่องที่ส่งมาอาจมีประโยชน์บ้าง สิ่งที่ได้มาก คือได้เปิดโลกทัศน์ ต่อไปจะไปขับเคลื่อนน้องๆ ในโรงเรียน และถ้ามีโอกาสจะเอาตัวเองมาเป็นประโยชน์ต่อข้างนอกบ้าง
- คาดหวังว่าจะมาแลกเปลี่ยนกับครูท่านอื่น ได้ตัวอย่างดีๆ จากครูเพื่อศิษย์ สิ่งที่ได้ กระบวนการจากคณะวิทยากร เรื่อง PLC และ ทักษะของศตวรรษที่ 21 ครูที่มีพลังและมีแรงบันดาลใจมาก จะกลับไปทำ PLC กับกลุ่มศิษยานุศิษย์ด้วยกันอย่างกว้างและเร็ว จะพาเครือข่ายทำ PLC ทำ WS ให้ครูให้โรงเรียนเข้าใจทักษะของศตวรรษที่ 21 และจะกลับไปจัดการ WS
- ไม่ได้คาดหวังในตอนแรก ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเด็ก ขึ้นชมวิทยากร สัญญาจะกลับไปลองทำถึงแม้ว่าจะถูกหรือไม่ถูก
- ไม่ได้ตั้งใจมา ไม่มีความคาดหวัง ณ ตอนแรก รู้สึกไม่เหมาะกับตัวเองเท่าไร สิ่งที่ได้กลับไปคือวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสุข รักที่จะเรียน กลับไปจะศึกษาเอกสารเพื่อให้ความรู้มากขึ้น กลับไปจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากอาจารย์มาประยุกต์ใช้กับตัวเอง และพยายามขับเคลื่อนตามไปที่ละนิด
- เมื่อเห็นคำว่า “ครูเพื่อศิษย์” รู้สึกศรัทธา เมื่อได้รับเอกสารประทับใจเรื่อง “ภาพของฉัน ภาพของเธอ” ของครูอ้อ สองวันที่ผ่านมาได้ฟังเรื่องของครูทุกท่าน ได้อ่านเรื่องเล่า สัญญาว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมจะทำออกมาเพื่อนักเรียนให้สมกับที่เป็นครูเพื่อศิษย์
- มาวันแรก “ครูเพื่อศิษย์” ไม่คิดว่าตัวเองจะทำได้ คาดหวังว่าจะได้ความรู้ สิ่งที่ได้มากคือวิธีที่วิทยากรพยายามกระตุ้นครูให้แสดงความคิดเห็น กลับไปจะไปเล่าต่อไปให้ครูในโรงเรียนได้ฟัง ได้วิธีการแบ่งกลุ่มที่ไม่ซ้ำกลุ่มเดิมกลับไปใช้
- เดิมรู้เรื่อง KM มาบ้าง สนใจ สัญญาว่าจะนำสิ่งที่ได้ไปดำเนินการในโรงเรียน ถ้ามีโอกาสดำเนินการต่อไปได้ก็จะทำ ได้เรียนรู้วิธีการสอนที่ทุ่มเทให้เด็ก กลับไปจะไปสอนให้กับเด็ก ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้เทคนิคจากวิทยากร สัญญาจะนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนและสร้างเครือข่าย
- สนับสนุนครูให้นำไปใช้ในโรงเรียน
- นำไปทำครูเพื่อศิษย์เล็กๆ ที่ จ. ตาก
- จะกลับไปถ่ายทอดเพื่อนครูในโรงเรียน
- ได้เทคนิคที่หลากหลาย กลับไปดูเว็บไซต์ครูเพื่อศิษย์ออนไลน์ และนำสิ่งดีๆ ที่โรงเรียนทำไปแบ่งปันในเว็บไซต์
- ได้จับประเด็น วิธีการไปปรับปรุงในกระบวนการสอน กลับไปแชร์ในเว็บไซต์ครูเพื่อศิษย์
- พบเทคนิคแนวทางที่หลากหลาย สิ่งที่จะนำไปทำคือ วิเคราะห์ว่าทักษะที่เราเรียนรู้ไปครบหรือไม่
- คาดหวังแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู เต็มใจมาถึงแม้ไม่ได้รับงบประมาณในการมา ประทับใจการทุ่มเทเพื่อเด็กของครู จะนำไปเผยแพร่ และร่วมสร้างเครือข่าย
- ขอบคุณ้องอ้อ น้องตูน รู้สึกภาคภูมิใจในคำว่า “ครูเพื่อศิษย์” ได้รับมิตรภาพความคิด ความสามารถ หลากวิธีคิด ทำให้ชีวิตมีประสบการณ์
- ได้มาก เพราะบางครั้งหลงทางไม่บรรลุ สองวันที่ผ่านมาก็กิจกรรมและกระบวนการที่ได้รับไปมีมาก จะนำไปขยายผลให้กับคณะครู และเขตพื้นที่
- หวังว่าสามารถนำกลับไปใช้ ได้คิดนอกกรอบ ได้การเปิดใจ มีความเต็มใจที่จะนำกลับไปเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายให้ดีขึ้น

- อยากรู้กระบวนการสอนที่ทำหาย ได้เทคนิคการเชื่อมโยงเนื้อหาให้เด็กเกิดทักษะด้านต่างๆ ได้กระบวนการ จะกลับไปทบทวนตัวเองในสิ่งที่ตัวเองสอน
- ไม่ได้คาดหวัง แต่พบว่าได้เยอะกว่าที่คิด มีแนวคิดที่จะทำให้เด็กเป็นคนดี ไม่ขอสัญญาแต่จะพยายามทำสิ่งที่ตัวเองทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น ขยายชุมชนในกว้างไกล
- คำว่าครูเพื่อศิษย์ รู้สึกว่ายิ่งใหญ่ แต่ ผอ. ให้กำลังใจว่าเราเป็น “ครูเพื่อศิษย์” ได้ จะกลับไปเป็นวิทยากรเผยแพร่ ไปทบทวน 11 ทักษะ สร้างชุมชนออนไลน์
- ตามอ่านงานใน www.Gotoknow.org รู้สึกดีใจที่ได้เจอตัวจริง สิ่งที่ยากให้เติมเต็มคือ ตัวอย่างที่มากขึ้น บางครั้งดูตัวอย่างแล้วยังทำไม่ได้ เพราะมีข้อจำกัด เนื่องจากเป็นแพใหญ่ กำหนดทิศทางยาก จะกลับไปสร้างรอยยิ้มในห้องเรียนให้มากขึ้น
- เป็นผู้บริหาร อยากเห็นว่าการสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นยังไง PBL เป็นยังไง พอมาแล้วต้องนำไปเรียนรู้ ตั้งใจเรียนรู้เพื่อเติมเต็ม ไม่โดดเดี่ยว PBL ได้เครือข่ายเพิ่มขึ้น เมื่อออกนอกห้องก็ได้เปิดใจสิ่งที่จะกลับไปทำกลับไปบอกครูเรื่อง PBL ต่อยอดเครือข่ายออนไลน์
- สิ่งที่คาดหวังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้เทคนิคจากกองกลาง ได้เห็นรับรู้ความรู้สึกของคนที่มีอุดมการณ์ กลับไปสังเกตครูในโรงเรียนว่ามีจิตวิญญาณแห่งการเรียนรู้หรือไม่
- อยากได้กระบวนการของวิทยากรไปใช้ในกระบวนการสอนของตัวเอง
- เห็นเรื่องเล่าของครูเพื่อศิษย์ทุกคนรู้สึกปลื้ม จะนำไปประยุกต์ใช้ในตรงเรียน จะบรรจุทุกเสนอผอ. เล่าให้เพื่อนครูฟัง เล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่าครูทำอะไรจะเอาไปใช้กับเขาอย่างไร
- คาดหวังว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ตนเองพัฒนาได้มากคือวิธีการที่ทำให้ครูได้แสดงความคิดเห็น การศึกษาบ้านเรายังมีความหวัง ในอนาคตวิธีการ PBL คงต้องนำมาใช้ กลับไปพัฒนาการสอนของตนเองให้มากกว่านี้ เพราะเมื่อมาเห็นครูท่านอื่นรู้สึกตัวเองเล็กไปเลย
- คาดหวังจะได้เจอ น้องเอกทำกิจกรรมตรงนี้ ติดตามการอ่านของเขา ตอนนี้จะอยู่กระทรวงศึกษาถึงเดือนกันยา แต่จะนำงานตรงนี้กลับไปใช้ จะหาคนมาสานต่องานตรงนี้แทน
- กลับไปจะเอาสิ่งดีๆ ที่ทุกท่านทำกลับมาทบทวนตัวเอง การจัดกิจกรรมให้ผ่านเรื่องเล่าและประสบการณ์
- ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ สิ่งเหล่านี้อยู่ในตัวครูแต่ละคน เทคนิคที่เล่าหลายๆคนมาอยากให้เกิดที่สารคาม ประสบการณ์ของคนๆ หนึ่งไม่จบแค่กระดาษแผ่นเดียว ถ้ามีโอกาสความรู้ฝังลึกที่อยู่ในตัวครูเพื่อศิษย์จะต้องดึงออกมา ทำให้เกิดในสารคามและขยายวงเพิ่ม
- สิ่งที่ยังคาดหวังคืออยากทราบว่าครูเพื่อศิษย์เป็นอย่างไร ได้มากคือ เห็นกระบวนการทำงานที่อยากให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ฟังเรื่องราวดีๆ จากครูทั้งหลายที่สละเวลามา มองภาพเห็นทั้งการจัดระบบทั้งโรงเรียน และต้องมีความร่วมมือทั้งระบบผู้บริหารไปด้วย สัญญาว่ากลับไปจะไปทำทันที เดิมทำโครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านกับโรงเรียน 20 โรง จะนำกระบวนการที่ได้เห็นในสองวันนี้ไปจุด และทำจริงเพื่อค้นหาสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ได้ทำด้วยการออนไลน์ ทำไฟท์สกรู๊ป สนใจนำกระบวนการไปใช้

นพ ประเสริฐ ผมขอเรียนว่า คุณหมอวิจารณ์ คุณหมอสมศักดิ์ เป็นผลผลิตของครูที่ดี อยากให้เด็กนักเรียนทุกคนมีนิสัยอยากเรียนรู้ นี่เป็น skill ที่สำคัญ ถามว่าทำอย่างไร ชั้นแรกการเรียนต้องสนุก เราอยากให้ทำ PBL ให้สนุก แม้ในนี้

จะมี core subject สำคัญ แต่ทักษะสำคัญยิ่งกว่า ทุกคนลืมนึกว่าความคิดสร้างสรรค์ต้องมีฐาน ฐานคือความคิดเชิงวิพากษ์ ก่อนคิดเชิงวิพากษ์ต้องรู้จักสื่อสาร ที่จะนำไปสู่ทักษะการทำงานเป็นทีม แล้วนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ PBL ต้องมาช่วยกัน ความยืดหยุ่นสำคัญ มีคนที่เจอเรื่องที่ยากแล้วลาออกเยอะมาก เพราะ life skill ไม่ดี คนเราต้องสร้างผลงานได้ไม่ใช่ทำงานเดิม ยกตัวอย่างเช่นให้โจทย์การทำความสะอาดชายหาดในทุกระดับชั้น แต่ได้รับโจทย์ต่างกัน ผ่าน skill ครบและตอบสนองสาระเนื้อหาครบทุกวิชา

PBL ไม่ต้องรอใครทำตัวอย่างให้ดู เริ่มจากที่เราถืออยู่ในมือ ไม่มีใครรู้ว่า PBL ที่ดีที่สุดคืออะไร มีแต่ PBL ที่ต้องการพัฒนาต่อเนื่อง ครูในท้องถิ่นนั้นๆ ที่สร้าง PLC ผมเป็นจิตแพทย์พบเด็กที่ถูกกระทำจากการศึกษามาก รู้สึกไม่อยากเจอ แล้วพอแล้ว O-NET ทำให้ผมรู้สึกแย่ นาน lắm และทำให้เด็กรู้สึกแย่ แต่กับ PBL มันง่ายที่เด็กพอจะทำได้ และง่ายที่ครูจะทำได้

วิทยากร ช่องทางหนึ่งที่อยากได้คือ เว็บไซต์ครูเพื่อศิษย์ ใน www.Gotoknow.org และ facebook คงต้องช่วยกันคิดและช่วยกันทำ “ครูเพื่อศิษย์” ฝากและรอใครไม่ได้ เพราะตรงนี้เป็นเรื่องของครู

บันทึกการสังเคราะห์กระบวนการในภาพรวม

ครูผู้เข้าร่วมกระบวนการได้เรียนรู้อะไร

- ได้เปิดโลกทัศน์ให้เห็นวิธีคิดใหม่ๆ ที่ตื่นตาตื่นใจ
- เกิดโครงสร้างความเข้าใจเรื่องใหญ่ๆ 2 เรื่อง คือ PCL และ 21st Century Skills
- ได้แรงบันดาลใจจากเพื่อนและได้ความมั่นใจ
- มีความเชื่อมั่นว่าถ้ามีการช่วยกันไปได้ ไม่โดดเดี่ยว
- มองเห็นความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก
- มองเห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่าย และการเรียนรู้แบบ PLC

ผู้บริหารได้เรียนรู้อะไร

- ผู้บริหารได้รู้ว่า PLC ต้องทำทั้งระบบ
- ต้องสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจให้ครู
- ต้องวางนโยบายที่เอื้อ หรือช่วยการจัดการเวลาของครู

รูปธรรมที่จะเกิดต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

- เกิดเจ้าภาพในพื้นที่ ทั้งระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ตั้งใจว่าจะเปิดเวทีเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ต่อไป
- เกิดงานที่ครูและผู้บริหารจะกลับไปสานต่อ
- เกิดความคิดเรื่องการทำเครือข่ายออนไลน์

บรรยากาศของกระบวนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่ม

- เริ่มค้นพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เข้าถึงความงาม ความจริง ความดี มีอยู่จริง
- ตัวเชื่อมที่มีอยู่ในทุกวง ทำให้เขาหยิบสิ่งๆ ใดๆ ออกมาได้ ประสพการณ์จริงของเขา มีตัวเชื่อมคือความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่เขาสอน

การจัดกระบวนการวันที่ 16 สิงหาคม 2554

ช่วง อ.วิจารณ์

ให้ภาพรวมของวิธีคิดใหม่ ซึ่งไปเชื่อมต่อกับประสบการณ์เล็กของตัวเองได้ และเกิดการหลอมรวมด้วยโมเดล ทำให้เกิดเส้นประโครงสร้างความเข้าใจในภาพรวมเกิดขึ้น

สิ่งที่อาจารย์วิจารณ์นำเสนอวันนี้ มีเรื่องใหญ่ 2 เรื่อง คือ การรวมกลุ่มครู PLC กับ 21st Century Skills เป็นเรื่องใหญ่และยาก ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่พร้อม จึงตามไม่ค่อยทัน

ช่วงเรื่องเล่าของครูบนเวที

ก่อให้เกิดการตีความระหว่างสิ่งที่ได้ฟังกับประสบการณ์จริงของเขา ทำให้เกิดความรู้สึกร่วม และสมมุติขึ้นด้วยความรู้ปฏิบัติ

หมอประเสริฐที่ช่วยเชื่อมโยงกลับไปทิสโลดของ อ.วิจารณ์ ช่วยให้ครูเชื่อมต่อความเข้าใจได้ดีขึ้น

ช่วงเวิร์ลด์ คาเฟ่

ช่วงแรกที่เป็นการเล่นเปลี่ยนเล็กลงละ 4 คน บนโจทย์ที่วางไว้เป็นวงแลกเปลี่ยนเชิงความคิด ทำให้พลังที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ปฏิบัติที่ได้รับจากเวทีระดมลง

ในกลุ่มของผู้บริหาร 80 เปอร์เซนต์มองเห็นทิศทาง จับความคิดได้ชัด แต่เวลาน้อย ทำให้รูปธรรมไม่ออก

ช่วงของการแลกเปลี่ยนวงใหญ่ จึงเปลี่ยนเป็นการปลดปล่อยความทุกข์ และปัญหา เนื่องจากสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนของกลุ่มย่อยเป็นการทำคุยกันผ่านอารมณ์ความคิด และการนำเสนออุปสรรคมากกว่าการนำเสนอประสบการณ์ความสำเร็จของทุกคนมาต่อยอดเพื่อเดินทางไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

ช่วง AAR ของผู้บริหาร

ได้เห็นรูปธรรมที่จะเกิดขึ้นซึ่งตอบโจทย์เป้าหมายของงานได้ ถ้าให้วัดผล คิดว่าประสบความสำเร็จเพราะเกิดเครือข่าย รูปธรรมที่จับต้องได้จริง เช่น ตัวแทน ผอ. เขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 2 กลับไปสร้างเวทีในพื้นที่ เป็นต้น

ผู้บริหารจับประเด็นสำคัญได้และมองเห็นสิ่งที่จะนำไปทำต่อ

ช่วงแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเรื่องเล่า

เป็นการกลับมาสู่ความรู้เชิงปฏิบัติอีกครั้ง ทำให้แต่ละคนได้เปิดความสำเร็จของตัวเอง ได้เรียนรู้จากเรื่องเล่าของเพื่อนๆ

ส่วนใหญ่ไม่มีทักษะการเล่าเรื่องแบบที่มี what why how ยังขาดการจับประเด็น การตั้งคำถาม และการบันทึกเรื่องเล่า ทำให้เรื่องเล่าที่ได้มาขาดความสมบูรณ์ ไม่สามารถนำมาเป็นตัวแบบในการศึกษาถึงวิธีการการสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้

ขั้นการวิเคราะห์ว่าเรื่องเล่าของตนตรงกับทักษะใด ทุกคนจะระบุเกือบครบทุกทักษะ ทั้งๆ ที่ตัวเนื้อหา และวิธีการที่เลือกใช้พาไปไม่ถึง

ข้อเสนอแนะ

วันแรกควรปรับการลำดับกระบวนการ เป็น

- นำเสนอแรงบันดาลใจด้วยเรื่องเล่าบนเวทีใหญ่
- แลกเปลี่ยนเรื่องเล่าของตนกับเพื่อน
- ทำเวิร์คช็อปผ่านประสบการณ์ตรง
- สรุป

วันที่สองจึงเข้าสู่การนำเสนอภาพรวมความคิดเรื่อง PLC กับ 21st Century Skills และควรลดประเด็นลงเหลือแค่แนวคิดหลัก โดยเน้นเรื่องการปฏิรูปด้วย PCL เพราะในเวลาจำกัด หากที่ผู้ฟังจะแยกระหว่างกระบวนการปฏิรูปของการศึกษาไทยกับการปฏิรูปการศึกษาด้วย 21st Century Skills แต่อย่างไรก็ตามวิธีการเดิมก็มีเสน่ห์ ทำให้คนตื่นตาตื่นใจ และโดยรวมก็สามารถเก็บแนวคิดที่สำคัญๆ ได้

บันทึกความคิดเห็นของอาจารย์วิจารณ์ (เมื่อเช้าวันที่ 17 ส.ค. 54)

อาจารย์วิจารณ์ “ ถ้าจะทำให้ได้ 21st Century Skills ต้อง back to basic สุพรรณเขต 2 น่าจะเป็น lab ที่น่าสนใจ

เสนอว่าควรตัด เรื่องเล่าของแต่ละโรงเรียนเป็นตอนๆ ขึ้น you tube และบรรยายกำกับไว้สั้นๆ เสนอให้ใช้ media ในการบันทึกกระบวนการของครูในชั้นเรียน

เราตีความว่า PBL และ PLC เป้าคือ เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก ไม่มีใครถูก left out ช่วยให้ทุกคนเรียนได้ทันกัน และต้องเป็นระบบที่ช่วยกันในเวลา นั่นหมายถึง ต้องเป็น system change ถ้าครูคนเดียว หัวเดียว พยายามจะเปลี่ยนก็เหนื่อย สุดท้ายก็ต้องมาสอนเด็กถึง 6 โมงเย็น ซึ่งใช้ได้ ถ้าเป็นชั่วคราวชั่วคราว

ถ้าจะทำงานพื้นที่สุพรรณเขต 2 ต้องออกแบบกระบวนการให้เห็นว่า สิ่งที่เขาทำกับการตีความแต่ละทักษะเป็นอย่างไร เรื่องเล่าที่ไม่ชัดก็ทำให้การตีความไม่ชัด

ครูใหม่ เสนอปรับกระบวนการของวันนี้ โดยเริ่มจากตั้งชื่อเรื่องเล่า เพื่อให้คุณครูทุกท่านได้กลับไปพิจารณาแนวคิดสำคัญ และดึงออกมาสร้างเป็นชื่อของเรื่องเล่า จากนั้นให้เนื้อมองย้อนทวนว่ากระบวนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมานั้นตรงกับทักษะใดใน 21st Century Skills เป็นการนำทักษะที่ตนมีประสบการณ์ตรงออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มที่มีเรื่องเล่าในทักษะเดียวกัน เพื่อทุกคนจะได้ช่วยกันตีความและสร้างความชัดเจนให้กับทักษะนั้นๆ และเมื่อนำมาเสนอต่อกลุ่มใหญ่ สมาชิกทุกคนก็จะเกิดความเข้าใจในทักษะต่างๆ เพิ่มขึ้นอีก

อาจารย์วิจารณ์ เป้าหมายของ 2 วันนี้ คือ คนที่มาได้ concept และความเข้าใจเรื่อง skills และพวกเขาก็ได้รู้ด้วยว่า

- ถ้าจะทำในโรงเรียนในเขตพื้นที่ ต้องเพิ่ม skills อะไร
- ขณะนี้ครูทั้งหลายอยู่ตรงจุดไหน จะยกระดับ skills ของเขาอย่างไร

- ที่สำคัญต้องยกระดับความกล้าของเขาขึ้นมา ต้องสร้างความมั่นใจ
- ขณะนี้เราเอาสมมุติฐานที่เขาตัวเองเป็นตัวตั้งเลยได้เรื่องเล่าที่เป็น fragment

การจัดกระบวนการวันที่ 17 สิงหาคม 2554

ช่วงตั้งชื่อเรื่องเล่า

ได้เห็นศักยภาพของครูในการดึงประเด็นหลักออกมาจากเรื่องเล่าในภาพรวม ที่สะท้อนให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำเสนอหัวใจของเรื่องออกมาให้ชัดเจนได้ แต่ก็แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่เพิ่มมากขึ้นจากชื่อเดิมที่ตั้งไว้เมื่อวันก่อน กิจกรรมนี้ช่วยให้ครูเกิดการย้อนกลับไปพิจารณาและใคร่ครวญเรื่องเล่าของตนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่ความชัดเจนในการเลือกทักษะเด่นที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องเล่าของตนด้วย

ช่วงตีความทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การแบ่งตีความความรู้ในทักษะที่ตนถนัด ช่วยครูร่วมเกิดความเข้าใจในทักษะที่ตนเลือกดีขึ้นมา เพราะเป็นการตีความจากภาคปฏิบัติที่ตนถนัด แต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยังขาดความมั่นใจในการนำเสนอการตีความประสบการณ์ เช่นกลุ่มของทักษะที่ 3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และทักษะที่ 4 การเพิ่มผลผลิตและความพร้อมรับการตรวจสอบ

ช่วงการพัฒนาต่อยอดเพื่อการจัดเวทีในครั้งนี้

ครูมีความต้องการที่จะ การเพิ่มความรู้เรื่อง 21st Century Skills ให้มีความกระฉับกระเฉงขึ้น ต้องการกลับไปพัฒนาการงานแล้วกลับมาเล่าสู่กันฟัง และต้องการที่จะสานเครือข่ายของเพื่อนครูเพื่อศิษย์เพื่อการช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ในเบื้องต้นได้เสนอช่องทางให้มีเครือข่ายเกิดขึ้นทาง www.Gotoknow.org เนื่องจากครูหลายท่านมีความคุ้นชินอยู่เดิม และเห็นว่าเป็นช่องทางที่มีความสะดวกที่สุด

ประมวลความต้องการของผู้เข้าร่วม

ก. การพัฒนาตนเองและทีม

- เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอน / การบริหารโรงเรียนที่ดี อยากจะเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน และมีความหลากหลาย
- เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากคนอื่นๆ
- อยากได้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาครู / ผู้บริหาร ที่ต่อเนื่อง และมีการติดตามผลที่ดี

ข. แรงใจ และมีมิตรภาพ

- เสริมพลังใจ เสริมแรงทางอุดมการณ์ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว
- ได้เพื่อนที่รู้จักกันดีขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง และต้องการที่จะติดต่อสื่อสารกัน อยากได้รายชื่อ ที่อยู่ติดต่อ และวิธีที่จะติดต่อกัน

ค. เสริมพลังผลักดัน

- เครื่องมือขยายแนวร่วมในตรงเรียนของตน เช่น สื่อที่จะนำไปใช้เผยแพร่
- เครือข่ายที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมเรียนรู้และพัฒนาไปด้วยกันอย่างยั่งยืน
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาาร่วมกัน
- แรงผลักดันจากภายนอกที่จะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงแก่ ผอ.เขตพื้นที่การศึกษา ผอ.โรงเรียน และเพื่อนครูที่โรงเรียน

สังเคราะห์การตีความการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากทุกกลุ่ม

วิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้

- ไม่ยึดติดกรอบของหลักสูตรแกนกลาง แต่ดูว่าบรรทัดฐานประสงค์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดไว้หรือไม่
- กลุ่มครูช่วยกันตีความการจัดกระบวนการเรียนรู้
- เชื่อมประสบการณ์กับเพื่อนครู มีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกัน
- ใช้ความรักนำความรู้ มีการสร้างความคุ้นเคยด้วยการลดช่องว่าง ระหว่างครู-เด็ก เราเป็นทั้งเพื่อน และครู ใช้น้ำใจสัมผัสใจ
- ให้ผู้เรียนมาร่วมกันวางเป้าหมายในการเรียนว่า “ต้องการเรียนรู้อะไร” ครูเป็นผู้ค้นหาโอกาส และหาวิธีการ ด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นและชี้แนะ กำหนดเงื่อนไข และกำหนดสถานการณ์ให้ทำชิ้นงาน โดยครูเป็นผู้สนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้
- สร้างพื้นที่ปลอดภัย สร้างความไว้วางใจ ยอมรับฟังความคิด ให้ใกล้ชิดและเป็นกันเอง ซึ่งจะช่วยให้แก่นักเรียนกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
- สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ให้เด็กศูนย์กลาง ไม่เคร่งเครียดกับสาระ
- สร้างกิจกรรมที่ยืดหยุ่น มีความหลากหลาย สร้างความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน
- ออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน / แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และพาให้เข้าถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเข้าถึงคุณค่าด้วยการซึมซับ ที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
- สร้างความตระหนัก ความสำคัญของการเรียนรู้ การใช้ชีวิตในสังคม
- ขวณกันคิดจากสิ่งที่ได้เห็น ได้สัมผัสรับรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ไม่ใช่การจดจำความรู้
- ครูดึงความคิดของผู้เรียนออกมาด้วยการตั้งคำถาม
- นำความรู้มาสร้างผลงาน ด้วยวิธีการของตน เกิดผลงานที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละคน
- ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มละความสามารรถ
- ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออก มีการนำเสนอ
- มีการวางแผนแนวทางแก้ปัญหาสู่การปฏิบัติ
- ร่วมคิดวิเคราะห์หาเหตุไฉนจึงยังไม่ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ
- เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาเป็นกระบวนการ และแก้ด้วยวิธีการใหม่ จนกว่าจะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้
- มีการเสริมแรง และการให้รางวัลเมื่อการทำงานบรรลุเป้าหมาย

วิธีการประเมินการเรียนรู้

- ประเมินความสุข ทั้งก่อนและหลังเรียนรู้
- ประเมินทักษะการอ่าน สื่อสารผ่านการเขียน
- มีสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ทดลองใช้ความรู้
- ทดสอบความรู้ ดูกระบวนการคิด และวิธีแก้ปัญหา
- ตามดูการใช้ความรู้ใหม่ การบูรณาการ การต่อยอด และการสร้างนวัตกรรม
- สัมภาษณ์วิธีการทำงาน และการนำไปใช้ประโยชน์
- ดูจากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และสังเกตการให้ความร่วมมือ การใช้ชีวิตในโรงเรียน ดูพัฒนาการของชิ้นงานว่าเป็นอย่างไร ผลงานผิดพลาดน้อยลง
- นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีความพึงพอใจ ผู้บริหารพอใจ

คุณลักษณะของผู้เรียน

- อ่านหนังสือและสื่อสารได้ดี
- ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีฉันทะในการเรียน
- รู้หน้าที่มีเหตุผล ไม่ทิ้งงานกลางคัน มีผลงานส่งทันเวลา
- เปิดใจ มั่นใจ
- มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบ มีความรอบคอบ
- กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าซักถาม ไม่กลัวผิด
- มีความสามารถในการคิด การตั้งคำถาม และหาคำตอบ คิดนอกกรอบได้
- มีความคิดวิเคราะห์ คิดหลากหลาย มีระบบการตัดสินใจที่ดี
- ยอมรับคนอื่น เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม
- ทำหรือตัดสินใจอะไรโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีจิตอาสา มีการเสียสละ
- อยู่กับผู้อื่นที่มีความหลากหลายได้
- รัก ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชุมชน
- มีความรักในชุมชน ไม่ทิ้งชุมชน พัฒนาชุมชนของตนเอง

ประมวลเรื่องเล่าของ “ครูเพื่อศิษย์”

	ชื่อ-สกุล ครู	ชื่อโรงเรียน	ชื่อเรื่องเล่า	ทักษะเด่น
1.	เสาวคนธ์ ช้างงา	หมู่บ้านเด็ก	คุณครูล้มตำ	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
2.	วัชรินทร์ ม่วงเขียว	กบไกรลาศวิทยา	ส่วนหนึ่งของความสำเร็จ	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
3.	วาริน รอดบำเรอ	ศรีวิชัยวิทยา	เรียนรู้สถิติที่โรงอาหาร	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
4.	สุคนธ์ หนูจีนเลี้ยง	วัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์)	เรียนคณิตคิดสนุก	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
5.	สุชาดา สุขพิทักษ์	บ้านห้วยไทร	เรื่องของหนูสูนิทานฝึกอ่านเขียน	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
6.	สุนันท์ พันธุ์สมบูรณ์	บ่อแก้ววิทยา	ลูกๆคลำๆทำโครโมโซม	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
7.	ศรีวรรณ หงษ์ทอง	กบไกรลาศวิทยา	ใกล้ชิด เห็นคุณค่า พัฒนาชีวิต ด้วยกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่	ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (6)
8.	สุริพร หลวงใหญ่	เทศบาล4 (บ้านเชียงราย)	เขียนเรื่องราว	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
9.	ยุพดี ไซดีพันธุ์	วัดทองประดิษฐ์	เรื่องเล่าต่างวัยใจเดียวกัน	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
10.	อัมพร แสงดี	วัดท่าไชย (ประชานุกูล)	กิจกรรมมากก็ไม่ทอดถอย	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
11.	วัลย์วิสา แจ่มสว่าง	วัดท่าไชย (ประชานุกูล)	ให้ความรักก่อนให้ความรู้	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
12.	จาดุรงค์ รักวงษ์ไทย	วัดย่านซื่อ	ด้วยใจที่มุ่งหวัง	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
13.	ชลัทธ นกเล็ก	วัดบางสะแก	ลูกใครก็สำคัญ	ยืดหยุ่นและปรับตัว (1)
14.	นิภา เทียนฉายพันธ์	อนุบาลพพรพรมาชานุสรณ์	พระเอกในหัวใจครู	ความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง (2)
15.	อุทัยวรรณ ภัททวงศ์	วัดสวนส้ม	เล่าเรื่องประเพณีปัญญา	ความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง (2)
16.	รัตนภรณ์ ริยะปา	เทศบาลจามเทวี	นวดคลายเส้นเน้นสุขภาพดี ด้วยสมุนไพร	ความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง (2)

17.	ปิยนันท์ วัฒนกิจเจริญ	บ้านดอนตำลึง	ตั้งสติมีสมาธิก่อนเรียน	ความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง (2)
	ชื่อ-สกุล ครู	ชื่อโรงเรียน	ชื่อเรื่องเล่า	ทักษะเด่น
18.	ลักขณา กุมุทสุทธิกุล	หมู่บ้านเด็ก	เรียนเล่นเป็นคณิต	การเพิ่มผลผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ (4)
19.	พูนสุข โอเอี่ยม	สหกรณ์นิคมเกลือ	ล้มตำชะครามมหาสนุก	การเพิ่มผลผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ (4)
20.	วิไลวรรณ ศรีสวัสดิ์	วัดหัวฝาย	ลูกของฉันต้องอ่านได้	การเพิ่มผลผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ (4)
21.	จันทร์จิรา ตูลาสืบ	บ้านปงสนุก	ฝึกอ่านฝึกเขียนหนูก็เรียนได้	การเพิ่มผลผลิตภาพและความพร้อมรับการตรวจสอบ (4)
22.	วารินทร์ กาบแก้ว	วัดจันทราวาส	คุณธรรมนำความสำเร็จ	ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (5)
23.	อรุณีย์ บุญโย	หมู่บ้านเด็ก	ท่องโลกนิทานบูรณาการสู่การเรียนรู้	ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (5)
24.	รุ่งฤดี มโนรัตน์	กำแพงเพชรพิทยาคม	การสอนโดยใช้โครงงานปฏิบัติการ ปฏิบัติจริง	ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (5)
25.	สิริพร กุ่ยกระโทก	พระยาประเสริฐสุนทราศัย (กระจำัง สิงหนณี)	เติมเต็มให้กัน	ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (5)
26.	สมบัติ วิสุทธิ์แพทย์	อนุบาลตราด	ฝึกคิดพิชิตปัญหา	การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (7)
27.	ธนิตย์ สุวรรณเจริญ	บ้านกว้างพิทยาคม	สอนอย่างมีความสุข	การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (7)
28.	เพ็ญศรี ใจกล้า	เขียงยืนพิทยาคม	เด็กหลังห้อง	การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (7)
29.	ฐปณี สำเนียงล้ำ	วัดรางกร่าง	ใครว่าไม่สำคัญ	การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (7)
30.	พรเพ็ญ นพรัตน์	หมู่บ้านเด็ก	คุณครูแม่ ๒๐ ...?	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (3)
31.	วารุณี เจือจันทร์	บ้านหนองसानแตร	สืบสานวัฒนธรรม	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (3)
32.	คณิศ เทพสุวรรณ	เทศบาลประตูลี้	ไม่มีชื่อเรื่อง	ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (3)

คุณครูส้มตำ

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่า C
ผู้เล่าเรื่อง : เสาวคนธ์ ช้างงา โรงเรียนหมุ่มบ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี
ผู้บันทึก : ลักษณา กุมทสุทธกุล โรงเรียนหมุ่มบ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี

C เป็นครู ป.4 โรงเรียนหมุ่มบ้านเด็ก มีการจัดขบวนการตามความสนใจของเด็ก โดยใช้เกมและสิ่งที่เด็กชอบเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดให้เข้าสู่การเรียนการสอนได้อย่างดี เช่น เด็กอยากกินส้มตำ ครูแดง ก็สามารถบูรณาการการทำส้มตำได้ โดยให้เด็กแบ่งกลุ่มหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งวัตถุดิบที่ต้องใช้ประกอบอาหารมา แล้วเชื่อมโยงไปสู่คณิตศาสตร์ โดยการใช้ตารางในการวัดปริมาณส่วนประกอบต่างๆ สู่ภาษาไทย คำศัพท์ ส่วนประกอบของอาหาร การที่จะใช้จัดการเรียนการสอนต้องยืดหยุ่นได้ตลอดเวลาตามความต้องการ ความสนใจกับเด็ก และหาสิ่งใหม่ๆรองรับอยู่เสมอ

สิ่งที่ภูมิใจมาก คือ การที่เด็กเข้ามาหา และปรึกษาและแก้ไขปัญหของเด็กได้ โดยการวางพื้นฐานทางจิตใจของเด็กกับตัวเราให้ไปทางเดียวกัน เรื่องการเรียนการสอนก็ไม่ต้องกลัว เด็กก็สามารถทำได้ ถ้ามีปัญหาระหว่างทำกิจกรรมก็จะหาสาเหตุ ถ้าแก้ไขปัญหไม่ได้ก็หาเพื่อนครูช่วยแก้ไขปัญห

สิ่งที่จะทำต่อไปในการจัดการเรียนการสอนต่อไปจากนี้ จะหาสิ่งใหม่ๆมา让孩子 กิจกรรมที่ประกอบการเรียนการสอนมาให้เด็กให้หลากหลายที่สุด

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- * ดึงความสนใจ / หัวใจเด็กให้มาอยู่กับตัวเรา
- * ให้ได้ซึ่งวิธีการที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน (ครูก็ชอบ)

เรียนรู้สถิติที่โรงอาหาร

ชื่อเรื่องเดิม : การจัดการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรม
ผู้เล่าเรื่อง : วาริน รอดบำเรอ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา จ.นครปฐม
ผู้บันทึก : วิไลวรรณ ศรีสวัสดิ์ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา จ.นครปฐม

คุณครูผู้สอนสาระคณิตศาสตร์ชั้น ม.5 หน่วยสถิติ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยากแก่การเข้าใจต่อผู้เรียน คุณครูมองเห็นปัญหาจากโรงอาหาร ซึ่งจะมีการรับประทานอาหารเหลือในจาน ทำไมจึงรับประทานไม่หมด ? ปลอ่ยให้สุนัขมาเลียจานอาหาร ทั้งยังมีนกพิราบมาจิกกินตลอดเวลา

คุณครูจึงออกแบบจัดการเรียนรู้โดยการจัดกลุ่มเด็กออกสำรวจ และเด็กให้คำแนะนำแก่เพื่อนๆ แต่ก็พบอุปสรรค เพราะเด็กพูดแนะนำ เด็กไม่ยอมฟังกัน ครูจึงแนะนำให้ถ่ายภาพสุนัขเลียจาน, นกจิกกินอาหาร ฯลฯ ถ่ายภาพให้นักเรียนดู จึงเกิดการยอมรับ

เมื่อผ่านอุปสรรคมาได้ เด็กจึงเรียนรู้จากกิจกรรมอย่างสนุก โดยมีคุณครูคอยเชื่อมโยงเนื้อหา ให้คำแนะนำ สอบถาม และบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อครบหน่วยการเรียนรู้ ครูและเด็กร่วมสรุป เชื่อมโยงสู่สถิติในสาระคณิตศาสตร์ ทำให้การเรียนรู้ในหน่วยสถิติจบลงอย่างภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้สถิติที่ยาก แต่คุณครูได้จัดการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและนักเรียนได้เรียนรู้เสมือนการเรียนรู้ด้วยการวิจัย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ อ.วาริน ภาคภูมิใจที่ได้จัดการเรียนรู้และได้ดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นแบบอย่างที่ดีแกมยังแก้ปัญหาเรื่องนกพิราบและสุนัขมารับประทานอาหารได้

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 อยากให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสาระสถิติโดยแทรกซึมในกระบวนการทำงาน
- 2 ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง และเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์ว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 3 ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เรียนคณิตคิดสนุก

ชื่อเรื่องเดิม : การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เพลง เกม และนิทาน
ผู้เล่าเรื่อง : สุคนธ์ หนูจินเส้ง โรงเรียนวัดท่าไทร (คิตตานุเคราะห์) จ. สุราษฎร์ธานี
ผู้บันทึก : จันทร์จิรา ตุลาสืบ โรงเรียนบ้านปงสนุก จ. ลำปาง

วิธีการ

- 1 จัดการเรียนรู้ ให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานโดยใช้เพลง เกม ที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์
- 2 แต๋นทานคณิตเสริมคุณธรรมส่งเสริมการแก้โจทย์ปัญหา
 - แต่งโดยมีชื่อนักเรียนในชั้น
 - เนื้อหาสอดแทรกคุณธรรม
 - ภาพที่ปรากฏในเรื่องจะมีตัวเลขกำกับอยู่
 - กิจกรรมจากนิทานมี 6 ขั้นตอน คือ
 - 1 สนุกกับการอ่าน บูรณาการกับสาระภาษาไทย
 - 2 วิจารณ์ตัวละคร
 - 3 สอนการวิเคราะห์
 - 4 สืบเสาะหาวิธี
 - 5 แสดงวิธีทำ
 - 6 ตรวจสอบคำตอบความสมเหตุสมผล

ผลที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้

- เด็กมีความสุข อยากร่วมกับครู มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถอ่าน คณิตวิเคราะห์ และเขียนอย่างคล่องแคล่ว
ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (N.T.) สูง และมีนักเรียนได้รับรางวัลระดับประเทศ การสอบโจทย์ปัญหานักเรียนทำได้เกินร้อยละ 80 ทุกคน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- ต้องการให้เด็กมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้
- มีความรู้คู่กับคุณธรรม
- สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

ชื่อเรื่องเดิม : นักเรียนผู้ช่วยฝึกสอน
ผู้เล่าเรื่อง : วัชรินทร์ ม่วงเขียว โรงเรียนกมลไกรลาศวิทยา จ. สุโขทัย
ผู้บันทึก : สมบัติ วิสุทธิแพทย์ โรงเรียนอนุบาลตราด จ. ตราด

โรงเรียนของครูวัชรินทร์ไม่สามารถเลือกเด็กได้ โรงเรียนก็เลยพบปัญหามากมาย เช่น เด็กหนีเรียน เด็กเกเร เด็กไม่ตั้งใจเรียน โรงเรียนก็เลยจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็นสายชั้น คือ โรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ คือ โรงเรียน ม.1 โรงเรียน ม.2 โรงเรียน ม.3 โรงเรียนม. 4 โรงเรียน ม.5 โรงเรียน ม.6 แบ่งการจัดการบริหารเบ็ดเสร็จในสายชั้น จัดงบประมาณโดยเท่าเทียมกัน มีประธานนักเรียนทุกระดับชั้น บริหารโดยการให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ครูเรียนรู้กับเด็ก และเป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล ช่วยเหลือ เป็นผู้ฝึกสอนจัดการให้นักเรียนเป็นผู้ช่วยผู้ฝึกสอน นำเรื่องราวไปถ่ายทอดหลักการทำงานต่อไป

ในการดูแล นักเรียน แบ่งเป็น 3 ชั้น

- (ครูประจำชั้น) 1 จัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกัน แก้ไขทั้งระบบการเรียนรู้ ระบบดูแลฯ ระบบกิจกรรมนักเรียน ทำจนครบชั้นตอนถ้ายังไม่สำเร็จส่งต่อ
- (ครูใหญ่) 2 ดำเนินการเป็นคณะตามระบบโดยรับจากครูประจำชั้น ถ้าไม่สำเร็จส่งต่อ
- (ฝ่ายบริหาร) 3 ฝ่ายบริหาร แก้ไข พฤติกรรมเมื่อได้รับการส่งต่อจากครูใหญ่

ผล คือ นักเรียนได้ช่วยเหลือส่วนรวม นักเรียนเป็นผู้ช่วยผู้ฝึกสอน นำเรื่องราวเป็นวิทยากรต่อในท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น ประสบผลสำเร็จในการศึกษาต่อ

เรื่องของหนูสู่นิทานฝึกอ่านเขียน

ชื่อเรื่องเดิม : ครูเพื่อศิษย์
ผู้เล่าเรื่อง : สุชาดา สุขพิทักษ์ โรงเรียนบ้านห้วยไทร จ. นครศรีธรรมราช
ผู้บันทึก : สุคนธ์ หนูจินแสง โรงเรียนวัดท่าไทร (วัดถาญกระแห) จ. สุราษฎร์ธานี

เทคนิคการสอนภาษาไทย (การฟัง พูด อ่าน เขียน ด้วยนิทาน)

การสอนภาษาไทย การฟัง พูด อ่าน เขียนด้วยนิทาน คุณครูแต่งเรื่องมาสอนเด็ก โดยใช้เด็กเป็นตัวละคร ฝึกให้นักเรียนอ่านให้เพื่อนๆ ฟัง แล้วนำเด็กมาแสดงตามเรื่องที่เพื่อนๆ อ่านให้ฟัง เช่นคุณครูพบว่าเด็กหญิงแตง เป็นเด็กมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ และคุณยายซึ่งไม่ค่อยสบาย คุณครูก็ตั้งชื่อนิทานเรื่อง “แตงเด็กดี” แล้วนำมาสอนเพื่อนๆ ในห้องเรียน โดยให้เด็กนักเรียนผลัดการอ่านเรื่องที่คุนครูแต่งขึ้นมาจากเรื่องจริงในชีวิตประจำวันของเขา เด็กก็จะมีความรู้สึกรักภูมิใจในตัวเองที่คุณครูสนใจรับทราบ ความเป็นอยู่ในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนจะเรียนด้วยความสุขและจะมาเล่าเรื่องของตนเองให้คุณครูฟังเพื่อที่ครูจะได้นำไปแต่งนิทานให้พวกเขาอ่าน และนักเรียนคนอื่นก็อ่านให้เพื่อนฟัง และได้แสดงบทบาทสมมุติไปด้วย ทำให้นักเรียนสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ สามารถประเมินผ่านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ไปได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญนักเรียนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียน และรักการเรียนมากขึ้น

สรุปเทคนิค และสิ่งที่นักเรียนได้รับ

- 1 สอนด้วยนิทานแต่งจากเรื่องจริงชีวิตของนักเรียน
- 2 นำเด็กมาแสดงบทบาทตามนิทาน
- 3 เด็กได้รับความภาคภูมิใจในตนเองที่คุณครูนำเรื่องของตนเองมาแต่งเป็นนิทาน
- 4 เด็กเรียนด้วยความสนุกสนาน
- 5 เด็กสามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียน ได้เป็นอย่างดี

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 เพื่อต้องการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 2 ต้องการให้นักเรียนมีความสุข
- 3 เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ
- 4 นักเรียนอ่านออกเขียนได้

ดูๆ คล้ายๆ ทำโครโมโซม

ชื่อเรื่องเดิม: การเรียนรู้การแบ่งเซลล์ด้วยการปั้นโครโมโซมจากแป้งขนมปัง
ผู้เล่าเรื่อง: สุรนนท์ พันธุ์สมบูรณ์ โรงเรียนบ่อแก้ววิทยา จ.กำแพงเพชร
ผู้บันทึก: จาตุรงค์ รักขังษ์ไทย โรงเรียนวัดย่านซื่อ จ. สุพรรณบุรี

วิธีการจัดการเรียนรู้

1 ใช้วิธีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนจากวิธีการเดิมๆ ปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการนำกิจกรรมทางศิลปะผลงานประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สามารถวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของวัสดุที่นำมาทำเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ สามารถบอกขั้นตอนในการเตรียม

2 แนวทาง

- ให้ขั้นตอนการปฏิบัติ
- นักเรียนลงมือปฏิบัติเอง โดยครูสังเกตสภาพปัญหาและแนะแนวทางที่ถูกต้อง
- นำวัสดุหรืออุปกรณ์ใกล้ตัวมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน
- นักเรียนสามารถนำวัสดุและสื่อไปประยุกต์เป็นงานประดิษฐ์ งานฝีมือเพื่อเพิ่มรายได้
- การสอนโครงงาน เน้นโครงงานง่ายๆ ทำให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

แรงบันดาลใจ “ความไม่รู้ของนักเรียน เป็นเรื่องท้าทายสำหรับครู”

ใกล้ชิด เห็นคุณค่า พัฒนาชีวิต ด้วยกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนเล็ก ใน โรงเรียนใหญ่

ชื่อเรื่องเดิม : การจัดการเรียนรู้โรงเรียนเล็ก ใน โรงเรียนใหญ่
ผู้เล่าเรื่อง : ศรียรรณ หงษ์ทอง โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา จ. สุโขทัย
ผู้บันทึก : สุรนนท์ พันธุ์สมบูรณ์ โรงเรียนบ่อแก้ววิทยา จ. กำแพงเพชร

จากนโยบาย “โรงเรียนเล็ก ใน โรงเรียนใหญ่” ครูศรียรรณ หงษ์ทอง สอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้น ม.4 สร้างเกณฑ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดังนี้

โจทย์

1 ต้องการสร้างเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียน (ระบบการเรียนรู้)

- > สื่อให้รู้วาคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันสำคัญอย่างไร
- > นำเกมมาใช้ก่อนเริ่มเนื้อหา
- > ร้องเพลงก็ได้

2 ขั้นสอน ปฏิสัมพันธ์ทั่วถึง

- > ถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ เมื่อเด็กมาถามให้เริ่มที่ “....ทำถูกไหม, ดีหรือเปล่า” ห้ามถาม “ทำอย่างไร”
- > ใช้โครงงานคณิตศาสตร์ ช่วยเพิ่มเติมทักษะ
- > สร้างกำลังใจ จากการนับลายเซ็นต์
- > จัดศูนย์การเรียนรู้ (เพื่อนช่วยเพื่อน)
- > จัดทำวิจัยในชั้นเรียน
- > ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือ เข้าช่วย (ระบบดูแล) เชื่อมบ้าน / เวทีชุมชน
- > ใช้ระบบกิจกรรมที่เป็นการปฏิบัติ ให้เห็นคุณค่าของชีวิต

“สร้างความไว้วางใจ ด้วยความเป็นเพื่อนที่จริงใจ”

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- อยากให้นักเรียนเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีความสุข และเห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์
- อยากให้นักเรียนมีเป้าหมายชีวิต เห็นคุณค่าของชีวิต ด้วยการดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ครูเป็นผู้ชี้แนะ

เขียนเรื่องราว

ชื่อเรื่องเดิม : Constructionism

ผู้เล่าเรื่อง : สุริพร หลวงใหญ่ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จ. ลำปาง

ผู้บันทึก : วัชรินทร์ ม่วงเขียว โรงเรียนกมลไกรลาศวิทยา จ. สุโขทัย

อาจารย์ สุริพร หลวงใหญ่ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จังหวัดลำปาง โรงเรียนจัดรูปแบบการศึกษา บริหารจัดการเป็นช่วงชั้น การเรียนรู้ จัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระ ครูจะกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ และสะท้อนความคิด ปี 2550 ได้จัดการ PBL โดยสัปดาห์ที่ 1-10 เรียนรู้ตามสาระ สัปดาห์ที่ 11 วางแผนกันจะเรียนรู้เรื่องอะไร วันศุกร์เข้าที่ประชุมครู แจ้งว่าจะเรียนรู้เรื่องอะไร วางแผนกันจนครบ 9 ห้องเรียน นำเข้าที่ประชุมผู้ปกครอง เครือข่ายครบ ทราบทั้ง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชั่วโมงสุดท้ายของทุกวันจะมีกิจกรรม บันทึกประจำวันทุกศุกร์ นักเรียนจะนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สัปดาห์ที่ 5 นักเรียนเตรียมงานนำเสนอบนเวที ในชั่วโมงภาษาไทย ครูเริ่มกิจกรรมตามคำบอก ต่อมานักเรียนเสนอว่าครูควรเขียนภาษาไทยตามที่นักเรียนชอบ นักเรียนเกิดความสนใจ นักเรียนเกิดพัฒนาการที่ดี ครูคอยกล่าวชม ตรวจสอบผลงาน นักเรียนมีโอกาสตกแต่งผลงานเพิ่มเติม นักเรียนเขียนเล่าเรื่องสะท้อนความรู้สึกลอง ครูทราบ จัดการกิจกรรมตามความต้องการสนใจของนักเรียน ครูใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นไปด้วยความไว้วางใจ นักเรียนพัฒนาการที่ดี อาจารย์สุริพรได้ปรับรูปแบบการศึกษาด้วยพลังการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ สัมควรยกย่องชมเชย

เรียนอย่างมีความสุข

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่าต่างวัยแต่ใจเดียวกัน
ผู้เล่าเรื่อง : ยุพดี โชติพันธุ์ โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : พรเพ็ญ นพรัตน์ โรงเรียนหมื่นบ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี

เพื่อนของข้าพเจ้าเป็นครูที่ต่างวัยกับตัวของข้าพเจ้ามาก แต่หัวใจที่เต็มไปด้วยคำว่า “ครู” ซึ่งเพื่อนของข้าพเจ้าถือว่ารุ่นราวคราวเดียวกับแม่ของข้าพเจ้า ที่พ่อแม่รักเขาเช่นไร ครูก็รักเขาเช่นนั้น

เพื่อนของฉันเป็นครูที่สอนในลักษณะ โรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งทุกคนก็ทราบคืออยู่แล้วว่า คำว่า “ขยายโอกาส” หมายถึงอะไร ดังนั้น ภาระหน้าที่ที่รับมันช่างยิ่งใหญ่ แต่ครูก็สามารถทำได้โดยการใช้ความเข้าใจในวัยของเด็ก ว่าเด็กในวัยนี้ต้องสอนอย่างไร และการซื้อใจเด็กโดยไม่สนใจว่าคนอื่นจะมองเช่นไร โดยพยายามเข้าใจข้างเด็กของตน ทั้งๆที่เด็กทำผิด ครูรู้ไหม.... การทำเช่นนี้เป็นการใช้จิตวิทยาโดยไม่รู้ตัว แต่สามารถชนะใจเด็กได้ 100 % เพราะเด็กประเภทนี้ต้องการคนเข้าใจและอยู่ข้างเขาเวลาที่เขาทำผิด

เทคนิคที่จับได้ คือ

- ขอมรับข้อเสนอเด็กในสิ่งที่เด็กต้องการ
- ไม่บ่นจู้จี้เหมือน..... แต่ใช้ความเป็นแม่สอนแทน / เพื่อน
- อดทนต่อพฤติกรรม / ขอมรับ / แก้ไข
- เด็กเรียนรู้จากเรา เราเรียนรู้จากเด็ก อย่าปล่อยคำถามเล็กๆ ในสิ่งที่เด็กถาม จงกลับนำเอาไปคิด ว่าเราต้องการรู้สิ่งใด

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- สอนตามความรู้สึกนึกคิดสำคัญของการเป็นครูที่มุ่งหวังให้เด็กเป็นคนดี มีความสุขเพื่ออยู่กับครูที่โรงเรียน

กิจกรรมมากก็ไม่ทอดย

ชื่อเรื่องเดิม : เรียนรู้ให้สู่ความสำเร็จ
ผู้เล่าเรื่อง : อัมพร แสงดี โรงเรียนวัดท่าไชย (ประชานุกูล) จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : ยุพดี โชติพันธุ์ โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ จ. สุพรรณบุรี

สรุปวิธีการ

๑. ครูทำงานด้วยใจ งานทุกอย่างประสบผลสำเร็จ
๒. สอนปนเล่น ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน
๓. นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูสอนมีผลให้นักเรียนหลายคน เมื่อจบไปแล้วไปเรียนต่อเลือกเรียนเอกคณิตศาสตร์

ครูอัมพร (โรงเรียนวัดท่าไชย) ทำงานด้วยใจ งานและกิจกรรมมากก็ไม่เคยคิดย้าย งานทุกอย่างประสบผลสำเร็จ สอนปนเล่น เด็กจะมีความสุขและชอบครู รักที่จะเรียน กล้าแสดงความคิดเห็น ครูอัมพรสอนวิชาคณิตศาสตร์ ม.1 – 3 เมื่อมีการสอบ O-net จะติวเด็กตอนเย็นและช่วงเสาร์อาทิตย์ ผลสอบ O-net จะติดอันดับ 1 – 3 ของเขตการศึกษาเสมอ งานที่ผู้บริหารมอบหมายจะทำสำเร็จทุกอย่าง (เพราะทำงานด้วยใจ) และ ผอ. โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในเรื่องต่าง ๆ เช่น นัคนักเรียนมาติวเสาร์อาทิตย์ ผอ.จะจัดอาหารให้นักเรียน คืออุปกรณ์ต่าง ๆ จัดให้พร้อม ถ้านักเรียนมาติวเสาร์อาทิตย์ ผอ.จะจัดอาหารให้นักเรียน สื่ออุปกรณ์ต่างๆจัดให้พร้อม ถ้านักเรียนคนใดมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายก็จะจัดหาทุนให้

ผลงานที่ภาคภูมิใจมาก นักเรียนที่ครูอัมพรสอนหลายคน ไปเรียนต่อเอกคณิตศาสตร์ แสดงว่าเด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูอัมพร

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

ต้องการให้ผู้เรียนมีความสุขต่อการเรียน และภาคภูมิใจเมื่อประสบผลสำเร็จ

ให้ความรัก ก่อนให้ความรู้

ชื่อเรื่องเดิม : เด็กน้อย ไม่อ่อนแอ
ผู้เล่าเรื่อง : วันวิสา แจ่มสว่าง โรงเรียนวัดท่าไชย (ประชานุกูล) จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : อุทัยวรรณ ภัททวงศ์ โรงเรียนวัดสวนส้ม จ. นครปฐม

คุณครู ป.2 ให้ความสำคัญกับนักเรียนเป็นอันดับ 1 วิชาการเป็นอันดับ 2

ปัญหาที่พบ

- เด็กอแง ไม่อยากมาเรียน
- เด็กอ่านไม่ได้ ไม่อยากมาเรียน

แนวทางการแก้ปัญหา

- สร้างความคุ้นเคยกับเด็กตั้งแต่ ป.1 เด็กๆ จะเรียกครูนางฟ้า
- เมื่อนักเรียนขึ้นมาเรียนชั้น ป.2 ยังคุ้นเคยกับการเล่นกับครู จึงตั้งกติกาในการเรียน
- จัดระดับเด็กได้ 3 กลุ่ม คือ อ่อน -> ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ปานกลาง

เก่ง -> ชวนนำเสนอ แข่งเด็กอ่อนตอบ

- หลงเข้ากลุ่ม เด็กอ่อนจะไม่มีใครเลือก จะแก้ปัญหาด้วยการหาจุดเด่นของนักเรียน เช่น แคท เป็นเด็กอ่อนแต่ชอบแสดงออก ครูก็จะให้ออกมาแสดงหน้าชั้นเพื่อนๆจะยอมรับ

- สร้างข้อตกลงร่วมกันช่วยกันดูแลช่วยเหลือเพื่อรับการสอบ NT ทุกคนต้องช่วยกัน

- การแก้ปัญหาที่เด็กอ่านไม่ได้ สะกดไม่ได้ โดยสร้างสื่อ บัตรคำอิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนอ่านทุกเช้า และนำแผ่นซีดี กลับไปฟังที่บ้าน ถ้าใครไม่มีเครื่องเล่นก็ทำเป็นเล่มให้ไปฟัง ทางผอ.มีรางวัลให้ ครูประจำชั้นก็ร่วมด้วย สำหรับนักเรียนที่อ่อนก็กำหนดคำให้อ่าน

- ครูฝึกให้นักเรียนนำมาแต่งนิทานร่วมกัน คนที่เขียนไม่ได้ก็จะเล่าให้ครูฟัง ครูก็จะเขียนให้ นักเรียนทุกคนมีความสุข ภาควิชาใจ รักครู มีนิสัยรักเรียน ช่วยเหลือกัน ดูแลตัวเองได้ แม้ยามที่ครูมีภาระที่จะต้องรับผิดชอบ ก็จะทำงานอยู่กับคุณครูท่านอื่นได้โดยไม่มีปัญหา ในขณะเดียวกันเด็กๆ ก็จะคอยช่วยเหลือกัน ควบคุมกันเองด้วย

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 นักเรียนเรียนอ่อนมักไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน
- 2 นักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง

วิธีแก้

- 1 หาจุดเด่น / สร้างจุดเด่น ของ นักเรียนอ่อนให้เพื่อนยอมรับ

2 ใช้สื่อส่งเสริมการอ่าน, เสริมแรง

3 ให้ความรัก ก่อนให้ความรู้

ยึดหยุ่นและปรับตัว (1)

ด้วยใจที่มุ่งหวัง

ชื่อเรื่องเดิม : เพื่อเด็ก

ผู้เล่าเรื่อง : จาตุรงค์ รักวงษ์ไทย โรงเรียนวัดย่านซื่อ จ. สุพรรณบุรี

ผู้บันทึก : ศรีวรรณ หงษ์ทอง โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา จ. สุโขทัย

ครูจาตุรงค์ รักวงษ์ไทย ครูโรงเรียนวัดย่านซื่อ จ.สุพรรณบุรี จบวิชาเอกพลศึกษา เป็นครូมาแล้ว 17 ปี ปัจจุบันสอนระดับชั้น ป.4 – 5 ครูกรต้องรับผิดชอบ 2 ห้องเรียน จึงแก้ปัญหาโดยการเน้นวิชาหลัก ไทย – วิทยาศาสตร์ – คณิต เอาเนื้อหามาดูก่อนว่าเนื้อหาใดที่สามารถเรียนร่วมกันได้ และหาข้อสอบที่หลากหลายมาให้ให้นักเรียนทำ ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กคือ นักเรียนชอบเพราะเรียนปนเล่น เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแล โดยเฉพาะในสมุดการบ้าน ผู้ปกครองต้องเซ็นและนักเรียนประเมินตนเอง

มีการทำ case study ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนเกเร ประเภทเรียกร้องความสนใจ เชื่อว่าเด็กไม่ได้เกเรโดยแท้จริง แต่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด โดยการให้นักเรียนมาอยู่ที่บ้านพักด้วย ดูถึงพื้นฐานครอบครัว บางทีก็ใช้ความเชื่อทางไสยศาสตร์ในการปรับพฤติกรรมนักเรียน เช่น นักเรียนลักขโมยก็หาวิธีการให้นักเรียนสารภาพผิด และดักเตือนนักเรียนด้วยใจ เน้นการเข้าใจระหว่างนักเรียนกับครู

ชอบช่วยเหลืองานชุมชน ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง จนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและนักเรียน นักเรียนนับถือเป็นพ่อโดยแท้จริง

ลูกใครก็สำคัญ

ชื่อเรื่องเดิม: ศิษย์น้อยๆ ในใจของครูอ้อย
ผู้เล่าเรื่อง: ชโลธร นกเล็ก โรงเรียนวัดบางสะแก จ.สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก: อรุณีย์ บุญโย โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี
ผู้ชักถาม: รุ่งฤดี มโนรัตน์ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ.กำแพงเพชร

ครูอ้อยได้ทำหน้าที่สอนเด็กตัวน้อยๆ ระดับชั้นอนุบาล ได้ทำหน้าที่ให้ทั้งความรู้และความรักความอบอุ่น มีความเมตตาต่อศิษย์น้อยๆ เพราะเธอรู้ว่าศิษย์น้อยๆ เหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ เนื่องจากอยู่กับตาและคุณยาย เพราะแม่ของเด็กส่วนมากมีอาชีพเป็นเมียเช่า ทำให้เด็กน้อยเหล่านั้นเกิดมาโดยที่แม่ได้เต็มใจให้เขาได้เกิดชีวิตเด็กจึงโดยหาอ้อมกอด เมื่อไปโรงเรียนครูอ้อยพบว่าเด็กไม่มีสมาธิ เหม่อลอย ร้องไห้ รอคอยแม่ด้วยความหวังว่าซักวันแม่คงจะกลับมาเยี่ยม ทุกวัน สองแขนของครูอ้อยได้โอบกอดศิษย์รักด้วยความเข้าใจ ไปเยี่ยมศิษย์รักที่บ้าน และได้หาวิธีทำอย่างไรให้ศิษย์รักมีความสุข ครูอ้อยได้ใช้สมาธิจากที่ได้ไปอบรมมา ถ่ายทอดให้กับศิษย์ เด็กสนุกกับการใช้ทำโยคะต่างๆ 20 ท่า ทำให้เด็กสนุกกับการเรียนอารมณ์ดีร่าเริง

เมื่อเด็กได้ขึ้นไปสู่ระดับสูงขึ้น ครูอ้อยก็ยังห่วงใย เธอพบว่าครูผู้สอนระดับสูงขึ้นปล่อยเด็ก ทำให้ศิษย์รักของเธอหงอยเหงาขาดที่พึ่ง เธอต้องการให้ครูทุกคนได้ใส่ใจต่อศิษย์เหมือนเธอบ้าง

กระบวนการ

- 1 ไปเยี่ยมศิษย์ที่บ้าน
- 2 ใช้กิจกรรมสมาธิ โยคะ ให้เด็กได้สนุก
- 3 ใช้การสัมผัส โอบกอดทุกวัน

ผลลัพธ์

- 1 ครูเข้าใจศิษย์ รักลูกศิษย์ ห่วงใย เอื้ออาทรต่อศิษย์
- 1 เด็กนักเรียนมีครูเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เด็กมีความสุข ช่วย让孩子ได้รับการเติมเต็มจากสิ่งที่เด็กขาด

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 เด็กไม่ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ
- 2 เด็กมีอาการเศร้าซึม ร้องไห้
- 3 เด็กไม่มีสมาธิ

พระเอกในหัวใจครู

ชื่อเรื่องเดิม : การแก้ปัญหาการเรียนเรื่อง คำในมาตราตัวสะกด “แม่กน”
ผู้เล่าเรื่อง : นิภา เทียนฉายพันธ์ โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุเคราะห์ดอนเจดีย์ จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : วาริน รอดบำเรอ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา จ. นครปฐม

ครูนิภา โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์ จ.สุพรรณบุรี สอนนักเรียนชั้น ป.1 ขณะสอนอ่านคำในมาตราตัวสะกด “แม่กน” นั้น เด็กชายเต๋ย ไม่สนใจเรียน เด็กก็ลุกเดินเล่น ขวนเพื่อนคุยบ้าง ไม่สนใจเรียน ทำให้เพื่อนๆ ในห้องพลอยไม่สนใจเรียนด้วยจริงๆ แล้วครูนิภาจำมาก่อนแล้วว่า คช.เต๋ย เป็นเด็กมีปัญหาหลายๆ ไม่ตั้งใจเรียน ก่อกวนจากคำบอกเล่าของเพื่อนครูที่บอกต่อกันมา และรับรู้มาว่าเด็กๆ ของครูนั้นชอบเล่นคอมพิวเตอร์

ครูนิภาจึงปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ด้วยการใช้คอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องล่อ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เรื่องตัวสะกดแม่กน ค.ช.เต๋ย ก็ยังไม่สนใจ ครูจึงถามความต้องการ ค.ช.เต๋ยบอกอยากไปเรียนที่พระบรมรูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ครูนิภาจึงเกิดความคิดว่าที่นั่นก็มีคำต่าง ๆ ตามป้ายประวัติ จึงเปลี่ยนแผนนำนักเรียนไปเรียนรู้ที่ลานพระบรมรูปซึ่งมีคำบรรยายได้ภาพถึงประวัติชีวิตและผลงาน จึงได้ให้นักเรียนศึกษาคำต่างๆ ในป้ายความรู้เหล่านั้นโดยเน้นคำที่มีตัวสะกดแม่กน และใช้ “การแข่งขันหาคำสะกดแม่กน” เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้

ผลจากการเรียนรู้ครั้งนี้ครูพบว่า ค.ช.เต๋ย สามารถรวบรวมคำได้มากที่สุดจึงชมเชยและให้นักเรียนแต่ละคนเขียนคำเหล่านั้นเพื่อจะได้รวบรวมเป็นสมุดเล่มน้อยเรื่องคำในมาตราตัวสะกดแม่กน แต่นักเรียนทุกคนอยากให้ผลงานของตัวเองอยู่ด้านหน้าห้องสมุด ครูนิภาจึงตกลงว่าเราจะนำผลงานของนักเรียนทุกคนมาต่อเรียงกัน เพื่อให้ผลงานของนักเรียนทุกคนได้อยู่ข้างหน้า เป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของครูนิภาและนักเรียนที่ได้มีส่วนร่วมกันสร้าง “หนังสือเรียนรู้ คำ ในมาตราสะกดแม่กน ที่มีความยาวที่สุด...” อาจจะยาวที่สุดของประเทศก็ได้นะ ครูเล่าด้วยความภาคภูมิใจเพื่อให้หัวใจน้อยๆ ของเด็กๆ ได้แบ่งบานใจ นี่แหละคือความสำเร็จของครูที่เปิดโอกาส ไม่ซ้ำเติมนักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่เขาสนใจ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูนิภาภาคภูมิใจที่สุด

เป็นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการนำนักเรียนที่เป็นปัญหาแก้ปัญหาจนเกิดวิธีการที่ดีในการจัดการเรียนรู้

เล่าเรื่องประเทืองปัญญา

ชื่อเรื่องเดิม : สอนภาษาไทยชั้น ป.5
ผู้เล่าเรื่อง : อุทัยวรรณ ภัททวงศ์ โรงเรียนวัดสวนส้ม จ. สมุทรปราการ
ผู้บันทึก : วารุณี เจือจันทร์ โรงเรียนบ้านหนองसानแดร จ.สุพรรณบุรี

เด็กอยู่ในชุมชนแหล่งอุตสาหกรรม ดูแลปัญหาของเด็ก

เมื่อพบปัญหา หาวิธีการต่าง ๆ -> สอบถาม -> ผล

เด็กไม่ชอบภาษาไทย และปัญหาเด็กด้านภาษาไทยคือเด็กอ่านไม่ออก แต่สิ่งที่พบเด็กชอบเล่าเรื่อง และชอบฟังเรื่องเล่าจากครูเล่า ชอบเป็นผู้ฟัง จึงปรับวิธีการสอน สอนตามใจ แต่ให้บรรลุตัวชี้วัด โดยหาเรื่องเล่าสนใจ เช่น สอนเขียนนิทาน ก็ทำนิทาน เช่นเล่านิทานที่ชนะเลิศในการประกวดในสถานที่ต่าง ๆ (ทั้งรูป / เรื่อง) อ่านฟังและให้ดูภาพ ให้แรงจูงใจว่าเขาเขียนง่ายเรายังชนะ เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากทำ

จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้วัสดุหัตถ์ที่พาเด็กไปชม ก็แต่งเป็นตัวละคร เมื่อพบเห็นสิ่งใด ก็แต่งเป็นเรื่องให้เชื่อมโยงกัน เด็กสนใจมาก ผลที่ได้รับ ได้ทำงาน และมีผลงานที่หลากหลาย หนังสือนิทาน ภาพโปสเตอร์ อพ แผ่นพับ หนังสือเล่มเล็ก

จากวิธีจัดกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว จุดเด่นคือเด็กทุกคน ส่งงานได้ทุกคน

จากการสอนวรรณคดี นำบทกลอนที่สนุกและน่าสนใจมาๆ โดนใจ สร้างแรงจูงใจ เปลี่ยนกิจกรรม เรียนจากสิ่งที่ชอบ จากจินตนาการเหตุการณ์จริง ความรู้สึก ไขว่ผลงาน นักเรียนใช้ผลงานนักเรียนเป็นสื่อ ใช้วิธีการชมมากกว่าติ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 ต้องการให้นักเรียนหันมาสนใจเรียนภาษาไทย
- 2 ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 3 ต้องการให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยการปฏิบัติจริง เพื่อนำสิ่งที่ได้รับมาใช้ได้จริง
- 4 พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

นวดคลายเส้นเน้นสุขภาพดีด้วยสมุนไพร

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่าของ A

ผู้เล่าเรื่อง : รัตนกรณ ธิยะป่า โรงเรียนเทศบาลจามเทวี จ. ลำพูน

ผู้จัดบันทึก : ปิยนันท์ วัฒนกิจเจริญ โรงเรียนบ้านดอนตำลึง จ. สุพรรณบุรี

A เล่าว่าที่โรงเรียนเทศบาลจามเทวี จ.แพร่ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “กิจกรรมชุมชน” โดยการจัดตั้งชุมชนตามความสนใจของนักเรียน ชุมชนที่ภาคภูมิใจคือชุมชนนวดคลายเส้น โดยเชิญวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้ โดยสอนทุกวันพุธ เวลา 13.30 - 14.30 น. ที่โรงเรียน ซึ่งนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมชุมชนมีความสนใจมากในการเข้าเรียน นักเรียนจะถามครูว่าเมื่อไรจะถึงวันพุธจะได้เรียนนวดอีก เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้แล้วสิ่งที่ครูภาคภูมิใจ ก็คือ นักเรียนนำกลับไปใช้นวนผู้ปกครองที่บ้านจนได้รับคำชื่นชมจากผู้ปกครอง แล้วนักเรียนก็นำกลับมาเล่าให้ครูฟัง นอกจากนี้ก็จะมีการสอนที่ต่อเนื่องโดยใช้วิธีที่สอนน้อง นักเรียนทุกคนมีความสุขกับการเรียนมาก และผู้ปกครองก็ชื่นชมกิจกรรมนี้มาก นอกจากกิจกรรมชุมชนนวดคลายเส้นแล้วก็มีการเปิดชุมชนอื่นๆ ตามความสนใจของนักเรียนเพิ่มเติม เช่น การทำเบญจการบูร การทำยาฉุน นพคุณ ขยะ รีไซเคิล

สิ่งที่ได้เรียนรู้คือ การที่ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากครูสนใจของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขต้องการที่จะเรียนจึงเกิดการเรียนรู้ และควรนำวิธีการเช่นนี้ไปใช้กับกิจกรรมอื่นๆอีกโดยเฉพาะกลุ่มสาระหลักก็จะส่งผลให้

ตั้งสติมีสมาธิก่อนเรียน

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่าของ C
ผู้เล่าเรื่อง : ปิยนันท์ วัฒนกิจเจริญ โรงเรียนบ้านคอนตำลิ่ง จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : วารินทร์ กาบแก้ว โรงเรียนวัดจันทราวาส จ. สุพรรณบุรี

C เล่าว่าสอนโรงเรียนขยายโอกาส มีนักเรียนมีปัญหา เนื่องจากจากผู้ปกครองขาดแคลน จึงใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีการติดตามนักเรียน พบปะผู้ปกครอง ในวันพระจะทำการสวดมนต์ นักเรียนจะรับประทานอาหารมังสะวิรัติ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้ผลการเรียนในเรื่องอ่าน คิด เขียน ดีขึ้น โดยครูใช้แบบฝึกกิจกรรมการอ่าน – เขียนต่อเนื่อง ตลอดปี ก่อนสิ้นปีมีการทำการทดสอบโดยมีครูแลกเปลี่ยนกันคุมการอ่าน, การเขียน, ทำให้นักเรียนมีคุณภาพการอ่านและเขียน ส่วนในเรื่องคิดเลขเร็ว คุณครูได้มีวิทยากรมาทำการสอนเคล็ดลับในการคิด – คำนวณ ผลการฝึกทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ผลการเรียนดีขึ้น ครูและนักเรียนมีความสุข ทั้งการเรียนการสอน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 ผลการประเมินในปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 2 อยากให้นักเรียนได้เรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการเรียน
- 3 อยากให้นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุก

เรียนเล่นเป็นคณิตฯ

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่า B
ผู้เล่าเรื่อง : ถักณา กุมทสุทธิกุล โรงเรียนหมูบ้านเด็ก จ. กาญจนบุรี
ผู้บันทึก : ฐปณี สำเนียงล้ำ โรงเรียนวัดรางกร่าง จ. สุพรรณบุรี

เรื่องราวของ “ครูน้อง” คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แห่งโรงเรียนหมูบ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเรื่องราววิถีชีวิตของครู ซึ่งอาจแตกต่างไปจากครูโดยส่วนใหญ่ของประเทศ เนื่องจากโรงเรียนหมูบ้านเด็ก เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีฐานะยากจน เด็กๆ เหล่านี้ จะได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนหมูบ้านเด็ก ทั้งในด้านการศึกษาและความเป็นอยู่ ดังนั้น คุณครูทุกคนที่โรงเรียนแห่งนี้จึงถูกเด็กๆ เรียกว่า “แม่”

ครูน้องเป็นคุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านแรกที่ต้องรับมือกับเด็กๆ ที่มาจากต่างที่ ต่างครอบครัว ต่างนิสัย และต่างภูมิหลัง การจัดการเรียนรู้ของเด็กๆ ป.1 นั้น ครูน้องเริ่มจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กๆ โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการใช้เวลาเด็กในการเรียนรู้นิสัยของเพื่อนและการอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจใช้เวลา 1 เทอม หรือในบางกรณีอาจใช้เวลามากกว่า 1 ปีขึ้นไป กิจกรรมที่ครูน้องนำมาใช้ เช่น การนั่งสมาธิ , การฝึกมารยาท , ร้องเพลง , เล่นเกมส์ รวมทั้งข้อตกลงต่างๆ ของโรงเรียน ในระหว่างที่เด็กๆ เล่นเกมส์ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ครูน้องจะแทรกเนื้อหาสาระ และความรู้เข้าไปด้วย เช่น การเล่นเกมแข่งกันหยิบก้อนหิน ตามจำนวนที่ครูบอก (เป็นการเรียนวิชาคณิตศาสตร์) , การระบายสีรูปภาพตามจำนวน ซึ่งเป็น การเรียนวิชาศิลปะพร้อมกับวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งครูน้องต้องคอยนำเกมส์ใหม่ๆ หรือกิจกรรมใหม่ๆ มาให้นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของเด็กๆ

ในช่วงเวลาบ่ายของโรงเรียน เด็กๆ ที่โรงเรียนหมูบ้านเด็กจะได้เรียนวิชาชีพต่างๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะอาชีพ และในเวลานี้เอง ครูน้องจะใช้เวลานี้สอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนบางคนที่เรียนไม่ทันเพื่อนๆ นอกจากวิชาความรู้และวิชาชีพต่างๆ แล้ว ครูน้องยังสอนทักษะชีวิตที่นักเรียนจะนำไปใช้ในสังคม เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมภายนอก

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

การสังเกตเด็ก และการตอบรับของการจัดกิจกรรมที่จัดให้เด็ก ซึ่งเด็กทำแล้วมีความสุข และสิ่งที่ทำให้ไปเด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา

สัมภาษณ์หาสนุก

ชื่อเรื่องเดิม : สัมภาษณ์หาสนุก
ผู้เล่าเรื่อง : พูนสุข โอเอี่ยม โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ จ. สมุทรสาคร
ผู้บันทึก : กณิศ เทพสุวรรณ โรงเรียนเทศบาลประตูลี้ จ. ลำพูน

จุดเริ่มต้น เกิดจากนักเรียนที่ไม่อยากเรียน ภาษาอังกฤษ แต่ครูต้องขอการสอนให้เด็กเรียนรู้อยากสนุกสนาน
กระบวนการ ครูต้องสำรวจความสนใจของนักเรียน โดยสังเกตแล้ว นักเรียนอยากเรียนป็นเล่น เริ่มจากการทำสัมภาษณ์ ครู
ได้นำสมตำมาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยนำสาระที่ต้องสอนคือ ภาษาอังกฤษการงานอาชีพและเทคโนโลยีและศิลปะ
มาผนวกให้เกิดการเรียนรู้ โดยผ่านการปฏิบัติสัมภาษณ์

ผลการจัดการเรียนรู้

- นักเรียนได้เรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ ที่นำมาทำสัมภาษณ์ เป็น ภาษาอังกฤษ
- ประโยคที่ได้จากคำศัพท์ ได้จากสัมภาษณ์
- What Where ประโยคคำตอบ ประโยคคำถาม เกิดขึ้นในสัมภาษณ์
- ศิลปะ การวาดภาพ หนังสือเล่มเล็ก เขียนคำ ตกแต่ง เกิดขึ้นในการเรียนสัมภาษณ์

นักเรียนได้รับ

- นักเรียนชอบ ภาษาอังกฤษ โดยไม่รู้ตัว
- นักเรียนศึกษาเว็บไซต์
- มีผลการเรียน ภาษาอังกฤษ ดีขึ้น
- นักเรียนมีความสุข สนุก การกิจกรรม

ลูกของฉันต้องอ่านได้

ชื่อเรื่องเดิม : การสอนเสริมให้แก่เด็กเรียนที่อ่านไม่ออก
ผู้เล่าเรื่อง : วิไลวรรณ ศรีสวัสดิ์ โรงเรียนวัดหัวฝาย จ. ลำปาง
ผู้บันทึก : ไม่ระบุ

วันแรกที่ก้าวเข้ามาในห้องเรียน ใบหน้าของนักเรียนเจอไปด้วยความกังวล มีความทุกข์หัวใจเต็มเปี่ยม ครูทำกิจกรรมทักทายนักเรียนเมื่อพบกันครั้งแรก ดูเขาคลายกังวลขึ้นเยอะ ดูแล้วเขาเริ่มมีความสุขขึ้น รู้สึกดีขึ้นกับคุณครูคนใหม่ ครูทราบมาว่าเด็กอ่านคนนี้อ่านหนังสือไม่ออก ซึ่งจากการสอบถามครูในชั้นอื่นปรากฏว่า ครูทุกคนที่เคยสอนเขามอบอกว่านักเรียนคนนี้อ่านหนังสือไม่ค่อยออก ทั้งๆ ที่เขาขึ้นมาอยู่ในชั้น ป.6 แล้ว แต่มันทำให้ความรู้สึกว่า ต้องช่วยเขาให้อ่านหนังสือให้ออกให้ได้ จากนั้นครูจึงให้ความอบอุ่น ครูจึงมอบความอ่อนโยน ความเป็นกันเอง ให้แก่นักเรียนโดยทำให้เขารู้สึกไว้วางใจ ด้วยการทำให้เขาอบอุ่น ด้วยคำพูดที่อ่อนโยน เป็นมิตร เป็นห่วง ให้กำลังใจ

ครูจึงสร้างแบบฝึก ให้นักเรียนมาฝึกอ่าน โดยการเริ่มจากให้เขารู้จักพยัญชนะ สระ ฝึกการแจกลูก สะกดคำ พอเขาอ่านได้ ครูก็ชมเชย เป็นกำลังใจให้เขาๆ จึงมีความพยายามมาฝึกอ่านกันอยู่เสมอ ผู้ปกครองก็เขามาฝึกกับครู สนับสนุนครูให้ช่วยสอนซ่อมเสริมให้ นานๆ ไปทำให้เขาอ่านได้ อ่านคำได้ พอฝึกประจำโดยครูทำแบบฝึกหัดให้นักเรียนอ่านพอถึงวันสอบ นักเรียนเดินเข้าห้องสอบอย่างภาคภูมิใจ เขาทำข้อสอบได้ เขาสอบเข้า ม.1 ได้ เขามีความสุขมาก ครูแอบเข้าข้างตัวเองว่าเขาอินดีและภูมิใจที่สอบได้ ผู้ปกครองก็มีความสุข

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- ต้องการช่วยเหลือและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาอยู่ร่วมสังคมโลกได้อย่างมีความสุข เกิดทักษะชีวิตที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ฝึกอ่าน ฝึกเขียน หนูก็เรียนได้

ชื่อเรื่องเดิม : เทคนิคการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา
ผู้เล่าเรื่อง : จันทร์จิรา ตูลาสืบ โรงเรียนบ้านปงสนุก จ. ลำปาง
ผู้บันทึก : สุชาดา สุขพิทักษ์ โรงเรียนบ้านห้วยไทร จ. นครศรีธรรมราช

เทคนิคการสอนนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา

ระดับเรียนได้ เซวี่ปัญญา 54

- 1 เชิญชวนนักเรียนเพื่อศึกษาข้อมูล
- 2 ให้ความรักความเมตตาเอื้ออาทร ครูเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก
- 3 คิดหาวิธีสอนที่หลากหลาย
- 4 สอนโดยใช้เทคนิคการสอนและสื่อ เช่น เพลง เกม แบบฝึก หนังสือของกัน
- 5 สะท้อนการประเมินผลโดยให้นักเรียน เขียน อ่าน ให้เพื่อนดูและฟัง

ผลที่ได้รับ

- 1 นักเรียนอ่านออก เขียนได้
- 2 นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ
- 3 นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 4 นักเรียนรักคุณครู

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- เด็กที่บกพร่องในด้านต่าง ๆ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครูท่านอื่นๆ ถ้ายังไม่มีคุณครูคนไหนให้การดูแลเอาใจใส่เด็กประเภทนี้ก็จะไม่ได้รับการพัฒนา
- เราอยากให้คุณครูท่านอื่นๆ ได้รับทราบว่ามีนักเรียนบกพร่อง ถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครู อย่างถูกวิธี เด็กสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ

คุณธรรมนำความสำเร็จ

ชื่อเรื่องเดิม : -

ผู้เล่าเรื่อง : วารินทร์ กาบแก้ว โรงเรียนวัดจันทราวาส จ.สุพรรณบุรี

ผู้บันทึก : รัตนกรณ รัชปะ โรงเรียนเทศบาลจามเทวี จ. ลำพูน

จัดกิจกรรม เสริมคุณธรรมให้นักเรียนในช่วงกิจกรรมหลังเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยการ

1 ทุกเช้าจะแบ่งงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบทำความสะอาดป้ายห้องน้ำ / ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับธงสัญลักษณ์เพื่อทำความสะอาดผ่าน โดยครูจะเป็นผู้ตรวจสอบ

2 มีการจัดตั้งชมรมคุณธรรม โดยพานักเรียนและครูเข้าห้องประชุม ทำสมาธิก่อนเข้าชั้นเรียน ครอบบรมเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมทุกเช้าทุกวัน โดย

3 มีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกีฬา / ดนตรี ให้กับเด็กมัธยมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

ผลการจัดกิจกรรม

1 นักเรียนเกิดความตระหนักและเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม

2 นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายขึ้น

3 ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

1 เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม

2 นักเรียนสามารถเรียนรู้ที่ชัดเจน

3 มีผลการเรียนดีขึ้น

4 นักเรียนอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

ห้องโลกนิทานบูรณาการเรียนรู้

ชื่อเรื่องเดิม : สร้างความสุขให้กับเด็ก
ผู้เล่าเรื่อง : อรุณีย์ บุญโย โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จ. กาญจนบุรี
ผู้บันทึก : รุ่งฤดี มโนรัตน์ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ. กำแพงเพชร
ผู้ชักถาม: ชโลธร นกเล็ก โรงเรียนวัดบางสะแก จ. สุพรรณบุรี

แม่จัดการเรียนรู้โดยยึดหลักพัฒนาตนบนการเรียนรู้ของครูและศิษย์ เริ่มจากพัฒนาครูก่อน เรียนรู้ ศึกษา เพื่อพัฒนาเด็ก ทำอย่างไรให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า รักตนเอง “-> ใช้ความรัก ความเข้าใจ ให้อภัย (บางครั้งอาจถูกนักเรียนใช้วาจารุนแรง แต่ครูก็อดทน เพราะเข้าใจปัญหาของเด็ก) “ทำอย่างไรให้เด็กสนุกกับการเรียน” -> หาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวเด็ก เด็กที่รับเข้ามาในโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก อาจมาจากชั้น ป.3 แต่วัดความรู้จริงได้เพียง ป.1 ครูก็จะพยายามเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้เขาจนเรียนทันคนอื่น ๆ

วิธีการสอนของแม่จะใช้ศิลปบำบัด เล่นนิทาน (ยึดตามแนวนิทานของ อ.ชีวัน และ นิทานของสำนักพิมพ์หมู่บ้านเด็ก) หลังจากเล่นนิทาน ก็มีการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กเห็นว่า บทบาทสมมตินั้นเกี่ยวข้องกับนิทานเรื่องใด ตอนใด โดย让孩子เขียน กิจกรรมสุดท้ายหลังการเรียน ก็จะทำให้เด็กเข้าสู่สมาธิ ด้วยการทำเป็นนอนตาย เพื่อปรับคลื่นสมองให้อยู่ในสภาวะแอลฟา มีระยะจากจิตเป็นตัวละครสัญญาณเริ่มต้น - หหมดเวลา เพื่อให้เด็กได้ฝึกจินตนาการต่าง ๆ

สุดท้ายปัญหาของเด็ก จะแก้ได้ด้วยตัวเอง โดยมีครูเป็นผู้รับฟัง และคอยช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง

พลังครูเพื่อศิษย์ สัมฤทธิ์ผล เพราะมีคนอย่างแม่ณีที่เกื้อหนุน

ช่วยเหลือเด็กโดยไม่หวังแม้ผลบุญ เพียงเจอเด็กพ้นภัยในสังคม

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

1 ต้องการให้เด็กได้รู้สึกผ่อนคลายได้เรียนรู้ผ่านตัวละคร จากนิทาน และไม่让孩子รู้สึกว่าตัวเองกำลังเรียนหนังสือ ไม่让孩子รู้สึกว่าเรียนเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย

2 ต้องการสร้างความพร้อมทางด้านอารมณ์ และจิตใจก่อนที่จะพัฒนาด้านสติปัญญา

การสอนโดยใช้โครงงานปฏิบัติการ ปฏิบัติจริง

ชื่อเรื่องเดิม : การสอนโดยใช้โครงงาน
ผู้เล่าเรื่อง : รุ่งฤดี มโนรัตน์ โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จ. กำแพงเพชร
ผู้บันทึก : สิริพร กุ่ยกระโทก โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) จ. กรุงเทพฯ
ผู้ชักถาม: อรุณย์ บุญโฮ โรงเรียนหมุ่มบ้านเด็ก จ. กาญจนบุรี

ครูรุ่ง สอนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษา (ม.1 – ม.6) โดยให้เด็กได้ทำการทดลองจริงตลอด ครูรุ่งเล่าว่าที่โรงเรียนเปิดสอนเต็ม 6 ภาคเรียน ในขณะที่โรงเรียนอื่นเปิดเรียน 5 ภาคเรียน ครูรุ่งจะเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ สื่อการทดลองทุกครั้งที่จะเข้าสอน เพราะครูรุ่งเน้นการปฏิบัติจริง เด็กทำเป็นเพราะได้ปฏิบัติจริง

ครูรุ่งเล่าว่า ลูกศิษย์ที่จบ ม.6 ไปแล้วกลับมาเล่าให้รุ่นน้องฟังว่า ไปสอบเรียนต่อที่วิศวะได้ โดยที่ตนเองเรียนไม่เก่ง แต่ได้จากการทำโครงงาน ครูที่วิศวะชื่นชอบเขา พวกเพื่อนๆ มองเห็นพวกเขาเป็นเทพๆ เพราะสามารถทดลองและปฏิบัติได้ ครูรุ่งภาคภูมิใจมาก บ่อยครั้งที่เด็กได้รับรางวัลจากการร่วมกันทำโครงงาน สถาบันอื่นพอรู้ว่าจบจากกำแพงเพชรพิทยาคม ก็รับรองตัวกันเป็นแถว ... สำหรับโครงงานชิ้นแรกคือ “เครื่องวัดฟิล์มกรองแสงจากเครื่องคิดเลข”

สรุปวิธีการ

- 1 สอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง
- 2 ครูเตรียมสื่อการสอนทุกครั้ง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

จัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลว (ทำผิดแล้วทำใหม่ได้)

เติมเต็มให้กัน

ชื่อเรื่องเดิม : สอน

ผู้เล่าเรื่อง : สิริพร กุ่ยกระโทก โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) จ. กรุงเทพฯ

ผู้บันทึก : ธนิตย์ สุวรรณเจริญ โรงเรียนบ้านกร่างวิทยาคม จ. สุโขทัย

“เราชวนให้ไปสอนมัธยม พี่ไม่ไป ชวนไปสอนมหาวิทยาลัยพี่ก็ไม่ไป พี่เลือกจะสอนใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา อย่างในปัจจุบัน โดยไม่อธิบายเหตุผลด้วยว่าเพราะอะไร”

พี่อ้อยเปิดประเด็นเรื่องเล่าอย่างน่าประทับใจ ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นครูประถมศึกษา ผมเองในหน้าที่ของผู้บันทึกเรื่องราวรู้สึกอย่างนั้นครับ

ก่อนจะสอนพี่จะวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน การบริหารจัดการ รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร ก็จะบันทึกถึงจุดประสงค์ ผลการเรียนรู้ หรือตัวชี้วัดในรายวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องหรือเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด

จากนั้นจะวิเคราะห์ผู้เรียน พื้นฐานการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่ผ่านมานักเรียน จะถูกวัดโดยข้อสอบวัดแววความเป็นเลิศที่มี พี่จะทำคะแนนผลการสอบมาจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน เกณฑ์คะแนนที่ใช้ เช่น นักเรียนที่ได้คะแนน 8 – 10 เป็นกลุ่ม A หรือเก่ง นักเรียนที่ได้คะแนน 0 – 40 จะเป็นกลุ่ม C หรืออ่อน เป็นต้น พี่อ้อยเล่ารายละเอียดต่างๆอย่างแม่นยำ

สำหรับการจัดการเรียนรู้ พี่ใช้ระบบกลุ่มจัดการ พี่แบ่งกลุ่มโดยการคละนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนเก่งช่วยเหลือหรือเอื้อเพื่อนนักเรียนที่อ่อน วิธีสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาษาอังกฤษคำศัพท์เป็นสิ่งสำคัญ บางอย่างครูจะบอก แต่ต่อไปนักเรียนจะต้องคิดค้นเอง เรื่องที่เรียนส่วนใหญ่ นักเรียนบอกความต้องการ ครูจะพยายามสอนตามนั้นเพื่อสนอง เพื่อความน่าสนใจ โดยพี่ก็จะพยายามโยงเรื่องราวนั้นๆ มาสู่คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่นักเรียนวัยนี้ควรจะรู้ จุดเด่นคือผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งมีความพร้อมจะให้ความร่วมมือ ช่วยสนับสนุนสื่อต่างๆ เป็นอย่างดี พี่อ้อยเล่ามาถึงตรงนี้ ในใจผมแอบอิจฉาความพร้อมของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งจะหมายถึงความพร้อมของตัวนักเรียนเองด้วย ซึ่งโรงเรียนผมเองนั้น แบบนี้หายากเต็มที

สุดท้ายของการเรียน กลุ่มต้องออกมานำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ รู้ด้วย การนำเสนอเน้นไปที่สื่อเทคโนโลยี อาจเป็น เพาเวอร์พอยต์ รวมทั้งต้องเขียนจบรายงานส่งด้วยทุกกลุ่ม เป็นการฝึกการเขียนไปในตัว เพราะโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล การเขียนเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ครูต้องเน้น

สัญญาณหมดเวลาประกาศขึ้น พี่อ้อยจึงจบเรื่องเล่าอันน่าประทับใจไว้อย่างน่าเสียดาย

ฝึกคิดเพื่อพิชิตปัญหา

ชื่อเรื่องเดิม : ฝึกคิดเพื่อพิชิตปัญหา
ผู้เล่าเรื่อง : สมบัติ วิสุทธิแพทย์ โรงเรียนอนุบาลตราด จ. ตราด
ผู้บันทึก : สุวิพร หลวงใหญ่ โรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชิงทราย) จ. ลำปาง

จัดกิจกรรม 3 ลักษณะ

1. กิจกรรมทั่วไป จัดดังนี้

- 1.1 เปิดเพลงคุณธรรม นักเรียนจะเข้าแถวเองโดยที่ครูไม่ต้องจัด เป็นอัตโนมัติ
- 1.2 สถาปนาหน้าที่ ตั้งแต่ เคารพธงชาติ สวดมนต์ นั่งสมาธิ
- 1.3 แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ตามสายชั้น

2. กิจกรรมการเรียนรู้ จัดดังนี้

- 2.1 นักเรียนนั่งสมาธิ ครูตั้งโจทย์ให้ นักเรียนคิด แล้วนำไปปฏิบัติ เพื่อฝึก นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 2.2 นักเรียนจัดกลุ่ม หลังจากเรียนจบในแต่ละชั่วโมง เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน นักเรียนสามารถนำเสนองาน

ของตนเองได้ เป็นการฝึกความกล้าพูด

3. กิจกรรมส่งเสริม

3.1 พานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชน นำให้ นักเรียนคิด และแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังได้เชื่อมโยงไปยังกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนประจำจังหวัดได้เป็นจำนวนมาก

3.2 จ้างครูต่างชาติ (ภาษาอังกฤษ) สอนทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาลจนถึง ป.6 ให้อัตราเงินเดือน เดือน ละ 40,000 บาท

ประโยชน์

๑. นักเรียนกล้าคิด กล้าถาม
๒. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข
๓. นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง

ผู้ศุทธวรรษที่ 21

๑. เตรียมครูทุกคน โดยการประชุมชี้แจง
๒. จัดกิจกรรมวินัยเชิงบวก ให้กับนักเรียน

สอนอย่างมีความสุข

ชื่อเรื่องเดิม : ประสบการณ์ครูชนิดย์ สุวรรณเจริญ
ผู้เล่าเรื่อง : ชนิดย์ สุวรรณเจริญ โรงเรียนบ้านกร่างวิทยาคม จ. สุโขทัย
ผู้บันทึก : ไม่ระบุ

คุณครูชนิดย์ สุวรรณเจริญ เป็นครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ การสอนที่คุณครูชนิดย์ ประทับใจเป็นการสอนเรื่องพฤติกรรมสัตว์ ซึ่งคุณครูชนิดย์ได้ใช้เวลาเตรียมการสอนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ คุณครูชนิดย์ใช้กิจกรรมกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน ที่เน้นกระบวนการทดลอง โดยตั้งประเด็นว่า “นักเรียนต้องการศึกษาพฤติกรรมของสัตว์อะไร” สัตว์นั้นนักเรียนนำมาโรงเรียนได้โดยไม่ยาก

คุณครูชนิดย์ให้นักเรียนเขียนสาเหตุและจุดประสงค์ในการทดลอง พบว่า นักเรียนเขียนตัวแปรไม่ค่อยถูก จึงให้ความรู้เพิ่มเติม พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

นักเรียนเป็นผู้วางแผนการทดลองเอง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบเอง ในการทดลองพบว่า

กลุ่มที่ 1 สงสัยว่าจริงน้ำเคลื่อนที่อย่างคล่องแคล่วบนผิวน้ำกับเฮลบลูบอย อย่างใดดีกว่ากัน จากการทดลองพบว่าบนเฮลบลูบอยแทบจะเคลื่อนไหวไม่ได้เลยเนื่องจากความหนืด

กลุ่มที่ 2 การตอบสนองของเขียด เมื่อถูกฉายด้วยแสงไฟสีต่างกัน พบว่าแสงบางที่กระตุ้นให้เขียดบางตัวตอบสนองต่อการกระโดด บางสีไม่ตอบสนอง

กลุ่ม 3 ต้องการตรวจสอบการปล่อยตัวของไส้เดือนดิน ต่อแสงไฟฉาย พบว่าการใช้ไฟฉายทำให้ไส้เดือนมุดลงดินเร็วขึ้นกว่าไม่ใช้

กลุ่ม 4 มดชอบอะไรมากกว่ากันระหว่างน้ำเชื่อมกับเฮลบลูบอย พบว่าไม่มีความแตกต่าง

กลุ่ม 5 ทดสอบการเคลื่อนตัวของหอยเชอร์รี่ เมื่อถูกสัมผัสพบว่าระยะแรกหอยจะเคลื่อนตัวช้าแต่เมื่อเคซินจะเร็วขึ้น

ความสุขของครูชนิดย์

เมื่อนักเรียนนำเสนองานโดยไม่ท่องจำเลย เด็กสามารถตอบปัญหาข้อซักถามของเพื่อนและครูได้อย่างฉะฉาน

คุณครูชนิดย์มีความสุข เมื่อเห็นนักเรียนทดลองอย่างสนุกสนาน

อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้นี้ แรงบันดาลใจ

- 1) เชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยการที่นักเรียนได้ลงมือทำเอง หรือเรียนรู้เอง นักเรียนจะตั้งใจเอาใจใส่ต่อการเรียนเป็นอย่างดี
- 2) วิธีการเรียนรู้เช่นนี้จะสร้างให้นักเรียนเป็นผู้มีเหตุผล ทำงานอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง

เด็กหลังห้อง

ชื่อเรื่องเดิม : การเรียนรู้ผ่านโครงการ ณ เชียงยืนพิทยาคม
ผู้เล่าเรื่อง : เพ็ญศรี ใจกล้า โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม จ. มหาสารคาม
ผู้บันทึก : สิริพร กุ่ยกระโทก โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) จ. กรุงเทพฯ

การจัดการเรียนรู้บูรณาการ วิธีชีวิตพอเพียง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม จ.มหาสารคาม โดยครูผู้สอน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ไทย คณิต วิทยาศาสตร์ สังคม และอังกฤษ ปรึกษาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

วิธีการ ใช้การเข้าค่าย 2 วัน 1 คืน จัดกิจกรรมกรรมให้นักเรียนเข้าใจเรื่องโครงการ เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมนักเรียน แบ่งกลุ่มการทำงาน of นักเรียน โดยให้นักเรียนระดมความรู้ หาข้อมูล ครูจัดการหาแหล่งเรียนรู้ อินเทอร์เน็ตให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

นักเรียนเริ่มปรึกษา หาข้อมูลในหมู่บ้านของตน สังเกต และสนใจว่าจะทำโครงการเรื่องอะไร ในหมู่บ้านของตนมีสภาพปัญหาอย่างไร หรือมีความสนใจเรื่องอะไรที่จะศึกษา ให้นักเรียนนำเสนอเค้าโครงโดยอิสระ ครูซักถาม นักเรียนว่าจะทำเรื่องอะไร สนใจอะไร

ครูให้คำปรึกษา สิ่งที่ครูพบในระยะแรก คือ นักเรียนที่เรียนเก่ง และนักเรียนที่เรียนอ่อนร่วมกันทำงานได้ โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการที่นักเรียนให้ความสนใจได้แก่ โครงการขวดพลาสติก โครงการฝ้ายแดงจากกล้วย โครงการกระดาษจากฟางข้าว ฯลฯ ซึ่งนักเรียนต้องการเขียนนำเสนอเค้าโครงรายงานตามขั้นตอนของโครงการทุกระยะ พบว่า นักเรียนให้ความสนใจ ค้นคว้า ทดลองให้เห็นจริง เห็นผลของการทดลอง

ขั้นตอนนี้พบว่า นักเรียนมีความอดทนในการทดลอง ทำซ้ำเพื่อให้เห็นผลการทดลอง และหาวิธีการจัดกระทำให้สำเร็จได้ ส่วนการนำเสนอ นักเรียนสามารถนำเสนอได้ ในเวลากระชั้น ด้วยความคล่องแคล่ว ขั้นสุดท้าย ครูพบว่า นักเรียนจากห้องเรียนที่อ่อน มีคะแนน pretest น้อยมากแต่มีคะแนน posttest สูงมาก

สรุป ครูเพ็ญศรี ใจกล้า พบครูสำเร็จการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการ บูรณาการ วิธีชีวิตพอเพียง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้จริง นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาการวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีแนวโน้มเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

เด็กอ่อนสามารถพัฒนาการคิดโดยผ่านโครงการได้ไหม ? จากการพัฒนาการคิดผ่านโครงการ ข้าพเจ้าพบว่าเด็กอ่อนเมื่อผ่านกิจกรรมที่เราจัดให้ ครูให้ความสนใจ ดูแลอย่างใกล้ชิด สามารถพัฒนาเด็กอ่อนได้ตามศักยภาพ

ใครว่าไม่สำคัญ

ชื่อเรื่องเดิม : เรื่องเล่า ของ A (ไอ้) ภาษาอังกฤษกับการใช้ในชีวิตประจำวัน
ผู้เล่าเรื่อง : รูปนิ สำเนียงลำ โรงเรียนวัดรางกร่าง จ. สุพรรณบุรี
ผู้บันทึก : เสาวคนธ์ ช้างกา โรงเรียนหมุ่มบ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี

ไอ้เป็นครูภาษาอังกฤษ สอนอยู่ชั้น ป.4 – ม.3 ในโรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่ง เด็กที่นี้ค่อนข้างให้ความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษน้อยมาก ด้วยความคิดที่ว่า “ไม่ใช่ภาษาพ่อ – แม่” และไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ผมจะเรียนไปทำไมครู? คำที่เด็กมักพูด

ครูอยากให้เด็กๆ ทราบถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษว่าเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตเราอย่างไรบ้าง ? จึงให้เด็กๆ ไปหาคำศัพท์มาจำนวน 10 คำ ในเวลา 1 อาทิตย์ หากไม่ได้มาครูจะให้ติด ร. นี่คือนี่ที่ครูใช้เป็นเงื่อนไขในการทำงานของเด็ก พร้อมทั้งแนะให้ว่า

“ไหนบ้านใครมีหม้อหุงข้าวบ้าง และเคยสังเกตไหม คำศัพท์อังกฤษที่อยู่บนตัวหม้อหุงข้าวหะ แปลว่าอะไร” อย่างนี้ก็ได้แล้วนะ โกลัตัวเรานี้แหละสิ”

เด็กๆ จึงเริ่มสนใจคำศัพท์อื่นมากขึ้น อย่างเช่น ชื่อวงนักร้องที่ตนเองสนใจ, เพลงที่กำลังฮิต ที่มีท่อนภาษาอังกฤษสั้นๆ เมื่อได้แล้วจึงนำมาแปลร่วมกันในห้องเรียน จากนั้นก็จะมีคำศัพท์อื่น ๆ ที่เด็กสนใจมาถามตลอด

เมื่อประสบผลสำเร็จในการให้เด็กหันมาสนใจภาษาอังกฤษโกลัตัวแล้ว เพื่อเป็นการยืนยันว่าภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเราอย่างไรบ้าง

ครูไอ้ ก็ได้มีการคิดแผนการที่จะให้เด็ก ค้นหาความหมายจากแหล่งความรู้อื่นๆ อีก

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

สาเหตุที่ให้นักเรียนหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 100 คำที่พบในชีวิตประจำวัน เพราะต้องการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตของนักเรียน

คุณครูแม่ 20....?

ชื่อเรื่องเดิม : การแก้ปัญหาเด็กที่มีปัญหา
ผู้เล่าเรื่อง : พรเพ็ญ นพรัตน์ โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จ.กาญจนบุรี
ผู้บันทึก : อัมพร แสงดี โรงเรียนวัดท่าไชย (ประชานุกูล) จ. สุพรรณบุรี

ครูพรเพ็ญ นพรัตน์ ซึ่งรับผิดชอบสอนเด็กนักเรียนของหมู่บ้านเด็ก 130 คน ครูจะต้องรู้จักและศึกษาประวัติเด็กทุกคน ครูต้องศึกษาวิธีการแก้ปัญหาว่าจะได้อย่างไร ครูจะทำตัวเหมือนเป็นพ่อ แม่ เด็ก เพื่อให้เด็กไว้วางใจ วิธีการแก้ปัญหาของครู โดยการใช้ทางเลือกพื้นฐานของเด็ก ว่าเขามีพื้นฐานมาอย่างไร เลือกให้เด็กเรียนในสิ่งที่ง่าย ใกล้ตัว สอนการอยู่แบบครอบครัว การสอนการเรียนแบบคละ ทำแบบฝึกไว้สำรอง เด็กเก่ง เด็กอ่อน คุยกับเด็กแบบแม่คุยกับลูก แล้วนำสิ่งที่เขาใส่ให้เขา ถ้าเด็กเครียด จะมีวิธีการพาเด็กลงเล่นน้ำ สิ่งที่คุณมุ่งหวัง คือให้เด็กอยู่ในสังคมได้ ดูแลตนเองได้

สรุป วิธีการ

- 1 คลายปมเด็ก
- 2 เด็กเรียนอย่างมีความสุข
- 3 เด็กที่จบไปสามารถพึ่งพาตนเองได้

อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- พื้นฐานของเด็กที่มาอยู่ในโรงเรียนแตกต่างกัน
- การศึกษาในรูปแบบเดิม ทำให้เด็กคิดและแก้ไขปัญหาไม่เป็น
- การศึกษายุคปัจจุบันสั่งสอนให้เด็กเป็นมนุษย์เงินเดือนมากกว่าการอยู่แบบพอเพียง มีความสุขและมีคุณธรรม

สืบสานวัฒนธรรม

ชื่อเรื่องเดิม: -

ผู้เล่าเรื่อง : วารุณี เจือจันทร์ โรงเรียนบ้านหนองसानแดร จ. สุพรรณบุรี

ผู้บันทึก : วัลย์วิสา แจ่มสว่าง โรงเรียนวัดท่าไชย(ประชานุกูล) จ. สุพรรณบุรี

ครูวารุณี สอนนาฏศิลป์ที่ โรงเรียนบ้านหนองसानแดร ตั้งแต่บรรจจนถึงปัจจุบันรวมเวลา 28 ปี เดิมครูวารุณีสอนนาฏศิลป์โดยไม่มีชุดการแสดง เวลาว่างคุณครูจะเก็บเงินค่าเช่าชุดจากเด็กๆ กลละประมาณ 50 บาท ต่อมาคุณครูได้ขออนุมัติเงินจาก ผอ.โรงเรียน จำนวน 500 บาท เพื่อมาตัดชุดการแสดง โดยออกแบบและตัดเย็บเอง ชุดการแสดงที่ได้จัดให้กับชุมชน และ โรงเรียนใกล้เคียงมาเช่าโดยคิดค่าบริการตั้งแต่ 5 บาท ขึ้นไป (ไม่เกิน 50 บาท) เงินที่ได้สะสมมาเป็นเงินตัดชุดการแสดงใหม่ จัดซื้อและจัดทำเครื่องประดับเพื่อใช้ในการแสดง และคืนให้กับนักเรียนที่เคยเก็บมาเป็นค่าเช่าชุด

ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ครูวารุณีให้นักเรียนทำโครงการเกี่ยวกับการแสดง โดย นักเรียนจะเป็นผู้เลือกเพลงที่จะใช้ในแสดงเอง ออกแบบท่ารำ ชุดการแสดง เครื่องประดับเอง รวมถึงร่วมกันตัดเย็บเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง ปัจจุบันคุณครูวารุณีได้รับความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดเย็บชุดการแสดงจนทำให้มีชุดการแสดงจำนวนมากในการให้บริการเช่ายืม รวมถึงให้บริการเช่ายืมชุดวิวาท์และบริการแต่งหน้าด้วยในบางโอกาสโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

จากการเรียนการสอนนาฏศิลป์คุณครูวารุณีพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ชอบฝึกรำจะมีมารยาทเรียบร้อยกว่า นักเรียนกลุ่มที่ฝึกเดิน และไม่มีภาวะการออกกลางคัน ไม่แสดงพฤติกรรมเลียนแบบวัยรุ่นในปัจจุบัน คุณครูวารุณีตั้งปณิธานไว้ว่าจะสืบสานการสอนนาฏศิลป์แบบนี้ต่อไป

อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

- 1 ต้องการให้นักเรียนรู้จักเครื่องแต่งกายแบบนาฏศิลป์ไทย
- 2 ต้องการมีชุดในการจัดการแสดง
- 3 นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน
- 4 ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา

ไม่มีชื่อเรื่อง

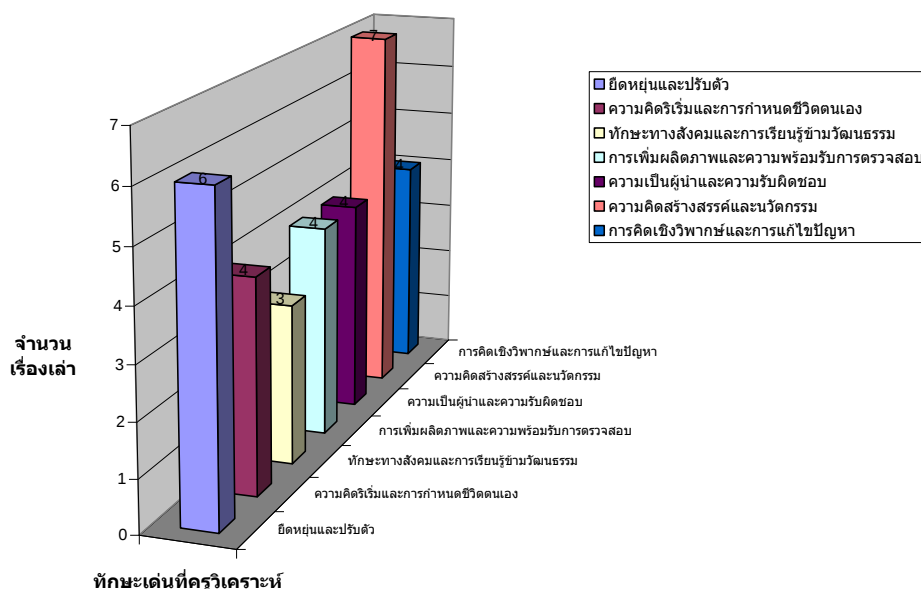
ผู้เล่าเรื่อง : นายคณศ เทพสุวรรณ โรงเรียนเทศบาลประตูลี้ จ. ลำพูน
ผู้บันทึก : ไม่ระบุ

วิกฤตด้านการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียนเยอะมาก อยากให้กิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในกิจกรรมของโรงเรียน เด็กได้ร่วมกิจกรรมไปพร้อมกันตามหลักฐาน สู่แนวคิดเปรียบวิกฤติเป็นโอกาส โดยเริ่มจากนำกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมาสู่เรื่องดนตรี นาฏศิลป์ เรื่อง “ขนมเทียนลีลา พาชวีพอเพียง” โดยเริ่มจาก ครูเตรียมแต่งบทเพลงเรื่องขนมจากบ้านเขา โดยใช้ทำนองของเพลง “ของกินบ้านเขา” แต่งโดย จรัญ มโนเพชร มาสู่กระบวนการสอน โดยเริ่มจากสอนขับร้องที่ละวรรค เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็ก นำไปสู่การตีบท การใช้ภาษาท่าทาง การใช้คุณสมบัติเบื้องต้น ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อคิดทำรำในแต่ละวรรคของเพลงอย่างเป็นเหตุและผล แล้วเลือกทำรำที่เหมาะสมกับเนื้อเพลง โดยนักเรียนเป็นคนเลือก เพื่อฝึกการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อได้ทำรำแต่ละทำ จนครบเพลงแล้ว ครูแบ่งนักเรียนตามจำนวนที่กำหนด แล้วฝึกกิจกรรมการรู้จักสังคม ความพอดี ความพอประมาณ และการยอมรับสมาชิกสังคม รวมทั้งการยอมรับตนเอง ต่อจากนั้น นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานประดิษฐ์ทำรำหน้าชั้นเรียน โดยมีครูให้คำแนะนำ และต่อออกมาเป็นโครงการงานประดิษฐ์ทำรำ ทำให้นักเรียนได้คิดเองทำเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

มองเรื่องเล่าด้วยแนวคิดของ 21st Century Skills

ก)

การวิเคราะห์ทักษะเด่นในการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอน จากเรื่องเล่าทั้งหมด 32 เรื่อง

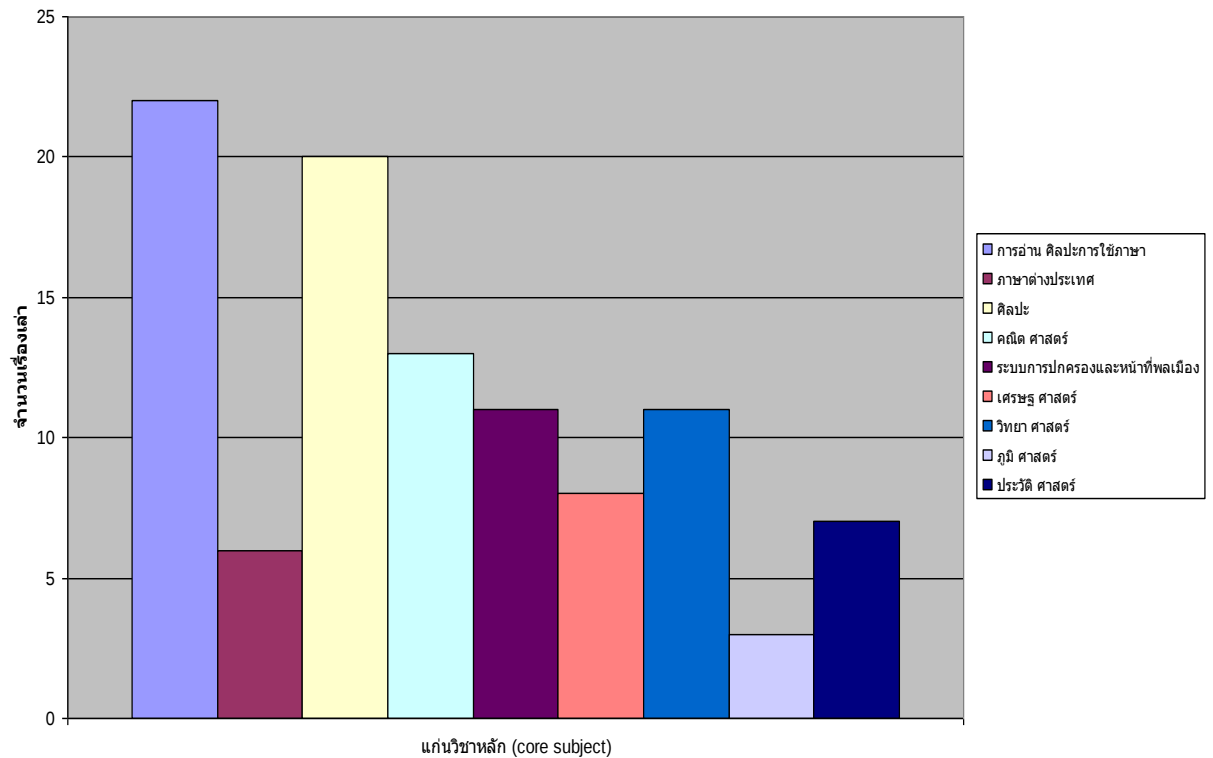

ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นทักษะเด่นที่ครูผู้สอนคุ้นเคยและนิยมนำมาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด (7 เรื่อง) รองลงมาได้แก่ทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัว (6 เรื่อง) ส่วนทักษะความคิดริเริ่มและการกำหนดชีวิตตนเอง (4 เรื่อง) การเพิ่มผลผลิตและความพร้อมรับการตรวจสอบ (4 เรื่อง) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (4 เรื่อง) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (4 เรื่อง) เป็นทักษะเด่นที่ครูผู้สอนนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุดเป็นลำดับที่สาม ทักษะสุดท้ายคือ ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (3 เรื่อง)

อนึ่ง การนิยามความหมายของทักษะและความเข้าใจใน “ทักษะสำหรับอนาคต” หรือ 21st Century Skills ที่คุณครูใช้ ยังเป็นความหมายตามความเข้าใจที่แต่ละคนเคยมีประสบการณ์มาก่อน จึงยังไม่ใช่ความเข้าใจตามความหมายที่ถูกต้องนัก เนื่องจากคุณครูยังไม่เคยมีความรู้ตามนิยามนี้ และยังไม่เกิดการใคร่ครวญ ตกผลลิกนิยามเดิมกับนิยามใหม่จนกระทั่งสามารถที่จะระบุออกมาได้อย่างมั่นใจ

ข)

การวิเคราะห์แก่นวิชาหลักในการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู จากเรื่องเล่าจำนวน 32 เรื่อง

เมื่อมองเรื่องเล่าทั้ง 32 เรื่องโดยใช้แก่นวิชาหลักมาเป็นเกณฑ์จะพบว่า แก่นเนื้อหาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่ามากที่สุดได้แก่ การอ่าน และศิลปะการใช้ภาษา (22 เรื่อง) ลำดับถัดมาได้แก่ ศิลปะ (20 เรื่อง) คณิตศาสตร์ (13 เรื่อง) วิทยาศาสตร์ (11 เรื่อง) ระบบการปกครองและหน้าที่พลเมือง (11 เรื่อง) เศรษฐศาสตร์ (8 เรื่อง) ภาษาต่างประเทศ (6 เรื่อง) ประวัติศาสตร์ (7 เรื่อง) ภูมิศาสตร์ (3 เรื่อง)

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าภาษาไทย หรือภาษาแม่ เป็นแก่นแกนของการเรียนรู้ โดยมีศิลปะเป็นตัวสร้างสุนทรียภาพให้กับการเรียนรู้ ส่วนวิชาที่คุณครูและนักเรียนมีความรู้จกน้อยที่สุดคือวิชาภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง และเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมชาติ ความเข้าใจในตัวเอง ความเข้าใจในผู้อื่น ความเข้าใจในข้อจำกัด และความเข้าใจในความแตกต่างความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ดังนั้นการจะพัฒนาความเข้าใจในทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ครูยังมีความคุ้นชินน้อย (พบเรื่องเล่าที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับทักษะนี้เพียง 3 เรื่อง)

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างให้ครูเห็นความสำคัญของภูมิศาสตร์ และควรพัฒนาความเข้าใจในเรื่องภูมิศาสตร์ของครู เพื่อประโยชน์ในการสร้างทั้งครูและนักเรียนให้มี “ทักษะสำหรับอนาคต” ต่อไป